

VÝROČNÍ ZPRÁVA

9
2009

VÝROČNÍ ZPRÁVA

ISBN 978-80-87225-19-6 (brož.)

ISBN 978-80-87225-20-2 (CD-ROM)

NAŠE POSLÁNÍ:

- udržovat nízkou a stabilní inflaci,
- zajišťovat hladký oběh peněz a plynulý platební styk,
- dohlížet na stabilitu finančního systému,
- podporovat vyvážený a plynulý rozvoj finančního trhu České republiky.

- *Měnovou politikou* usilujeme o cenovou stabilitu a tím i o udržení důvěry v hodnotu peněz a kurzu české koruny;
- *Dohledem nad finančním trhem, vydáváním pravidel obezřetného chování a operacemi na finančním trhu* pečujeme o stabilitu a rozvoj finančního systému a chráníme jeho klienty;
- *Řízením zúčtovacího systému a vydáváním bankovek a mincí* zajišťujeme hladký platební styk a tok hotových peněz;
- *Spravujeme devizové rezervy českého státu.*

Základní stavební kameny našeho poslání**NEZÁVISLOST**

- Široce pojatá nezávislost centrální banky je klíčovou podmínkou úspěšné realizace měnové politiky, tedy dlouhodobého neinflačního růstu ekonomiky, stejně tak jako objektivního dohledu nad finančním trhem.

OTEVŘENOST

- Vysoká míra nezávislosti musí být doprovázena vysokou mírou odpovědnosti vůči veřejnosti za plnění našich cílů. Veřejnosti otevřeně a pravidelně sdělujeme své cíle a míru jejich naplňování, stejně jako naše názory, záměry a předpoklady do budoucna.

PROFESIONALITA

- Odborně zdatní a kompetentní zaměstnanci jsou předpokladem pro to, aby se ČNB dařilo posilovat její pověst jako důvěryhodné a otevřené instituce doma i v mezinárodním měřítku.

ÚVODNÍ SLOVO GUVERNÉRA	8
STRATEGICKÁ VIZE	10
1. ŘÍZENÍ A ORGANIZACE	13
BANKOVNÍ RADA	14
VYŠŠÍ MANAGEMENT ČNB	14
ÚSTŘEDÍ	15
POBOČKY	15
ORGANIZAČNÍ SCHÉMA	17
2. CÍLE A ÚKOLY ČNB A JEJICH PLNĚNÍ	19
MĚNOVÁ POLITIKA A EKONOMICKÝ VÝVOJ	20
DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM	23
OCHRANA SPOTŘEBITELE	35
PENĚŽNÍ OBĚH A PLATEBNÍ STYK	36
PŘÍPRAVA ČNB NA BUDOUCÍ ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICCE	40
OPERACE NA FINANČNÍM TRHU	41
EKONOMICKÝ VÝZKUM	46
FINANČNÍ STABILITA	47
STATISTIKA	48
ČNB JAKO BANKA STÁTU	49
EVROPSKÁ A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE, ZAHRANIČNÍ TECHNICKÁ POMOC	51
TECHNOLOGIE A BEZPEČNOST	55
3. ČNB A VEŘEJNOST	59
EXTERNÍ KOMUNIKACE	60
EXPOZICE	61
ODBORNÁ KNIHOVNA	62
ARCHIV ČNB	63
KONGRESOVÉ CENTRUM	64
4. ČNB A JEJÍ LIDÉ	67
5. HOSPODAŘENÍ ČNB	73
6. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č.106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM	83

Finanční a hospodářská krize v roce 2009 naplno dopadla na reálnou část ekonomiky. Nebývalé uvolnění měnové a fiskální politiky dokázalo tyto následky ztlumit jen částečně. Zatímco prostor pro účinnou fiskální expanzi byl omezen rostoucím zadlužováním a dlouhodobě neřešenými strukturálními nerovnováhami, transmisí měnové politiky komplikovala situace na finančních trzích. Přestože došlo k podstřešení inflačního cíle, více než kdy jindy se ukázalo, že dlouhodobě kredibilní měnová politika postavená na plovoucím kurzu dokáže právě v krizových chvílích poskytnout domácí ekonomice určitý polštář, který jí pomáhá přizpůsobit se a odrazit se k dalšímu růstu.

Hrubý domácí produkt klesl v loňském roce o 4,1 %. To je největší meziroční propad v krátké historii České republiky – krize nás skutečně překvapila svou rychlostí a razancí. Na druhou stranu je však nutno dodat, že v regionálním srovnání patříme k těm méně postiženým zemím, a to přes výraznou proexportní orientaci domácí ekonomiky a její úzkou provázanost s hospodářstvím eurozóny, zejména Německem. Toto příznivé srovnání svědčí o tom, že si ekonomika dokázala i v tomto těžkém období zachovat konkurenceschopnost.

Dlouho očekávané oživení se přitom dostavuje pouze pozvolna a panuje značná nejistota o jeho síle a udržitelnosti – u nás i ve světě. Ekonomika se sice už v loňském druhém pololetí začala konečně zvedat, ale v žádném případě dosud nejde o nijak dramatické oživení. O tom, že ke skutečnému obratu ještě nedošlo, svědčí i stále rostoucí míra nezaměstnanosti. Ani výhled na nejbližší období proto není příliš optimistický a podle našich současných odhadů se bude růst v následujících dvou letech pohybovat pod 2 % ročně.

V návaznosti na prudký pokles ekonomické aktivity klesala v průběhu roku rychle i inflace. Meziroční míra inflace se ve druhé polovině roku pohybovala blízko nuly – tedy pod spodní hranicí cíleného koridoru. Podstřešení inflačního cíle je v kontextu neočekávaně silné recese pochopitelné a podle našich prognóz by mělo být pouze krátkodobé. Inflace by se měla do cíleného koridoru vrátit už ve druhé polovině roku 2010, což odpovídá i očekáváním jiných ekonomických subjektů. Pozvolný růst inflace však bude ještě nějakou dobu spíše důsledkem změn nepřímých daní a regulovaných cen než odrazem ekonomického oživení.

K hospodářskému útlumu a poklesu inflace došlo i přes výrazné uvolnění jak měnové, tak fiskální politiky. Klíčová úroková sazba jako základní nástroj měnové politiky klesla v závěru roku až na 1 %. Zároveň deficit veřejných rozpočtů dosáhl 5,9 % HDP a jeho snižování v následujících letech bude zřejmě velmi pozvolné. Dlouhodobě záporné strukturální saldo se během krize ještě více prohloubilo, a omezilo tak prostor pro účinný boj s krizí.

Ačkoliv krize a nejistota na finančních trzích značně zkomplikovaly provádění měnové politiky, zároveň podtrhly úlohu kurzu jako účinného kanálu transmise. Měnová politika se v průběhu roku potýkala se sníženou efektivitou úrokového kanálu. Tržní úrokové sazby reagovaly na pokles klíčové sazby se zpožděním a sníženou intenzitou odrážející nejistoty na finančním trhu. V důsledku tak tržní sazby klesaly pomaleji než inflace a reálné úrokové sazby rostly. Snížením klíčové sazby na téměř minimální úroveň pak byly možnosti úrokového kanálu prakticky vyčerpány. Naopak oslabující kurz – reagující na pokles sazeb i na zvýšenou nejistotu na finančních trzích – se stal hlavním kanálem uvolňování měnové politiky.

Krise ovlivnila i způsob uvažování o provádění měnové politiky, dohledu a regulace. Původně striktně oddělené rozhodovací procesy se začaly více prolínat tak, aby bylo možno včas využít všech souvisejících informací a s předstihem reagovat na vznikající nerovnováhy. Zintenzivnila se i komunikace s veřejností, a to zejména v oblasti finanční stability. Od druhé poloviny roku se ČNB začala připravovat na pravidelné zveřejňování výsledků zátěžových testů bankovního sektoru, které byly dosud publikovány jen jednou za rok ve Zprávě o finanční stabilitě.

Ve srovnání s reálnou ekonomikou odolává finanční sektor krizi lépe. Finanční sektor byl zasažen krizí pouze nepřímo prostřednictvím druhotných kanálů ztráty důvěry, poklesu likvidity a cen aktiv a zvýšené nejistoty investorů, což se dočasně negativně podepsalo na hospodářských výsledcích některých subjektů. S těmito následky se však finanční sektor dokázal rychle vyrovnat.

Rizika pro finanční stabilitu se sice během loňského roku mírně snížila, zůstávají však nadále vysoká. Tím hlavním je obnovení recese v Evropě, a tedy i odklad oživení u nás. Dalším výrazným rizikem vyplývajícím z aktuálního fiskálního vývoje v některých evropských zemích je potenciální ztráta důvěry finančních trhů ve schopnost vlád rostoucí státní dluhy financovat.

Stabilita bankovního sektoru zůstává na velmi vysoké úrovni, a to i přes nečekaně velký propad domácí ekonomiky. Podíl nesplácených úvěrů se sice v průběhu roku zhoršoval a podle našich analýz by měl kulminovat až na přelomu let 2010 a 2011, bankovní sektor však zůstává ziskový a dobře kapitalizovaný a jako celek by měl zůstat odolný i vůči poměrně extrémním ekonomickým a tržním výkyvům.

Ekonomický výhled je nadále značně nejistý. Přesto lze konstatovat, že dnem ekonomického poklesu naše ekonomika již prošla a postupně se vrací k růstu. Nastávající rok bude ale mimořádně obtížný a ekonomika zůstane pod velkým tlakem. Postupně se probouzející zahraniční poptávka bude poskytovat první výraznější impulzy k růstu. Celkově si česká ekonomika na pomyslné startovní „postkrizové“ čáře stojí dobře. Věřím, že k tomu svojí dlouhodobě kredibilní měnovou politikou a důsledným dohledem nad finančním trhem přispěla i centrální banka.

Zdeněk Tůma
guvernér

V posledních letech ovlivnila fungování České národní banky některá rozhodnutí, která se zásadním způsobem promítla do její činnosti i organizační struktury. V roce 2006 byl do ČNB integrován dohled nad finančním trhem (k dohledu nad bankovním sektorem přibyl i dohled nad kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijními fondy, družstevními záložnami, směnárny a dohled nad institucemi v oblasti platebního styku). Mezi další změny patří i odsunutí termínu přijetí eura. ČNB na tyto výzvy reagovala přijetím nové interní vize a koncepce, která je vodítkem pro její střednědobý rozvoj.

Hlavní střednědobý cíl: udržet a dále posílit roli ČNB jako kredibilní, otevřené a odborně kompetentní instituce ve veřejném sektoru v České republice a nadále zvyšovat její dobrou pověst i v mezinárodním měřítku.

Stěžejní oblasti nové vize, z níž vycházely již plány jednotlivých částí banky v roce 2009, jsou následující.

Propojení měnové politiky, finanční stability a dohledu nad finančním trhem

Dění na světových trzích v nedávné minulosti i současnosti vyvolává nutnost lepšího porozumění vztahům mezi finančním sektorem a zbytkem ekonomiky, a to jak na analytické úrovni, tak z pohledu provádění měnové politiky, dohledu a regulace v oblasti finančních trhů. Mnohé vlády a centrální banky byly překvapeny širokým spektrem dopadů krize a musely přijmout často nestandardní opatření v zájmu zachování finanční stability. Řada z těchto opatření byla přijata v tísní bez možnosti širší analýzy pravděpodobných dopadů. Krize a přijatá protipatření také značně zkomplikovaly formulaci a provádění měnové politiky a vyvolaly otázky správné koordinace měnové politiky a opatření k zachování finanční stability.

Na mezinárodních ekonomických fórech se proto již nějakou dobu diskutuje o tom, jak zlepšit chápání souvislostí mezi makroekonomickým vývojem a finančními trhy a jak tyto souvislosti začlenit do rozhodovacích procesů. Stále více se ukazuje, že dřívější rozčlenění opatření na měnová, likviditní, finanční stability či obezřetnostní ztrácí do značné míry význam. Původně relativně oddělené činnosti centrální banky spolu musí úzce komunikovat, aby mohly během rozhodovacího procesu poskytnout ucelený obrázek dopadů rizik a protipatření do širokého spektra oblastí. Velmi důležitá je také spolupráce a komunikace s dalšími institucemi, a to jak na národní, tak na mezinárodní úrovni.

I když není zatím rozhodnuto o konkrétním datu vstupu do eurozóny, není důvod odkládat proces příprav na něj. V každém případě bude užitečné důkladně analyzovat zkušenosti všech zemí, které prošly nebo procházejí představným kurzovým mechanismem ERM II.

Strategie institucionálního uspořádání dohledu a regulace v rámci EU

V souvislosti s krizí na světových finančních trzích sílí tlak směřující k posílení regulace těchto trhů a centralizaci dohledu. Zejména na evropské úrovni jsou patrné snahy o koncentraci dohledu na nadnárodní úrovni. ČNB zajišťuje organizačně integrovaný dohled napříč sektory finančního trhu a ve srovnání s jinými členskými státy požívá řady výhod tohoto uspořádání. Přes všeobecnou podporu harmonizace pravidel regulujících přiměřeně podnikání na finančních trzích zastává ČNB pozici nutnosti důkladných analýz dalších kroků vedoucích k reorganizaci dohledu tak, aby nedocházelo k unáhlenému přesunu pravomocí nebo kompetencí na nadnárodní orgány nad rámec jejich odpovědnosti, kterou v případě kvality regulace a výkonu dohledu v každé jurisdikci stále nesou národní orgány.

Platební styk, peněžní oběh a efektivní využití regionálních poboček

V pobočkách ČNB dochází v posledních letech k významným změnám. Technický pokrok a lepší organizace přispěly ke značným úsporám nákladů v různých oblastech zajišťovaných pobočkami. Dochází ke změnám ve zpracování a distribuci oběživa a zároveň i k významnému rozvoji elektronických služeb poskytovaných v platebním styku klientům ČNB. Zájmem ČNB je i nadále rozvoj uvedených oblastí s cílem na jedné straně snížit pracnost a nákladnost, na straně druhé poskytovat i další nové služby (rozbíhá se např. projekt multinominálního zpracování bankovek). Na některé pobočky byly přesunuty nové agendy (např. vedení registru poskytovatelů pojišťovacích služeb, participace na dohledové činnosti).

Priority ČNB vůči ESCB/EU

ČNB se za několik let svého působení v orgánech a institucích EU stala plnohodnotným partnerem, který si v řadě oblastí vybudoval renomované postavení. Záběr orgánů EU je široký a není reálné a ani účelné, aby ČNB zastávala „strategické“ postavení ve všech těchto strukturách. Proto byly definovány klíčové oblasti, do kterých bude směřovat hlavní potenciál banky. Mezi strategické priority (tj. ty, které stojí v centru zájmu ČNB a kde může ČNB nejlépe využít své komparativní výhody k prosazování a dosahování svých zájmů a cílů) se řadí regulace a dohled nad finančním trhem, makrofinanční stabilita, analýza kompatibility různých měnověpolitických režimů z hlediska konvergenčního procesu a budoucího přijetí eura, rozbití stereotypů v členění Evropy (zejména na staré a nové země), hodnotící zprávy orgánů a institucí EU o České republice a platební služby. Další prioritní oblasti (tj. ty, které sice nepatří k prioritám strategickým, ale kde je žádoucí, aby ČNB aktivně vystupovala a snažila se o dosahování svých cílů) zahrnují peněžní oběh, přípravu ČNB na zavedení eura, modelový aparát a režim měnové politiky ČNB a statistiku.

Lidský kapitál

Novým jevem je globalizace relevantních částí pracovního trhu a v důsledku toho možný nárůst odchodů do zahraničí, nicméně tento vývoj může umožnit i získání odborníků na přeshraničním trhu práce. Přes tato rizika se zdá, že se prozatím daří atraktivitu zaměstnání v ČNB zachovat. Daří se i vychovávat kvalitní vlastní zaměstnance a udržovat jejich konkurenceschopnost v mezinárodním měřítku.

ŘÍZENÍ A ORGANIZACE

Organizační strukturu ČNB tvoří ústředí se sídlem v Praze a sedm regionálních poboček v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně a Ostravě. ČNB má dvoustupňový systém řízení. Zásadní rozhodnutí týkající se zejména měnové politiky, koncepce rozvoje základních činností a institucionálního rozvoje banky přijímá bankovní rada. Výkon rozhodnutí bankovní rady a odpovědnost za běžný chod banky jsou delegovány na ředitele sekcí a ředitele samostatných odborů ústředí a ředitele poboček.

BANKOVNÍ RADA

Bankovní rada je nejvyšším řídicím orgánem ČNB, rozhodnutí přijímá kolektivně prostou většinou hlasů. Je sedmičlenná, jejími členy jsou guvernér, který bankovní radě předsedá, dva viceguvernéři a čtyři další členové ve funkcích vrchních ředitelů. Členové bankovní rady, kromě kolektivního řízení ČNB, dohlížejí na činnosti ČNB prováděné v působnosti organizačních útvarů ČNB podle vymezení schváleného bankovní radou (viz organizační schéma ČNB).

Bankovní rada zejména určuje měnovou politiku v souladu s hlavním cílem ČNB, kterým je péče o cenovou stabilitu, a rozhoduje o zásadních měnověpolitických opatřeních, schvaluje měnové nástroje a zásady obchodů, které ČNB provádí, schvaluje zásadní opatření týkající se dohledu nad finančním trhem a finanční stability, rozhoduje o rozkladech ve správním řízení. Stanoví celkovou strategii rozvoje ČNB, rozhoduje o organizačním uspořádání a vymezení působnosti organizačních útvarů ústředí a poboček. Schvaluje rozpočet ČNB a zprávu o výsledku hospodaření ČNB, zprávy o inflaci, zprávy o finanční stabilitě a zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem.

VYŠŠÍ MANAGEMENT ČNB

Ředitelé sekcí a ředitelé samostatných odborů ústředí a ředitelé poboček (řídicí úroveň BR -1) odpovídají v rámci celkové strategie ČNB za provádění činností podle působnosti a pravomocí vymezených jim organizačním řádem. Jejich odpovědnosti a kompetence se vztahují zejména k metodickému a liniovému řízení, včetně předkládání návrhů na řešení otázek zásadního významu na jednání bankovní rady. Plní rozhodnutí přijatá bankovní radou a určují cíle podřízeným zaměstnancům. Ředitelé dále zajišťují výkon práv a povinností zaměstnavatele vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči podřízeným zaměstnancům. Odpovídají za spolupráci s ostatními organizačními útvary banky a s partnerskými institucemi v tuzemsku a v zahraničí.

ÚSTŘEDÍ

Dne 1. července 2009 vstoupil v účinnost nový Organizační řád ČNB, který je nastaven tak, aby činnosti ČNB byly prováděny v souladu s celkovou strategií ČNB, právními předpisy a vnitřní předpisovou základnou. Je přehlednější a stručnější, ponechal v platnosti základní organizační členění na sekce, samostatné odbory a pobočky a nově vymezuje vnitřní řídicí a kontrolní systém ČNB zahrnující vymezení základních stupňů řízení a jejich kompetencí, formy a nástroje řízení a prvky vnitřního kontrolního systému. Umožňuje také flexibilnější rozhodování o dílčích organizačních změnách na řídicí úrovni BR -1. Svěřuje ředitelům sekcí a ředitelům poboček kompetenci přizpůsobovat činnosti v jednotlivých odborech jimi řízeného organizačního útvaru praktickým potřebám, bez povinnosti projednat tyto vnitřní změny v bankovní radě.

V uplynulém období došlo k několika změnám v náplních činnosti některých organizačních útvarů ČNB. Z rozhodnutí bankovní rady byl ke dni 13. února 2009 zrušen samostatný odbor krizového řízení a ochrany utajovaných informací a jeho agenda byla převedena do sekce správní. Řízení o správních deliktech při reprodukci symbolů peněz a pořizování jejich napodobenin a o správních deliktech proti peněžnímu oběhu přešlo ze sekce peněžní a platebního styku do sekce licenčních a sankčních řízení. Služby účastníkům systémů CERTIS a SKD poskytuje sekce peněžní a platebního styku namísto sekce informatiky.

POBOČKY

Pobočky ČNB zastupují banku v regionech své působnosti a jsou kontaktními místy pro styk ČNB s orgány státní správy a samosprávy a dalšími právníckými a fyzickými osobami, které mají sídlo nebo bydliště na území příslušného kraje, jestliže jednají s ČNB na základě příslušných právních předpisů. Tím není dotčeno oprávnění uvedených subjektů jednat s ústředím ČNB v Praze.

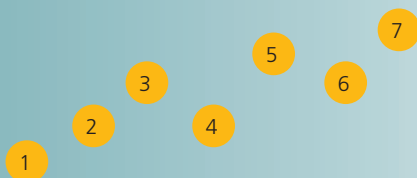
Mezi hlavní činnosti poboček patří zajišťování správy zásob peněz, vedení účtů státního rozpočtu a ostatních klientů ČNB v působnosti pobočky. Provádějí hotovostní a bezhotovostní platební styk, vedou účetnictví pobočky, vystavují daňové doklady a provozují instalované bezpečnostní schránky.

Ve vymezeném rozsahu pobočky ČNB dále zajišťují vedení správního řízení a výkon devizového dohledu a kontroly opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, agendu krizového řízení v působnosti pobočky a sběr a zpracování dat za směnářské operace a regionálních dat pro konjunkturální šetření. Přijímají a evidují dotazy, podněty, upozornění a oznámení veřejnosti a v určené působnosti je vyřizují.

V prosinci 2009 rozhodla bankovní rada o rozšíření působnosti poboček v oblasti dohledu nad investičními a pojišťovacími zprostředkovateli za metodické podpory sekce dohledu nad finančním trhem. Na základě soukromoprávních ustanovení zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, pobočky nově zajišťují v rámci ochrany spotřebitele dohled nad vybranými subjekty podléhajícími devizové kontrole.

Bankovní rada

1. Zdeněk Tůma, 2. Miroslav Singer, 3. Robert Holman, 4. Pavel Řežábek, 5. Mojmír Hamppl, 6. Eva Zamrazilová, 7. Vladimír Tomšík

Ředitelé sekcí a samostatných odborů

1. Jan Schmidt, 2. Marian Mayer, 3. Zdeněk Virius, 4. David Rozumek, 5. Karel Bauer, 6. Helena Kolmanová, 7. Kateřina Šmídková, 8. Ota Kaftan

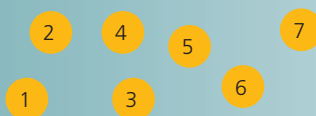
Ředitelé sekcí a samostatných odborů

1. Pavel Hollmann, 2. Marek Petruš, 3. Karel Gabrhel, 4. Tomáš Hládek, 5. Jana Báčová, 6. Vladimír Kolman, 7. Tomáš Holub, 8. Vladimír Mojžíšek

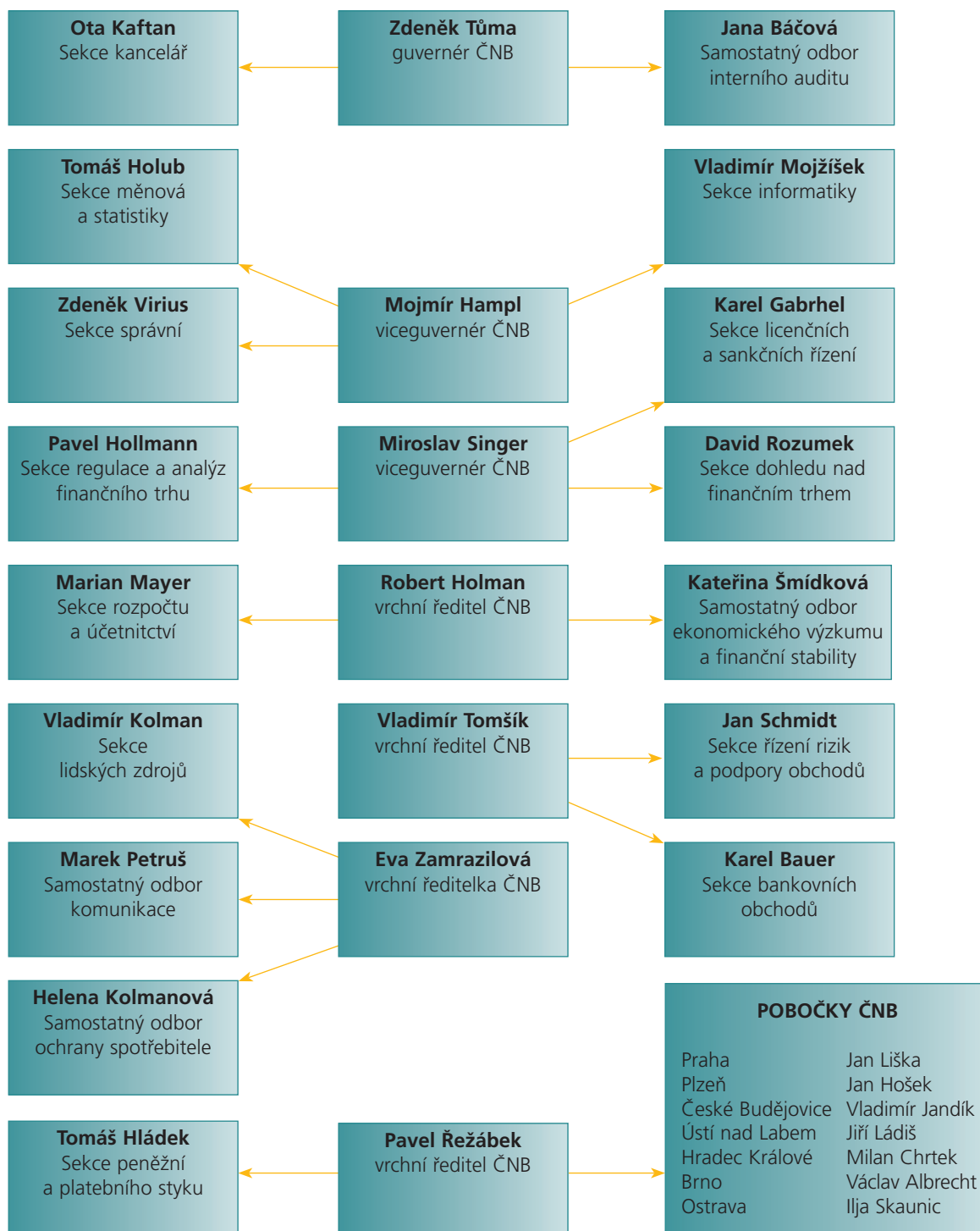

Ředitelé poboček

1. Václav Albrecht (pobočka Brno), 2. Jan Liška (pobočka Praha), 3. Milan Chrtek (pobočka Hradec Králové), 4. Jan Hošek (pobočka Plzeň), 5. Ilja Skaunic (pobočka Ostrava), 6. Jiří Ládiš (pobočka Ústí nad Labem), 7. Vladimír Jandík (pobočka České Budějovice)

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA

CÍLE A ÚKOLY ČNB A JEJICH PLNĚNÍ

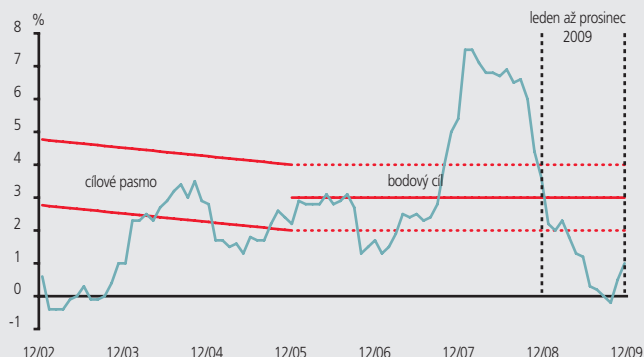
2

MĚNOVÁ POLITIKA A EKONOMICKÝ VÝVOJ

Hlavním úkolem měnové politiky ČNB stanoveným zákonem o ČNB je udržování cenové stability. Toho je od ledna 1998 dosahováno v rámci režimu cílování inflace, v němž se ČNB snaží udržet inflaci poblíž předem vyhlášeného cíle. V období 2006 až 2009 byl cíl ČNB stanoven v podobě meziročního přírůstku indexu spotřebitelských cen (CPI) ve výši 3 % s tolerančním pásmem ± 1 procentní bod. S účinností od počátku roku 2010 ČNB cíl snížila na 2 % s nezměněným tolerančním pásmem. Toto snížení bylo zveřejněno s dostatečným předstihem již v březnu 2007.

Měnová politika se v roce 2009 pohybovala v obtížných podmínkách, které byly důsledkem přetrvávající světové finanční a hospodářské krize. Ekonomická aktivita na začátku roku výrazně poklesla. Ačkoliv se v dalších čtvrtletích situace stabilizovala, měl prudký pokles z přelomu let 2008 a 2009 za následek výrazně záporný meziroční růst HDP v celém roce 2009. Nepříznivý vývoj domácí ekonomiky se s obvyklým zpožděním promítal do zhoršení situace na trhu práce. Inflace se postupně snižovala a v říjnu dosáhla mírně záporné hodnoty. Ve zbývajících měsících roku sice růst spotřebitelských cen zrychlil, nadále se však nacházel hluboko pod dolní hranicí tolerančního pásma inflačního cíle. ČNB na tento vývoj reagovala výrazným snižováním klíčových úrokových sazeb, které započalo již v srpnu 2008. Vývoj kurzu koruny byl zejména na začátku roku velmi kolísavý a ovlivňovaly jej zejména vnější faktory.

Plnění inflačního cíle

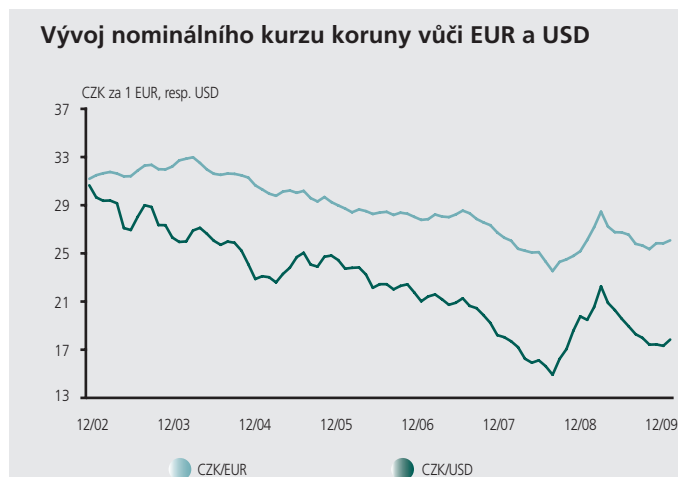
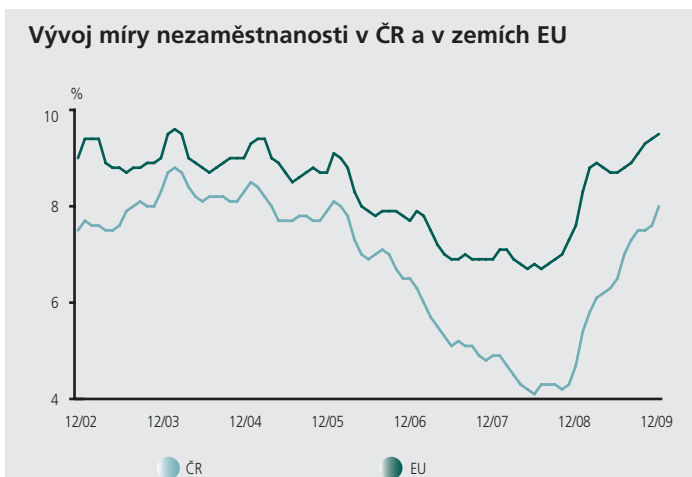
Vývoj hrubého domácího produktu v ČR a v zemích EU

Nepříznivý vývoj zahraniční poptávky vedl na začátku roku 2009 ke značnému poklesu výkonnosti české ekonomiky srovnatelnému s Evropskou unií jako celkem. Vzhledem k velké otevřenosti české ekonomiky a její silné závislosti na zahraniční poptávce prudce klesaly vývozy a v návaznosti na to i investice. Spotřeba domácností si naopak udržela poměrně rychlý růst a tlumila tak prvotní dopad krize na českou ekonomiku. Zaměstnanost a počet volných pracovních míst se sice snižovaly a v souladu s tím docházelo k nárůstu nezaměstnanosti, avšak tento nepříznivý vývoj na trhu práce byl z hlediska příjmů domácností tlumen nárůstem sociálních dávek a dalšími opatřeními v rámci souboru protikrizových rozpočtových opatření. Kurz koruny v reakci na narůstající averzi vůči riziku na počátku roku 2009 oslaboval, přičemž značně kolísal. K oslabování kurzu přispívaly i problémy některých jiných zemí našeho regionu a neschopnost zahraničních médií, některých analytiků i účastníků finančního trhu docenit rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Tržní úrokové sazby byly nadále ovlivňovány vysokou kreditní premií (rozpětím mezi klíčovou sazbou ČNB a sazbami peněžního trhu PRIBOR). Inflace na začátku roku prudce poklesla až ke spodní hranici tolerančního pásma inflačního cíle, když odezněly jednorázové faktory, které zapříčinily vysokou inflaci v roce 2008.

V této situaci bylo zřejmé, že k udržení inflace na horizontu měnové politiky v blízkosti bodového inflačního cíle bude zapotřebí pokračovat ve snižování úrokových sazeb, se kterým ČNB započala již v srpnu 2008. V souladu s vyzněním prognózy bankovní rada ČNB na svém únorovém zasedání rozhodla snížit klíčové úrokové sazby o 0,5 procentního bodu, a dvoutýdenní repo sazba tak činila 1,75 %. ČNB zároveň v celém prvním pololetí aktivně komunikovala poměrně zdravé základy české ekonomiky a přispěla tak k uklidnění vývoje měnového kurzu. Ten však přesto během krize celkově oslabil a částečně tím pomáhal domácí ekonomice vypořádat se s útlumem zahraniční poptávky.

Ve druhém čtvrtletí roku se propad ekonomiky – měřeno mezičtvrtletní optikou – již téměř zastavil, o což se částečně zasloužilo přijetí protikrizových opatření v zahraničí (zejména tzv. šrotovné). Meziroční pokles HDP se ale dále prohloubil. Situace na trhu práce se dále zhoršovala, pokles zaměstnanosti a počtu nových pracovních míst se dále zrychloval a byl doprovázen rostoucí mírou nezaměstnanosti. Ta však byla nadále nižší než v zemích Evropské unie. Zlepšení náhledu finančních trhů na středoevropský region v souvislosti se sníženou averzí vůči riziku vedlo k posílení kurzu koruny. Tržní úrokové sazby reagovaly na snížení měnověpolitických úrokových sazeb, avšak kreditní prémie se nadále držela na netradičně vysokých hodnotách. Inflace se dále snížila, což bylo zejména důsledkem odeznění zpožděných dopadů změn nepřímých daní a zpomalování růstu regulovaných cen na pozadí pouze minimálního či záporného růstu cen ostatních složek spotřebního koše.

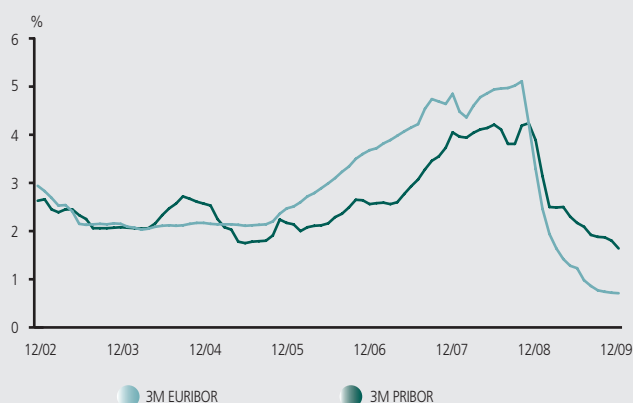
Prognóza ze Zprávy o inflaci II/2009, která zapracovala tento aktuální vývoj, očekávala nižší ekonomický růst a s tím konzistentně i nižší úrokové sazby. V souladu s prognózou bankovní rada ČNB rozhodla na svém květnovém zasedání dále snížit klíčové úrokové sazby, a to o 0,25 procentního bodu. Dvoutýdenní repo sazba se tak snížila na 1,50 %.

Zpomalení meziročního poklesu české ekonomiky ve třetím čtvrtletí potvrdilo stabilizaci ekonomické aktivity, kterou naznačovaly mezičtvrtletní údaje již ve druhém čtvrtletí. Nepříznivé tendence ve vývoji na trhu práce se však v souladu s očekáváním dále prohlubovaly. Kurz koruny pokračoval ve zpevňování v reakci na postupné odeznívání finanční krize a ohlášený balíček úsporných rozpočtových opatření na rok 2010. Tržní úrokové sazby dále poklesly, když bylo snížení měnověpolitických sazeb doprovázeno postupně klesající kreditní premií. Inflace se ve třetím čtvrtletí snížila o více než jeden procentní bod a v září dosáhla nulové hodnoty. Na výrazném zpomalení růstu spotřebitelských cen se podílela naprostá většina hlavních cenových skupin, zejména ceny potravin, regulované ceny a jádrová inflace – tzv. korigovaná inflace bez pohonných hmot.

Prognóza ze Zprávy o inflaci III/2009 ve světle nových informací dále přehodnotila budoucí ekonomický růst směrem dolů a v souladu s očekávaným vývojem zahraniční poptávky předpokládala oživení ve tvaru nesouměrného „W“. Prognóza inflace se změnila jen minimálně a předpokládala jen mírně kladnou inflaci ve zbytku roku 2009, následovanou postupným návratem inflace k cíli během roku 2010. Trajektorie úrokových sazeb konzistentní s prognózou se posunula mírně směrem dolů. Po projednání této prognózy bankovní rada ČNB na svém srpnovém zasedání jednomyslně rozhodla snížit klíčové úrokové sazby stejně jako v předchozím čtvrtletí o 0,25 procentního bodu. Dvoutýdenní repo sazba tak poklesla na 1,25 %.

Zmírňování meziročního poklesu ekonomické aktivity ve čtvrtém čtvrtletí výrazně zrychlilo, mezičtvrtletní růst ekonomiky se též mírně urychlil. Pokles HDP za celý rok 2009 tak činil zhruba čtyři procenta. Nepříznivé tendence ve vývoji na trhu práce se stejně jako v předchozích čtvrtletích dále prohlubovaly. Kurz koruny korigoval a oslabil zhruba na hodnotu z poloviny roku. Tržní úrokové sazby nadále kopírovaly trend poklesu měnověpolitických sazeb. Pokles rizikové prémie se však zpomalil, a tržní úrokové sazby tak nadále zůstávaly výše oproti měnověpolitickým úrokovým sazbám. Domácí úrokové sazby PRIBOR se v celém roce 2009 nacházely nad zahraničními sazbami EURIBOR se stejnou splatností.

Vývoj sazeb peněžního trhu

Vývoj inflace v ČR a v zemích Evropské unie

Inflace v říjnu poklesla do mírně záporných hodnot, ve zbývajících měsících roku se ale vlivem výrazného nárůstu do té doby meziročně klesajících cen pohonných hmot opět zvýšila. Inflace měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (HICP) byla v prvním pololetí 2009 zhruba shodná s inflací v zemích Evropské unie jako celku a ve druhém pololetí byla až o jeden procentní bod nižší.

Poslední prognóza z roku 2009 očekávala, že pokles ekonomické aktivity již dosáhl svého dna a že ekonomika v průběhu roku 2010 poroste. Inflace se dle této prognózy měla zvyšovat od druhého čtvrtletí roku 2010 a na konci roku 2010 mírně převyšovat 2% inflační cíl. S prognózou byl konzistentní pokles tržních úrokových sazeb v roce 2009 a jejich postupný nárůst v průběhu roku 2010. Bankovní rada ČNB na svém listopadovém zasedání rozhodla těsnou většinou hlasů ponechat klíčové úrokové sazby beze změny. Na následném prosincovém zasedání bankovní rada rozhodla snížit repo sazbu o 0,25 procentního bodu, a tato sazba tak klesla na nové historické minimum 1,00 %.

Podrobnější informace o ekonomickém vývoji a provádění měnové politiky lze najít v pravidelných čtvrtletních Zprávách o inflaci, které jsou dostupné na webu ČNB v části „Měnová politika/Zprávy o inflaci“.

ČNB v roce 2009 učinila další významný krok ke zvýšení transparentnosti své měnové politiky, když začala publikovat trajektorii nominálního měnového kurzu CZK/EUR odpovídající prognóze ve formě vějířového grafu. ČNB se tím stala jedinou centrální bankou na světě, která zveřejňuje prognózu nominálního kurzu ke konkrétní měně; přitom jen několik málo nejvyspělejších centrálních bank cílujících inflaci v současnosti zveřejňuje svou prognózu kurzu v efektivním vyjádření. Zveřejňování prognózy měnového kurzu v číselné podobě znamená dosažení plné transparency prognózy ČNB. Tím se posiluje i transparentnost měnověpolitických úvah bankovní rady, což umožňuje vnějším pozorovatelům lépe porozumět měnové politice ČNB. Stejně jako v případě trajektorie úrokových sazeb by ovšem veřejnost měla publikovanou trajektorii měnového kurzu chápat jen jako trajektorii podmíněnou přijatými předpoklady prognózy a informacemi dostupnými v době jejího zpracování, nikoli jako závazek nebo preferenci ze strany ČNB. Tuto skutečnost se dařilo ČNB vůči veřejnosti komunikovat a zveřejňování prognózy kurzu se nesesetkalo s žádnými podstatnými problémy.

Na podzim roku 2009 ČNB ve spolupráci s Ministerstvem financí ČR sestavila materiál „Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou“ (materiál je dostupný na webu ČNB v části „Měnová politika/Strategické dokumenty/Přístup k eurozóně“). Tento každoročně připravovaný dokument vyústil do doporučení nestanovovat prozatím cílové datum přijetí eura, a tedy neusilovat v průběhu roku 2010 o vstup do mechanismu ERM II. Hlavním důvodem doporučení bylo, že za současných podmínek je velmi nepravděpodobné, že ČR bude ve střednědobém horizontu schopna plnit všechna maastrichtská konvergenční kritéria. Zásadní bariérou pro vstup do měnové unie přitom bude vyšší než 3% deficit veřejných financí. Stejně tak je nejisté udržení a potřebné další zvyšování dosaženého stupně sladění české ekonomiky s eurozónou v nejbližších letech.

DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM

Působnost ČNB v roli orgánu dohledu

ČNB je podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem. V rozsahu stanoveném právními předpisy vykonává dohled nad osobami působícími na finančním trhu, provádí analýzy vývoje finančního systému, pečuje o bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispívá ke stabilitě jejího finančního systému jako celku. Při plnění svých úkolů spolupracuje s centrálními bankami a orgány dohledu nad finančními trhy jiných států a s mezinárodními finančními institucemi a organizacemi, které se zabývají dohledem nad finančními trhy. ČNB rovněž úzce spolupracuje s Ministerstvem financí ČR a dalšími orgány státní správy na vytváření jednotné koncepce a pravidel regulace a dohledu nad finančním trhem a řešení důležitých otázek, např. z oblasti budování struktur společného dohledu EU nad finančními trhy, krizového řízení nebo výměny informací, a to jak v domácím, tak mezinárodním kontextu.

Výkon dohledu zahrnuje rozhodování o žádostech o udělení licencí, povolení a předchozích souhlasů; kontrolu dodržování podmínek stanovených udělenými licencemi a povoleními; kontrolu dodržování zákonů, jestliže je k této kontrole právními předpisy ČNB zmocněna; kontrolu dodržování vyhlášek a opatření vydaných ČNB; získávání informací potřebných pro výkon dohledu a ověřování jejich pravdivosti, úplnosti a aktuálnosti; ukládání sankcí a opatření k nápravě a vedení řízení o správních deliktech a přestupcích.

V oblasti finančního trhu je pro ČNB klíčový zejména dohled nad bankami, pobočkami zahraničních bank, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pobočkami zahraničních institucí elektronických peněz, vydavateli elektronických peněz malého rozsahu, platebními institucemi, poskytovateli platebních služeb

malého rozsahu a nad bezpečným fungováním bankovního systému. Do působnosti ČNB spadá též dohled nad pojišťovnami, zajišťovnami, penzijními fondy a dalšími osobami působícími v oblasti finančního trhu. Dále ČNB vykonává dohled nad obchodníky s cennými papíry, emitenty cenných papírů, osobami vedoucími evidenci investičních nástrojů, investičními společnostmi, investičními fondy, provozovateli vypořádacích systémů a organizátory trhů s investičními nástroji.

ČNB jako integrovaný orgán dohledu

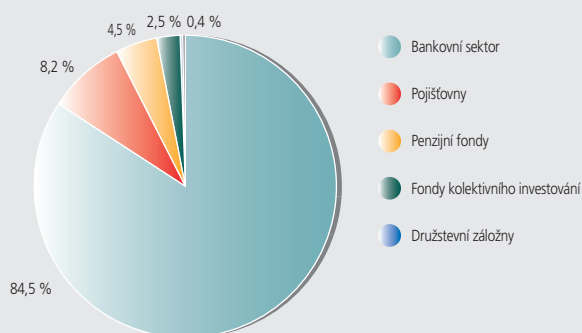
ČNB působí jako integrovaný orgán dohledu nad finančním trhem České republiky již od dubna roku 2006. Původní uspořádání dohledových sekcí podle sektorů finančního trhu bylo od roku 2008 nahrazeno funkcionální organizační strukturou tvořenou třemi sekcemi, a to sekcí regulace a analýz finančního trhu, sekcí licenčních a sankčních řízení a sekcí dohledu nad finančním trhem. Toto nové uspořádání se v podmínkách přetrvávající globální finanční a ekonomické krize plně osvědčilo.

O výkonu dohledu nad finančním trhem ČNB informuje Poslaneckou sněmovnu, Senát a vládu ČR ve své pravidelné roční Zprávě o výkonu dohledu nad finančním trhem, která obsahuje také podrobné informace o vývoji jednotlivých sektorů finančního trhu. O hlavních aktivitách při výkonu dohledu je pravidelně v půlročním intervalu informován i Výbor pro finanční trh, nově zřízený v roce 2006. Detailní informace pro odbornou i laickou veřejnost ČNB rovněž průběžně zveřejňuje na svých webových stránkách. Činnost dohledových sekcí v roce 2009 byla vykonávána v souladu se zásadami stanovenými ve strategickém dokumentu „Poslání České národní banky při dohledu nad finančním trhem ČR“.

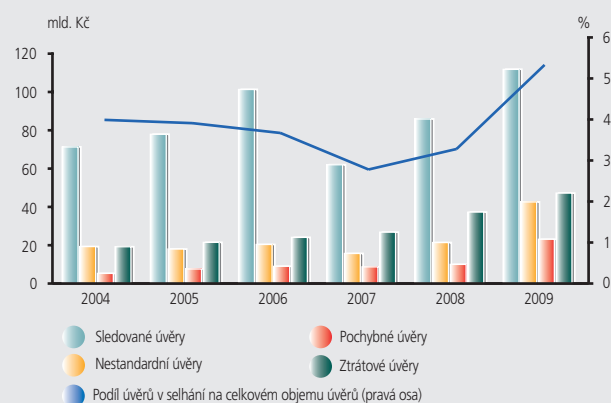
Vývoj na finančním trhu

Finanční trh ČR byl v roce 2009 celosvětovou finanční i hospodářskou krizí postížen v mnohem menším rozsahu než jiné trhy zemí střední a východní Evropy. Největší zásluhu na tom měl zejména finančně stabilní bankovní sektor, který má podle objemu obhospodařovaných aktiv zcela dominantní postavení mezi dalšími sektory finančního trhu, nad kterými ČNB vykonává dohled.

Objem aktiv dohlížených subjektů finančního trhu k 31. 12. 2009 (v mld. Kč)

Kvalita úvěrového portfolia (úvěry hodnocené jednotlivě)

Bankovní sektor České republiky je v dobré kondici. Jeho struktura je již delší dobu téměř neměnná. K 31. 12. 2009 nabízelo bankovní služby celkem 16 bank, 5 stavebních spořitelen, 16 poboček zahraničních bank a 17 družstevních zálož. Poměrně velký počet družstevních zálož však představuje pouze cca 0,4 % bilančních aktiv sektoru úvěrových institucí. Dominantní úlohu v bankovním sektoru sehrává zahraniční kapitál. Zahraniční investoři kontrolují přímo nebo nepřímo přes 97 % celkových bilančních aktiv bankovního sektoru.

Ukazatele vývoje bankovního sektoru						
	12/2004	12/2005	12/2006	12/2007	12/2008	12/2009
Počet bank a poboček zahr. bank	35	36	37	37	37	39
Aktiva celkem (mld. Kč)	2 635,6	2 954,4	3 151,8	3 750,6	4 046,0	4 092,9
Závazky vůči klientům (mld. Kč)	1 731,8	1 919,6	2 102,2	2 430,5	2 596,6	2 726,7
Čistý zisk (mld. Kč)	32,9	39,1	38,0	47,0	45,7	60,2
Správní náklady (mld. Kč)	48,8	51,8	55,7	59,7	61,7	60,3
Kapitálová přiměřenost (%)	12,5	11,9	11,5	11,6	12,3	14,1
Podíl úvěrů v selhání (%)	4,0	3,9	3,7	2,8	3,3	5,3
Přepočtený počet zaměstnanců	38 500	37 199	37 894	38 708	38 579	37 573
Počet bankovních míst	1 785	1 825	1 877	1 865	1 993	1 991
Počet bankomatů	2 750	3 005	3 281	3 357	3 406	3 573

Bilanční aktiva bankovního sektoru v průběhu roku 2009 téměř stagnovala, na konci roku vykázala hodnotu 4 092,9 mld. Kč. V bankovním sektoru převažuje i nadále klasické bankovníctví. Nejvýznamnější položku rozvahy bank tvoří poskytnuté úvěry¹, jejichž tempo růstu se ke konci roku 2009 meziročně snížilo v důsledku nepříznivého vývoje tuzemské ekonomiky.

Sektorové členění pohledávek (mil. Kč)						
	12/2004	12/2005	12/2006	12/2007	12/2008	12/2009
Rezidenti a nerezidenti celkem	1 010 309	1 178 670	1 413 084	1 783 988	2 075 687	2 102 084
Rezidenti	969 194	1 118 659	1 338 650	1 668 895	1 926 553	1 952 983
Nefinanční podniky	459 502	525 350	634 876	743 380	848 068	782 160
veřejné	25 861	25 194	23 987	37 170	34 465	28 001
soukromé národní	310 935	359 435	444 021	513 947	590 374	529 791
soukromé pod zahraniční kontrolou	122 706	140 722	166 868	192 263	223 229	224 369
Finanční instituce	81 126	96 932	99 754	147 118	150 832	129 813
Vládní instituce	114 877	81 463	67 630	57 482	54 279	66 241
Domácnosti	311 837	412 895	530 805	707 820	851 470	940 502
Domácnosti – živnosti	28 530	33 361	35 923	39 059	43 113	42 504
Domácnosti – obyvatelstvo	283 307	379 535	494 882	668 761	808 358	897 998
Neziskové instituce sloužící domácnostem	1 852	2 019	5 586	13 096	21 903	34 268
Nerezidenti	41 115	60 011	74 433	115 092	149 134	149 100

I v těchto podmínkách bylo zadlužení českých domácností ke konci roku 2009 o více než 10 % větší než koncem roku 2008, podíl domácností-obyvatelstva na celkových pohledávkách sektoru přesahuje 42 %. Naopak angažovanost bank vůči nefinančním podnikům se po dlouhé době v meziročním srovnání snížila, a to o téměř 8 %.

Vývoj vnějších ekonomických podmínek ovlivnil zhoršování kvality úvěrového portfolia tuzemského bankovního sektoru. O celé dva procentní body se meziročně zvýšil podíl úvěrů se selháním (tj. kategorie nestandardních, pochybných a ztrátových úvěrů), jeho hodnota ke konci roku 2009 činila 5,3 %.

Bankovní sektor ČR nicméně dlouhodobě disponuje dostatečnými zdroji. Zhruba 67% podíl vkladů klientů tvoří největší položku pasivní strany rozvahy bank. Ekonomická krize se promítla i do snížení tempa růstu vkladů, přesto závazky bank vůči klientům meziročně vzrostly téměř o 5 %. Hodnota kapitálové přiměřenosti se průběžně zvyšuje, v roce 2009 přidala meziročně 1,8 procentního bodu a dosáhla 14,1 %.

Bankovní sektor je již řadu let ziskový, ke konci roku 2009 vyprodukoval čistý zisk ve výši 60,2 mld. Kč, což je o téměř jednu třetinu více než v roce 2008. Jeho výše však byla pozitivně ovlivněna některými jednorázovými položkami (např. prodeji majetkových účastí). Bez těchto mimořádných vlivů by byl dosažený čistý zisk srovnatelný s rokem 2008, což lze i tak považovat za velmi dobrý výsledek, zejména v kontextu vývoje tuzemské ekonomiky, který se u bank projevuje v podobě horšící se kvality úvěrových portfolií a nutnosti tvořit větší množství opravných položek. Úrokový zisk tvořící převažující část zisku bankovního sektoru se meziročně zvýšil o 5,4 %, naopak zisk z poplatků a provizí byl vyšší pouze o 0,9 %.

¹ Údaje uvedené v tabulce vycházejí z dat měnové a finanční statistiky a z důvodu odlišné metodiky vykazování se neshodují s daty bankovního dohledu. Hlavní rozdíly jsou uvedeny na webu ČNB v části „ČNB/Často kladené dotazy/ Často kladené dotazy k měnové a finanční statistice“.

V sektoru pojišťovnictví nebyly zaznamenány žádné významné změny a události, které by ohrožovaly jeho řádné fungování a stabilitu. Pokles výkonnosti české ekonomiky měl ale vliv na další zpomalení růstu hrubého předepsaného pojistného, které představuje základní ukazatel vývoje pojistného trhu. Na českém trhu působilo k 31. 12. 2009 celkem 35 tuzemských pojišťoven (3 životní, 17 neživotních a 15 univerzálních) a 17 poboček zahraničních pojišťoven (4 životní, 12 neživotních a 1 univerzální).² Velký počet pojišťoven a poboček pojišťoven ze států EU a Evropského hospodářského prostoru notifikoval svůj úmysl dočasně poskytovat služby v ČR, ke konci roku 2009 to bylo již celkem 614 subjektů. I v budoucnu lze očekávat postupný nárůst notifikovaných subjektů, a to jak formou založení pobočky, tak formou přeshraničního poskytování služeb. Notifikované subjekty, které poskytují pojištění přeshraničně, mají vliv především na konkurenční prostředí na trhu neživotního pojištění.

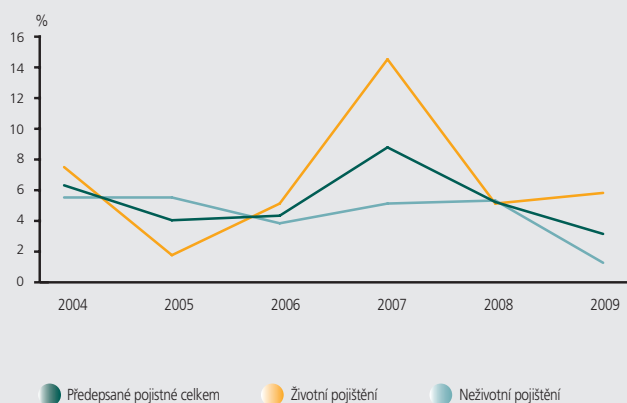
Z hlediska původu kapitálu je 24 tuzemských pojišťoven s rozhodující zahraniční majetkovou účastí a 11 s rozhodující tuzemskou majetkovou účastí. Ze zahraničních akcionářů se na celkovém základním kapitálu tuzemských pojišťoven nejvýznamněji (27,2 %) podíleli akcionáři z Nizozemska.

Pokles výkonu ekonomiky ČR měl vliv na pokles tempa růstu předepsaného pojistného o 2,1 procentního bodu na 3,1 %. Zpomalení bylo způsobeno poklesem tempa růstu předepsaného pojistného na trhu neživotního pojištění o 4,1 procentního bodu na 1,2 %. V oblasti životního pojištění je vývoj ve srovnání s minulým rokem poměrně stabilizovaný; v roce 2009 předpis pojistného vzrostl (zejména v důsledku růstu jednorázově placeného pojistného) o 5,8 %, což bylo o 0,7 procentního bodu více než v roce 2008. Vývoj na trhu životního pojištění v zásadě nevykazuje známky větších negativních dopadů současné finanční krize.

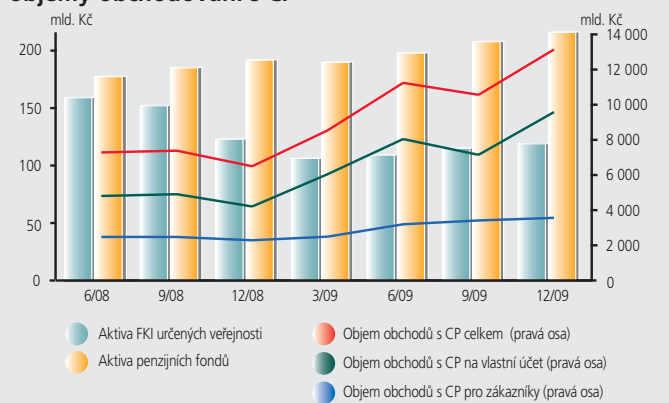
Předepsané pojistné (mld. Kč)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Předepsané pojistné celkem	112,6	117,1	122,1	132,9	139,8	144,1
Životní pojištění	44,2	45,0	47,2	54,1	56,9	60,2
Neživotní pojištění	68,4	72,1	74,9	78,8	82,9	83,9

Podíl životního pojištění na celkovém předepsaném pojistném se zvýšil v roce 2009 oproti předchozímu období o 1,1 procentního bodu na 41,8 % a dosáhl tak historicky nejvyšší hodnoty. Nadále je však nižší než ve vyspělých státech EU.

Tempo růstu předepsaného pojistného

Vývoj aktiv domácích podílových a penzijních fondů, objemy obchodování s CP

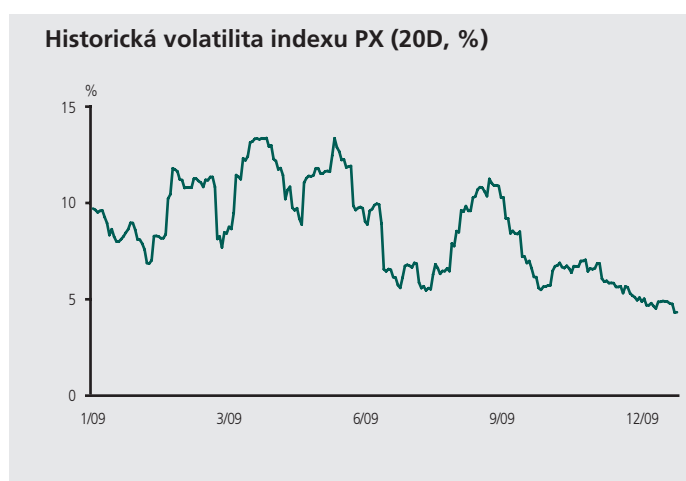
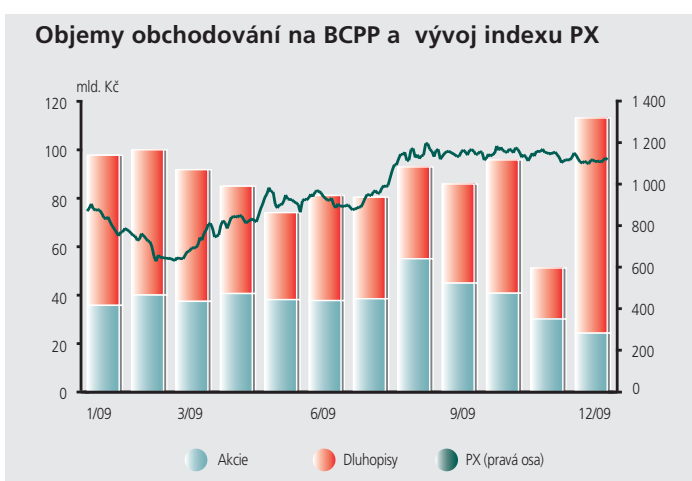
² Údaje nezahrnují Českou kancelář pojistitelů.

Na českém kapitálovém trhu byla situace i v roce 2009 ovlivňována pokračující celosvětovou finanční krizí a zpomalením růstu domácí ekonomiky vlivem globální hospodářské krize. ČNB pečlivě monitorovala situaci i portfolia dohlížených subjektů kapitálového trhu. Po dosažení dna na přelomu února a března 2009 se situace na finančním trhu i výsledky jednotlivých subjektů začaly pozvolna zlepšovat.

Po velkém růstu zpětných odkupů podílových listů v prvním čtvrtletí roku 2009, a to především u fondů peněžního trhu, postupně došlo v první polovině roku ke stabilizaci sektoru kolektivního investování. V důsledku stabilizace trhu státních i korporátních dluhopisů na jaře roku 2009, postupného obnovení důvěry ze strany investorů a zlepšujících se výkonných ukazatelů fondů jimi spravované objemy aktiv opět postupně rostly. Celkový objem aktiv spravovaných domácími fondy určenými pro veřejnost představoval na konci roku 2009 celkem 118,9 mld. Kč, což je však o 3,2 % méně než na konci roku 2008. V závěru roku 2009 podléhalo dohledu ČNB celkem 22 investičních společností, osm depozitářů, 27 investičních fondů, 2 uzavřené podílové fondy a 139 otevřených podílových fondů, z toho 36 standardních a 103 speciálních. Z celkového počtu fondů bylo 58 určeno pro kvalifikované investory.

Na konci roku 2009 ČNB evidovala 39 tuzemských obchodníků s cennými papíry (z toho 11 bank) a 17 zahraničních subjektů ze států EU poskytujících investiční služby v ČR prostřednictvím organizační složky (z toho 14 bank). Povolení k činnosti OCP mělo i šest investičních společností poskytujících službu správy majetku. Celkový objem obchodů realizovaných v roce 2009 všemi OCP činil 43 472 mld. Kč,³ což představuje meziroční růst o 52,2 %. Zajistil ho zejména zvýšený objem obchodování OCP na vlastní účet, a to především poboček zahraničních bank. Pro své klienty OCP realizovali obchody v hodnotě 12 652 mld. Kč, což představuje 29% nárůst oproti loňskému roku.

V sektoru penzijních fondů působilo během roku 2009 bez změny deset subjektů. Zisk sektoru činil 2,6 mld. Kč. Jeho celková bilanční suma meziročně vzrostla o 12,6 %, na 215,9 mld. Kč ze 191,7 mld. Kč. Objem prostředků účastníků penzijního připojištění v pasivech fondů vzrostl na hodnotu 200,7 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst 7,5 %.

Vývoj na Pražské burze cenných papírů rovněž odrážel globální hospodářskou situaci. Její index PX na konci roku 2009 dosáhl hodnoty 1 117,3 bodů a meziročně

³ Hodnoty bez derivátových obchodů.

tak vzrostl o 32,2 %. Roční objem obchodů s akciemi na BCPP činil 463,9 mld. Kč, poklesl tedy o 45,5 % oproti roku předcházejícímu. Objem obchodů s dluhopisy se snížil na hodnotu 585,7 mld. Kč, což představuje pokles o 9 %. Na druhé domácí burze cenných papírů, RM-SYSTÉM, objem obchodování v roce 2009 stoupl, a to na 10,6 mld. Kč z 8,4 mld. Kč, tj. o 26,2 %. Index RM stoupl meziročně o 20,4 % na hodnotu 2 340,7 bodů z 1 943,9 bodů.

Regulace finančního trhu

V roce 2009 byla přijata řada zákonů a prováděcích předpisů, které nově upravily podmínky pro činnost finančních institucí a dalších subjektů působících na trhu v ČR. ČNB úzce spolupracovala s Ministerstvem financí ČR, které je primárně odpovědné za přípravu zákonů v oblasti finančního trhu, a v souladu se zákonnými zmocněními připravovala navazující vyhlášky.

Z hlediska implementace evropského práva byla zásadní změnou v regulaci souborná novela zákonů⁴ v souvislosti s transpozicí směrnice 2004/109/ES (směrnice o transparentnosti), směrnice 2007/44/ES (směrnice o kvalifikovaných účastech) a směrnice 2007/16/ES (směrnice o přípustných aktivech standardních fondů) a nový zákon o platebním styku s transpozicí směrnice 2007/64/ES (směrnice o platebních službách na vnitřním trhu). Reakcí na finanční krizi byla další novela zákona o bankách. Přestože bankovní sektor ČR nebyl finanční krizí citelněji zasažen, představuje nová legislativní úprava rozšíření nástrojů umožňujících rychlý a transparentní zásah v zájmu zachování stability bankovního systému při řešení případného negativního vývoje v budoucnosti.

Na působnost ČNB jako orgánu dohledu má zásadní vliv rovněž nový zákon o pojišťovnictví, do kterého byla primárně transponována směrnice 2005/68/ES, o zajištění; dalšími významnými změnami jsou zejména podrobnější požadavky na řídicí a kontrolní systém pojišťoven, rozšíření seznamu aktiv kryjících technické rezervy a požadavek na vypracování zprávy odpovědným pojistným matematikem. V souvislosti s přijetím zákona o pojišťovnictví byla provedena též novelizace dalších zákonů, např. zákona o pojistné smlouvě a zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.

Časté přestupy připojištěnců mezi penzijními fondy a náklady tím vyvolávané vedly k přijetí novely zákona o penzijním připojištění, která stanovila základní pravidla pro získávání nových připojištěnců a požadavky na transparentnost jednání fondů, včetně odkrytí provizí zprostředkovatelů.

V závěru roku nabyla účinnosti novela obchodního zákoníku, kterou se transponuje směrnice 2007/36/ES, o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi. Jejím cílem bylo umožnit elektronické svolávání valné hromady a elektronické hlasování a usnadnit přeshraniční výkon hlasovacích práv. K novele byla připojena technická novela zákona o nabídkách převzetí, kterou iniciovala ČNB se záměrem upřesnit některá sankční ustanovení a pravomoci dohledu a zákona o správních poplatcích.

V roce 2009 byly dokončeny legislativní práce na 11 vyhláškách, jejichž vydání souviselo s novými zákony v oblasti finančního trhu. V oblasti kapitálového trhu se jednalo o vydání vyhlášek, které nově upravují způsob vedení deníku obchodníka s cennými papíry a navazující informační povinnosti, pravidla ochrany proti zneužívání trhu a požadavky na transparentnost emitentů, přípustné investiční nástroje standardních fondů a požadavky na odbornost osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry své činnosti.

⁴ Novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o bankách a spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o kolektivním investování.

S cílem sjednotit a zefektivnit licenční a povolovací řízení byla vydána vyhláška upravující rozsah informací předkládaných při žádostech podle zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Tato vyhláška nahradila dosavadní sektorově koncipované vyhlášky.

V oblasti pojišťovnictví došlo k vydání dvou vyhlášek v návaznosti na přijetí nového zákona o pojišťovnictví, které stanovují zejména požadavky na řídicí a kontrolní systém pojišťoven, solventnost, limity finančního umístění a požadavky na informační povinnost vůči ČNB. V návaznosti na přijetí nového zákona o platebním styku a související novelu devizového zákona byly vydány tři vyhlášky, které se týkají činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz a směnářské činnosti. V průběhu roku 2009 byla publikována ve Věstníku ČNB dvě opatření a rovněž bylo vydáno deset úředních sdělení ČNB.⁵

V roce 2009 probíhala i intenzivní příprava řady dalších úprav v regulaci, převážně za účelem transpozice předpisů ES, u kterých se předpokládá dokončení legislativního procesu v roce 2010. Jednalo se zejména o novelu zákona o bankách, kterou se do právního řádu ČR transponuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/14/ES ze dne 11. března 2009, kterou se mění směrnice 94/19/ES, o systémech pojištění vkladů, pokud jde o výši pojištění a lhůtu k výplatě. Dále to byl návrh nového zákona o finančním zajištění, reagující na směrnici 2009/44/ES, kterou se mění a doplňuje směrnice 2002/47/ES Evropského parlamentu a Rady o dohodách o finančním zajištění.

Mezinárodní spolupráce

Dohledové sekce ČNB se aktivně účastnily prací na mezinárodním poli. V rámci struktur EU hrála nejvýznamnější roli účast na činnosti výborů a pracovních skupin Evropské komise, výborů třetí úrovně⁶ Lamfalussyho procesu CEBS⁷, CESR⁸, CEIOPS⁹ a Evropské centrální banky¹⁰. Loňský rok byl především ve znamení diskuze nad změnami institucionálního uspořádání regulace a dohledu v EU a regulatorních aktivit reagujících na krizi na finančním trhu v letech 2008 a 2009. ČNB se vedle Ministerstva financí aktivně účastnila negociačního procesu návrhů znění nařízení EK, na jejichž základě by měla vzniknout v EU nová agentura pro makrobezpečnostní dohled European Systemic Risk Board (ESRB) a zároveň by se měly stávající tři evropské výbory třetí úrovně transformovat na tři evropské dohledové agentury European Banking Authority (EBA), European Securities and Markets Authority (ESMA) a Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). Tyto agentury mají být vybaveny většími pravomocemi na úkor pravomocí národních orgánů dohledu. Termín zahájení činnosti nových dohledových agentur je předběžně stanoven na 1. leden 2011, ale projednávání nařízení v Evropském parlamentu během roku 2010 může tyto záměry posunout do nové roviny. Všechny tři stávající výbory nicméně začaly podnikat přípravné kroky ke své transformaci.

Souběžně s přípravou své institucionální přeměny a v reakci na finanční krizi 3L3 výbory a jejich pracovní komise pracovaly na zdokonalování regulace a na dalším posilování a sbližování dohledové kultury a praxe. Tyto činnosti vycházely z několika

⁵ Úplný přehled platných vyhlášek, opatření a úředních sdělení ČNB týkajících se finančního trhu je aktualizovaný na webu ČNB v části „ČNB/Dohled nad finančním trhem/Legislativní základna“.

⁶ Viz web ČNB, část „ČNB/Dohled nad finančním trhem/Výkon dohledu/Mezinárodní aktivity“.

⁷ Výbor evropských orgánů bankovního dohledu (Committee of European Banking Supervisors, CEBS)

⁸ Výbor evropských regulátorů cenných papírů (Committee of European Securities Regulators, CESR)

⁹ Výbor evropských dohledů v pojišťovnictví a zaměstnaneckém penzijním pojištění (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors, CEIOPS)

¹⁰ Viz web ČNB, část „ČNB/EU a mezinárodní vztahy/ECB a ESCB“.

usnesení Rady ECOFIN a závazků plynoucích ze závěrů jednání skupiny G20. Jednalo se zejména o podporu a monitorování kolegií supervizorů, práce na rámci pro prevenci, řízení a řešení krizí, řízení a monitorování rizik, revizi účetních standardů, reportování, systém odměňování, vztah k nespolupracujícím jurisdikcím apod.

Ve vztahu k Radě EU a jejím strukturám ČNB spolupracovala s Ministerstvem financí na přípravě stanovisek k materiálům projednávaným v Radě ECOFIN a ve Výboru pro finanční služby (FSC) a Ekonomickém a finančním výboru (EFC). Tyto výbory mají za úkol poskytovat Radě ECOFIN podporu a fórum pro předběžné projednávání na expertní úrovni a kromě jiného se zabývají i finanční regulací a dohledem. ČNB od počátku prosazovala postoje vycházející jak z jejího poslání a jejích zásad, tak i ze zájmů ČR jako celku, tj. zajištění finanční stability a fiskální srvcovanosti státu, nezávislosti národního orgánu dohledu a nenarušování jeho pravomocí, omezení snahy o přímou intervenci evropských orgánů vůči jednotlivým finančním institucím, zamezení vzniku asymetrie převáděných pravomocí a odpovědnosti za přijímaná rozhodnutí, snížení nákladnosti navrhovaných řešení vůči tržním subjektům, jasného vymezení působnosti navrhovaných orgánů atd.

V rámci spolupráce s partnerskými orgány dohledu ČNB ke konci roku 2009 uzavřela bilaterální dohodu o spolupráci s čínským bankovním orgánem dohledu China Banking Regulatory Commission, čímž se celkový počet bankovních orgánů dohledu, se kterými má ČNB podepsané bilaterální dohody, zvýšil na devět. V sektoru pojišťovnictví a kapitálového trhu zůstal počet uzavřených bilaterálních dohod stejný, tj. pět a sedmáct.

S cílem zajistit efektivní dohled nad přeshraničními finančními skupinami a posílit vzájemnou spolupráci a výměnu informací mezi domovskými a hostitelskými orgány dohledu probíhala v průběhu roku 2009 jednání v rámci kolegií orgánů dohledu (Colleges of Supervisors). ČNB se aktivně zapojuje do činnosti celkem sedmi kolegií. Jde o kolegia k přeshraničním bankovním skupinám Erste Bank, Volksbank, Raiffeisenbank, Société Générale, UniCredit, KBC a ING. V jejich rámci se také zavázala ke vzájemné spolupráci podpisem mnohostranné dohody. Rovněž pokračovala intenzivní spolupráce se zahraničními orgány dohledu nad pojišťovnami především v oblasti dohledu nad pojišťovacími skupinami působícími i v ČR. V této souvislosti probíhala jak mnohostranná jednání orgánů dohledu nad subjekty z těchto skupin, tak dvoustranná jednání.

Výkon dohledu nad finančním trhem

ČNB provádí dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijními fondy, družstevními záložnami, směnárny a dohled nad institucemi v oblasti platebního styku, a to jednak na dálku, kdy průběžně sleduje stabilitu jednotlivých dohlížených sektorů, a jednak přímo na místě kontrolami u dohlížených subjektů.

Výkon dohledu na dálku spočíval v průběžném sledování činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů působících na finančním trhu, v kontrole dodržování příslušných právních předpisů, kontrole dodržování pravidel obezřetného podnikání a pravidelném vyhodnocování finanční situace jednotlivých regulovaných subjektů. Základním zdrojem informací byly výkazy a hlášení na individuálním a v některých případech též konsolidovaném základě pravidelně zasílané jednotlivými subjekty. V souvislosti s finanční krizí se v roce 2009 dohled na dálku intenzivněji zaměřil na dopady vývoje na finančních trzích do hospodaření tuzemských finančních institucí. V této souvislosti byla především detailněji analyzována portfolia dohlížených institucí a zjišťována jejich angažovanost vůči rizikovým subjektům či instrumentům. Objem rizikové angažovanosti byl relativně nízký, a tedy i dopady do hospodářských výsledků institucí byly pouze omezené. Velká pozornost byla rovněž věnována likviditě klíčových finančních institucí. U řady subjektů byl rovněž zaveden mimořádný reporting vybraných dat, jehož periodicitu se postupně snižovala, až byl v průběhu podzimu 2009 u téměř všech subjektů ukončen.

Základem výkonu dohledu na místě v roce 2009 byl roční plán kontrol, který byl sestaven s ohledem na požadavky dohledu na dálku i zahraničních regulátorů. Hlavními kritérii při sestavování plánu byly význam a hodnocení rizikovitosti jednotlivých institucí, doba od poslední kontroly a rovněž aktuální vývoj na globálních finančních trzích. Kontroly na místě byly vykonávány v souladu s platnou legislativou a zaměřily se na ověření dodržování regulatorních pravidel podle zákonných a prováděcích předpisů. Kontroly také umožnily identifikovat rizika současného i budoucího vývoje regulovaných subjektů, ověřit míru plnění pravidel jednání a odborné péče a přijmout včasná opatření k nápravě zjištěných nedostatků. V oblasti obezřetného podnikání regulovaných subjektů se dohled ČNB při kontrolách zaměřil na ověření, posouzení a hodnocení procesů spojených s identifikací, hodnocením, měřením, sledováním a řízením jednotlivých rizik. O zjištěných nedostacích byl informován management kontrolovaných subjektů, byly vypracovány protokoly z kontrol a byla uložena opatření, jejichž plnění bylo systematicky sledováno a vyhodnocováno. V odůvodněných případech bylo na základě výsledků kontrol zahájeno s příslušnými subjekty správní řízení.

Počty kontrol na místě	2009
Banky	6
Družstevní záložny	2
Pojišťovny	1
Pojistní zprostředkovatelé	4
Instituce kolektivního investování	3
Depozitáři	3
Penzijní fondy	3
Obchodníci s cennými papíry	4
Investiční zprostředkovatelé	2
Směnárný	362

V roce 2009 proběhlo v úvěrových institucích osm kontrol, z toho ve dvou družstevních záložnách. Jednalo se o kontroly dílčí, avšak některé z nich se svým rozsahem blížily kontrole komplexní. Kontroly byly zaměřeny na oblasti řízení úvěrového rizika, likvidity, interního auditu, compliance, řízení operačního rizika, předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti, informační systémy a technologie a systémy vykazování pro účely regulace.

V oblasti dohledu nad pojišťovkami byla uskutečněna v jedné pojišťovně kontrola zaměřená zejména na stanovení výše rezervy na pojistná plnění, proces likvidace pojistných událostí a řízení pojistného rizika v oblasti neživotního pojištění. U čtyř pojišťovacích zprostředkovatelů proběhla kontrola na místě se zaměřením zejména na povinnost vykonávat zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví s odbornou péčí. V souvislosti se zapojením poboček ČNB do kontroly pojišťovacích zprostředkovatelů probíhala i metodická podpora pobočkám pro provádění tohoto typu kontrol.

V sektoru kolektivního investování byla u jedné investiční společnosti ukončena a u jedné investiční společnosti a jí obhospodařovaného nesamosprávného investičního fondu probíhala kontrola na místě zaměřená na pravidla obezřetného podnikání a pravidla organizace vnitřního provozu a dále pravidla jednání a odborné péče při obhospodařování majetku fondu kolektivního investování.

V oblasti penzijního připojištění byly ukončeny kontroly ve třech penzijních fondech se zaměřením na dodržování povinnosti penzijního fondu hospodařit s majetkem s odbornou péčí a dodržování povinnosti penzijního fondu nakládat s majetkem způsobem, který není v rozporu se zájmy účastníků, zejména při úhradách přímých a nepřímých nákladů na získávání nových účastníků a aktivitami s tím souvisejícími.

U depozitářů byly ukončeny tři kontroly na místě, zaměřené na nakládání s majetkem fondů kolektivního investování a penzijních fondů, provádění pokynů, způsob oceňování majetku fondů kolektivního investování a penzijních fondů a výpočet aktuální hodnoty podílových listů podílových fondů nebo akcií investičního fondu.

U poskytovatelů investičních služeb bylo zahájeno šest kontrol na místě, čtyři kontroly u obchodníků s cennými papíry a dvě u investičních zprostředkovatelů. V pěti případech šlo o kontroly komplexní, zaměřené na dodržování pravidel obezřetného poskytování investičních služeb, pravidel jednání se zákazníky a vedení evidencí. Jedna kontrola byla kontrolou specializovanou, zaměřenou na vedení evidencí a devizovou oblast.

Výkon dohledu nad směnárny na místě provádí ČNB prostřednictvím svých poboček. Cílem kontrol bylo prověřit veškeré činnosti vykonávané konkrétním nebankovním devizovým místem a jednotlivými provozovny. V oblasti devizového dohledu tak bylo provedeno 362 kontrol na místě a zkontrolováno celkem 485 provozoven.

Vzhledem k přítomnosti mezinárodních finančních skupin a významu zahraničního kapitálu v rámci českého finančního trhu se prohlubovala spolupráce se zahraničními regulátory, a to zejména formou intenzivní výměny informací o výsledcích provedených kontrol, spoluprací v průběhu validací interních modelů aplikovaných v rámci finančních skupin a také účastí pracovníků ČNB na kontrolách v zahraničí.

Licenční činnost v oblasti finančního trhu

V průběhu roku 2009 ČNB vedla 85 správních řízení, týkajících se regulovaných subjektů ze sektoru úvěrových institucí (bank, poboček zahraničních bank a družstevních záložen), z toho 11 podnětů se týkalo bank a 74 družstevních záložen. Největší počet řízení se tradičně vztahuje k předchozím souhlasům k nabytí kvalifikovaných účastí (51 řízení) a dále ke schválení členů orgánů a řídicích osob družstevních záložen (23 řízení). Zbývající správní řízení se týkala regulatorních souhlasů se založením pobočky družstevní záložny v zahraničí, se snížením členského vkladu aj. Pokud jde o instituce elektronických peněz, náležející dle kategorizace evropského práva též do tohoto sektoru, ČNB nezaznamenala žádnou žádost a nevedla žádné správní řízení. Do konce roku byla podána i jedna žádost o licenci platební instituce.

Počty dohlížených subjektů	Stav k 31.12.2008	Přírůstek	Úbytek	Stav k 31.12.2009
Úvěrové instituce celkem	54	3	1	56
Banky	21	0	0	21
z toho: stavební spořitelny	5	0	0	5
Pobočky zahraničních bank (v režimu jednotné licence)	16	3	1	18
Družstevní záložny	17	0	0	17
Pojišťovny (vč. poboček a zajišťoven)	54	2	3	53
Tuzemské pojišťovny	35	0	0	35
Pobočky pojišťoven z EU/EHP	17	2	3	16
Pobočky pojišťoven z třetích zemí	1	0	0	1
Zajišťovny	1	0	0	1
Investiční společnosti	20	2	0	22
Investiční fondy	16	11	0	27
Otevřené podílové fondy	142	16	19	139
z toho: standardní fondy	41	2	7	36
Uzavřené podílové fondy	2	0	0	2
Penzijní fondy	10	0	0	10
Depozitáři	8	0	0	8
Obchodníci s cennými papíry	38	3	2	39
Nebankovní obchodníci s cennými papíry	27	3	2	28
Obchodníci s cennými papíry – banky	11	0	0	11
Emitenti kótovaných cenných papírů	68	3	10	61
z toho: zahraniční	18	0	1	17
Organizátoři regulovaného trhu	2	1	0	3
Vypořádací systémy	3	0	0	3
Centrální depozitář	0	1	0	1

ČNB jako orgán dohledu v pojišťovnictví vedla v roce 2009 celkem 118 správních řízení a do konce roku vydala 110 správních rozhodnutí. V licenční oblasti pojišťovacího trhu bylo zaznamenáno zvýšené množství žádostí zahraničních státních či polostátních osob o souhlas s nabytím kvalifikované účasti na tuzemských pojišťovnách.

V roce 2009 pokračoval trend vstupu nových subjektů do sektoru kolektivního investování. Předmětem zvýšeného zájmu byly především speciální fondy kvalifikovaných investorů, zejména se zaměřením na investice do nemovitostí a nemovitostních společností. V srpnu 2009 nabyla účinnosti novela zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, která znamenala významný impulz pro další rozvoj tzv. nesamosprávných investičních fondů, tj. investičních fondů, jejichž majetek je obhospodařován investiční společností. V průběhu roku 2009 bylo v oblasti kolektivního investování vedeno 241 správních řízení, z toho ve 199 případech bylo rozhodnuto. Byla vydána dvě rozhodnutí o udělení povolení k činnosti investiční společnosti a 11 rozhodnutí o udělení povolení k činnosti investičního fondu. K nejpočetnějším správním řízením náleželo 128 řízení o schválení změn statutů fondů kolektivního investování. Udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby investiční společnosti nebo investičního fondu se týkalo 35 správních řízení. Dále bylo vedeno 22 správních řízení o udělení povolení k vytvoření podílového fondu. ČNB vedla 14 správních řízení ve věci udělení předchozího či následného souhlasu k nabytí kvalifikované účasti na investiční společnosti či investičním fondu. Ve 12 případech bylo na žádost investiční společnosti odňato povolení k vytvoření podílového fondu a v 6 případech ČNB udělila povolení ke sloučení podílových fondů. ČNB vedla dvě správní řízení o udělení povolení k veřejnému nabízení cenných papírů zahraničního speciálního fondu v ČR. V souvislosti s novelizací zákona o kolektivním investování ze srpna 2009 obdržela ČNB zcela nový typ žádostí o udělení povolení k přeměně investičního fondu. Jednalo se o dvě správní řízení ve věci povolení fúze speciálních fondů kvalifikovaných investorů s neregulovaným subjektem.

V sektoru penzijního připojištění nedošlo z hlediska licenční, schvalovací a povolovací činnosti ČNB k podstatným změnám. Bylo vedeno 40 správních řízení, z nichž převážná většina se týkala udělení předchozího souhlasu s volbou osoby do orgánu penzijního fondu včetně znovuzvolení stávajících členů. Zbývající správní řízení byla vedena ve věci schválení změn statutu nebo penzijního plánu penzijního fondu.

V oblasti poskytování investičních služeb vydala ČNB celkem 557 rozhodnutí, přičemž 498 z nich tvořila rozhodnutí o zrušení registrace investičního zprostředkovatele. Byla vydána tři rozhodnutí o udělení povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry a rovněž tři rozhodnutí o rozšíření povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry. V jednom případě bylo vydáno rozhodnutí o schválení dražebního řádu. Udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby obchodníka s cennými papíry se týkalo pět rozhodnutí. V pěti případech vydala ČNB souhlas k nabytí kvalifikované účasti na obchodníkovi s cennými papíry.

V oblasti emisí cenných papírů vydala ČNB celkem 109 rozhodnutí. Převážnou většinu (104) tvořila rozhodnutí týkající se emisních podmínek dluhopisů podle zákona 190/2004 Sb., o dluhopisech, prospektů cenných papírů a jejich kombinací pro účely veřejné nabídky a přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu. Zbytek tvořilo pět řízení ve vztahu k informační povinnosti emitentů kótovaných cenných papírů, a to zejména ve věci povolení zúžení rozsahu výroční zprávy. V oblasti nabídek převzetí byla zahájena tři správní řízení a vydána tři správní rozhodnutí. V oblasti tržní infrastruktury vydala ČNB šest licenčních rozhodnutí. Notifikací emisních prospektů od zahraničních regulátorů obdržela ČNB celkem 131.

Vstup ČR do EU v roce 2004 otevřel tuzemský finanční trh též dalším subjektům, které mohou využívat volný pohyb služeb na základě jednotné licence (evropského pasu). V průběhu roku 2009 obdržela ČNB celkem 421 oznámení zahraničních regulátorů o notifikacích přeshraničního poskytování služeb, z tohoto počtu bylo

32 bank¹¹ (z toho 1 instituce elektronických peněz), 68 pojišťoven,¹² 109 fondů kolektivního investování, 10 investičních společností a 203 poskytovatelů investičních služeb. Svoji činnost ukončilo v rámci přeshraničního poskytování služeb 9 bank (z toho 1 instituce elektronických peněz), 8 pojišťoven, 1 investiční společnost, 221 zahraničních fondů kolektivního investování a 85 poskytovatelů investičních služeb. K 31. 12. 2009 takto v ČR působilo 275 bank (z toho 12 institucí elektronických peněz), 614 pojišťoven, 1 457 fondů kolektivního investování, 49 investičních společností, 884 poskytovatelů investičních služeb a 19 platebních institucí.

V průběhu roku 2009 obdržela ČNB oznámení o úmyslu provozovat činnost na území ČR od 885 pojišťovacích zprostředkovatelů s domovským členským státem jiným než ČR, z toho 444 ze SR.

Ke konci roku 2009 bylo ČNB zaregistrováno celkem 24 zastoupení zahraničních bank a finančních institucí (tři reprezentace ukončily v průběhu roku 2009 činnost, jedna se nově zaregistrovala), které nemají oprávnění podnikat v sektoru bankovníctví v ČR, ale zprostředkovávají a propagují služby svých bank na našem území.

Do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí vedeném ČNB bylo nově zapsáno 18 835 pojišťovacích zprostředkovatelů všech kategorií. Ke konci roku 2009 v něm bylo evidováno celkem 105 980 pojišťovacích zprostředkovatelů, z toho 8 003 ze zahraničí. V souvislosti s touto agendou zajišťuje ČNB odborné zkoušky pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře. Těchto zkoušek se zúčastnilo celkem 576 uchazečů, z nichž 558 uspělo. Ke konci roku 2009 evidovala ČNB celkem 9 120 investičních zprostředkovatelů. V průběhu roku 2009 zapsala ČNB do seznamu vázaných zástupců 7 602 osob a provedla výmaz 1 989 osob. K 31. 12. 2009 evidovala ČNB celkem 9 123 vázaných zástupců.

V roce 2009 udělila ČNB celkem sedm devizových licencí, z toho pět k peněžním službám, jednu ke zprostředkování bezhotovostních obchodů s cizí měnou a jednu k poskytování bezhotovostních obchodů s cizí měnou. K 31. prosinci 2009 evidovala ČNB celkem 201 platných devizových licencí.

S účinností od září 2008 provádí ČNB prostřednictvím svých poboček registraci ke směnárenské činnosti. V roce 2009 ČNB provedla celkem 390 registrací. ČNB vykonává dohled nad více než 2 500 nebankovními devizovými místy, která poskytují nákup či prodej cizí měny v hotovosti nebo zprostředkovávají bezhotovostní obchody s cizí měnou. Nebankovní devizová místa mohou provádět směnárenskou činnost či bezhotovostní obchody s cizí měnou nebo poskytovat peněžní služby pouze v provozovnách, které byly k tomuto účelu ČNB předem zaevidovány. V roce 2009 ČNB nově zaevidovala 191 těchto provozoven.

ČNB udělila čtyři povolení k vydávání elektronických peněz podle zákona o platebním styku. K 31. 12. 2009 tímto povolením disponovalo 55 subjektů. Česká republika se řadí na přední místo mezi státy EU v počtu vydavatelů elektronických peněz. Převážnou většinu tvoří dopravci v autobusové dopravě, kteří vydávají čipové karty použitelné k placení jízdného mezi regiony u jiných dopravců. Na konci roku 2009 vydávaly tři společnosti elektronické peníze k placení prostřednictvím internetu, jedna společnost tímto způsobem umožňuje zaměstnancům čerpání peněžních prostředků ze sociálního fondu a jedna společnost zprostředkovává tzv. mikroplatby za služby třetích stran s využitím mobilní aplikace.

¹¹ U zahraničních finančních nebo úvěrových institucí se v roce 2009 (v 1. pololetí) poprvé notifikovaly tři pobočky zahraničních úvěrových institucí v EU (toto číslo je zahrnuto v celkovém počtu 32 oznámení).

¹² V pojišťovníctví se takto notifikují nejen samotné pojišťovny, ale také jejich pobočky působící v ostatních státech EU/EHP. Za rok 2009 byl ČNB oznámen zahraničními regulátory úmysl celkem 32 poboček poskytovat služby na území ČR (toto číslo je zahrnuto v celkovém počtu 68 oznámení).

Sankční činnost v oblasti finančního trhu

Činnost v oblasti sankčních řízení byla i v roce 2009 nedílnou součástí dohledu nad finančním trhem a spočívala v prošetřování podnětů, v rozhodování o zahájení správního řízení či o odložení věci a ve vedení správních řízení v prvním stupni, ve kterých byly uloženy pokuty, opatření k nápravě či odňata povolení a rušeny registrace. V roce 2009 probíhalo 96 správních řízení, z nichž 62 bylo pravomocně ukončeno. ČNB pravomocně uložila peněžité pokuty v celkové výši 18 mil. Kč.

Součástí práce je i komunikace s orgány činnými v trestním řízení včetně zpracování podkladů a stanovisek a dále komunikace s Finančním a analytickým útvarem MF k problematice praní špinavých peněz a financování terorismu.

Centrální registr úvěrů

Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém provozovaný ČNB, který bankám a pobočkám zahraničních bank působícím na území ČR (dále jen banky) umožňuje vzájemně sdílet informace o úvěrovém zatížení a platební morálce klientů. CRÚ obsahuje informace o podnikatelských subjektech podle typů bankovních pohledávek. Přístup k informacím registru je umožněn všem bankám. Současně jsou všechny banky povinny svá data v CRÚ pravidelně měsíčně aktualizovat a dbát na kvalitu informací uložených v databázi registru.

V roce 2009 byla dokončena další etapa rozvoje projektu Optimalizace a stabilizace CRÚ. V této fázi byly uživatelům zpřístupněny nové verze uživatelských modulů aplikace a komunikační kanál podporující přímé propojení automatizovaných informačních systémů bank s databází CRÚ. Uvedená technologie urychluje a zjednodušuje přístup bank k databázi CRÚ a umožňuje jim automatizovat procesy posuzování platební morálky jejich klientů.

Počet dotazů do CRÚ ze strany bank i ze strany klientů se v roce 2009 nadále zvyšoval. Banky mají ve většině případů přístup do CRÚ zabudovaný přímo do svých schvalovacích procesů a systémů řízení obchodních rizik a mohou využívat výhody přímého napojení svých interních systémů na databázi CRÚ. Počet výpisů z CRÚ poskytnutých klientům bank vzrostl oproti roku 2008 o 63 % a tento ukazatel se bude zvyšovat i nadále. Nově mají klienti možnost využít k zasílání výpisů z CRÚ datových schránek.

Základní provozní charakteristiky CRÚ	12/2006	12/2007	12/2008	12/2009
Počet evidovaných dlužníků	356 247	403 417	461 277	497 726
z toho: fyzických osob podnikatelů	213 704	237 703	271 770	291 458
právnických osob	142 543	165 714	189 507	206 268
Celkový objem zůstatků úvěrů (mlrd. Kč)	1 101	1 141	1 265	1 200
Počet uživatelů aplikace CRÚ	2 284	2 422	2 472	2 194
Ad hoc dotazy na úvěrové zatížení (tis. ks/rok)	141	148	180	205
Počet informací o úvěrovém zatížení v měsíčních sestavách (tis. ks/rok)	2 250	2 390	2 800	3 038
Počet pořízených výpisů pro klienty (ks/rok)	195	225	278	453

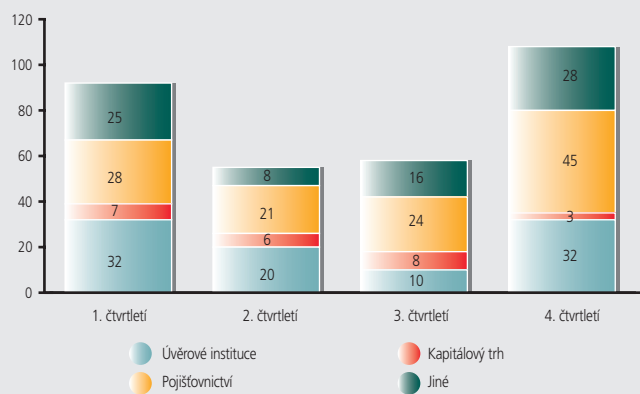
OCHRANA SPOTŘEBITELE

Samostatný odbor ochrany spotřebitele (SAOOS) pokračoval ve své činnosti, která spočívá v přijímání (spotřebitel@cnb.cz) a šetření podání spotřebitelů v souladu s působností vyplývající ze zákona o ochraně spotřebitele. S účinností od 1. listopadu 2009 byla tato působnost rozšířena o oblast platebního styku; jde o podání spotřebitelů a drobných podnikatelů týkající se nedostatků předšmluvních informací poskytovaných v souvislosti s uzavřením smlouvy o platebních službách. Podání

proti postupům subjektů působících na finančním trhu se týkají porušování zákazu nekalých obchodních praktik, diskriminace spotřebitele a požadavků řádného informování o ceně.

SAOOS v průběhu roku 2009 přijal celkem 313 podání spotřebitelů. Z tohoto počtu 30 % tvořila podání týkající se nedostatků v úvěrových institucích, 37 % podání bylo vedeno proti činnosti pojišťoven a pojišťovacích zprostředkovatelů, 8 % připadalo na nedostatky v činnosti kapitálového trhu a 25 % tvořila podání, která nespádají do výše jmenovaných kategorií.

Počet obdržených podání

Další kompetencí odboru jsou aktivity v oblasti finančního vzdělávání a jejich koordinace v rámci ČNB. Za rok 2009 se podařilo v seminářích pro učitele základních a středních škol, připravených ve spolupráci se vzdělávacími instituty a lektorsky obsazených ČNB, proškolit téměř 700 učitelů. Byla realizována část ze série článků zaměřených na úskalí jednotlivých produktů na finančním trhu a byly rozšířeny webové stránky ochrany spotřebitele o další informace. Závěrem roku byl vytvořen projekční tým finančního vzdělávání, jehož činnost odbor zajišťuje organizačně i odborně.

PENĚŽNÍ OBĚH A PLATEBNÍ STYK

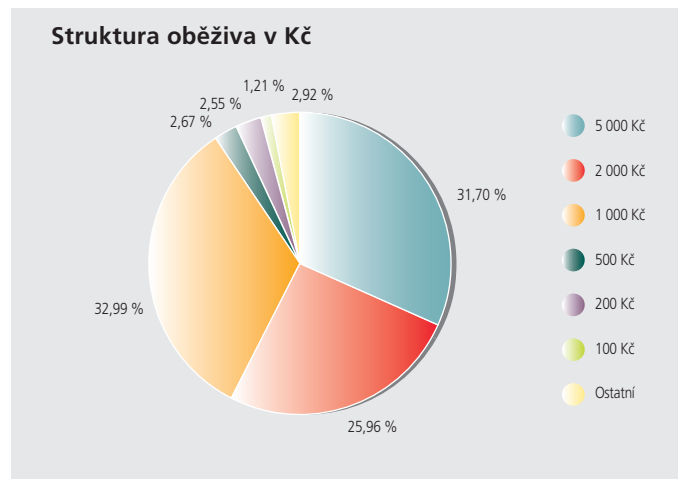
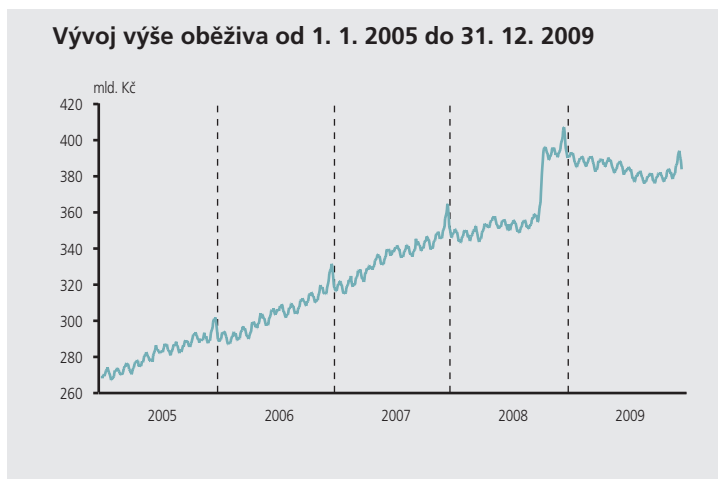
Peněžní oběh

Hodnota oběživa se v roce 2009 snížila o 11,9 mld. Kč a na konci roku činila 387,3 mld. Kč. K meziročnímu poklesu došlo poprvé od zavedení české měny v roce 1993. Důvodem snížení hodnoty oběživa bylo postupné rozpouštění tezaurovaného oběživa, které bylo v mimořádném množství vybráno z bankovních účtů v říjnu 2008 jako reakce na celosvětovou finanční krizi.

K 31. 12. 2009 evidovala ČNB v oběhu 349,7 mil. kusů bankovek a 1 647,9 mil. kusů mincí. Počet kusů bankovek v oběhu klesl stejně jako oběživo v korunovém vyjádření, tedy o 3 %. Množství mincí v oběhu se snížilo o 1 060,9 mil. kusů na 1 647,9 mil. kusů. Tento výrazný propad o 39 % byl způsoben ukončením možnosti výměny mincí 10 a 20 haléřů v říjnu 2009. Bez vlivu těchto dvou nominálních hodnot by se množství mincí v oběhu naopak zvýšilo o 40,5 mil. kusů.

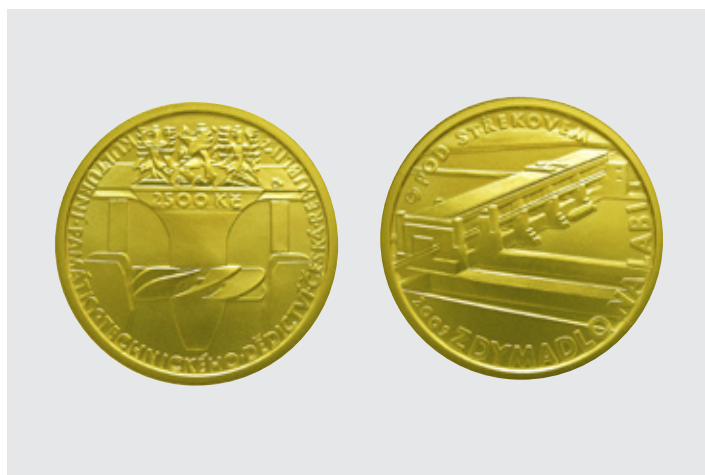
Hotovostní obraty na pokladnách poboček ČNB dosáhly v roce 2009 částky 1 481 mld. Kč (1 587 mld. Kč v roce 2008), což představuje pokles o 6,7 %. Pokles hotovostních operací na pokladnách ČNB je způsoben snížením ekonomické aktivity

v důsledku hospodářské krize. Pokladnami ČNB přesto prošlo téměř 7 tisíc tun oběživa. Objemy pokladních operací jsou z 99 % tvořeny hotovostními operacemi bank.

V roce 2009 vydala ČNB do oběhu dvě nové bankovky, 500 Kč a 5 000 Kč vzoru 2009 s inovovanými ochrannými prvky ve všech úrovních, tj. viditelné pouhým okem pro nejširší veřejnost, zjištělné jednoduchými pomůckami pro odbornou veřejnost, zjištělné složitějšími přístroji pro profesionální zpracování hotovosti i zjištělné jen speciálními senzory pro zpracování v centrální bance. Bankovky také nesou speciální prvky k ovlivnění činnosti reprodukčních zařízení s cílem ztížit jejich reprodukování.

V roce 2009 vydala ČNB do oběhu též dvě zlaté mince z řady Kulturní památky technického dědictví a pět pamětních stříbrných mincí. Náměty jednotlivých mincí a emisní data lze nalézt na webu ČNB v části „Bankovky a mince/Numizmatika/Plán emise pamětních mincí v letech 2006–2010“. Na stejné adrese je rovněž zveřejněn emisní plán pamětních mincí na roky 2011–2015, který v loňském roce schválila bankovní rada ČNB.

Zlatých mincí bylo vyrobeno 28 000 kusů, z toho 7 000 kusů (25 %) v běžné kvalitě a 21 000 kusů (75 %) ve špičkové kvalitě. Celková nominální hodnota ražených mincí dosáhla 70 mil. Kč. Stříbrných pamětních mincí bylo v roce 2009

vyrobena 145 460 kusů, z toho 56 000 kusů (38,5 %) v běžné kvalitě a 89 460 kusů (61,5 %) ve špičkové kvalitě. Celková nominální hodnota ražených mincí z drahých kovů dosáhla 99,1 mil. Kč. Na jejich ražbu se spotřebovalo 1 701,9 kg stříbra a 217,7 kg zlata.

Bezhotovostní platební styk

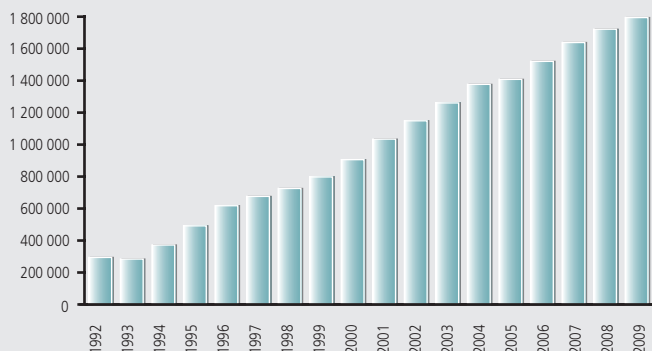
Česká národní banka na základě ustanovení zákona provádí bezhotovostní platební styk, tj. vedení účtů centrální banky, zajišťování mezibankovních plateb a vypořádání obchodů s krátkodobými cennými papíry. Operace bezhotovostního platebního styku jsou realizovány prostřednictvím systémů CERTIS, SKD a ABO.

Česká národní banka spolupracuje s Ministerstvem financí na přípravě zákonných předpisů v oblasti platebního styku, připravuje prováděcí právní předpisy a spolupracuje též na přípravě evropské legislativy.

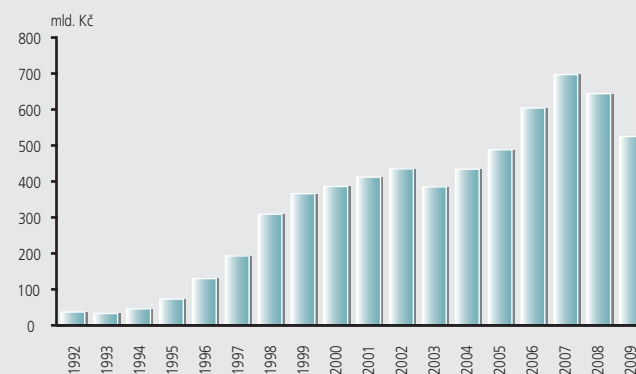
CERTIS – systém mezibankovního platebního styku

Systém CERTIS zajišťuje mezibankovní platební styk v České republice. Účastníky systému jsou banky, spořitelní a úvěrní družstva a pobočky zahraničních bank. K 31. 12. 2009 měl CERTIS 44 přímých účastníků a 7 tzv. třetích stran – institucí zajišťujících např. zúčtování transakcí z platebních karet, obchodů s cennými papíry apod.

Průměrný denní počet transakcí

Průměrné denní obraty

V roce 2009 zpracoval systém CERTIS celkem 450 mil. transakcí (což představuje 3,2% meziroční nárůst) v celkové hodnotě 131 679 mld. Kč (pokles 19,2 %). Průměrně bylo denně zpracováno 1,79 mil. transakcí. Průměrná denní hodnota transakcí činila 525 mld. Kč.

Výše uvedené grafy znázorňují vývoj počtu zpracovávaných transakcí a objem převáděných prostředků v systému CERTIS od roku 1992.

SKD – Systém krátkodobých dluhopisů

Systém krátkodobých dluhopisů (SKD) provozovaný Českou národní bankou je systémem, který zajišťuje samostatnou evidenci (registr) cenných papírů a vypořádání obchodů s cennými papíry vedenými v této evidenci. SKD vede evidenci cenných papírů vydávaných Českou republikou (Ministerstvem financí ČR) a splatných do jednoho roku, krátkodobých cenných papírů vydávaných ČNB se splatností do šesti měsíců a dalších dluhopisů s dobou splatnosti do jednoho roku.

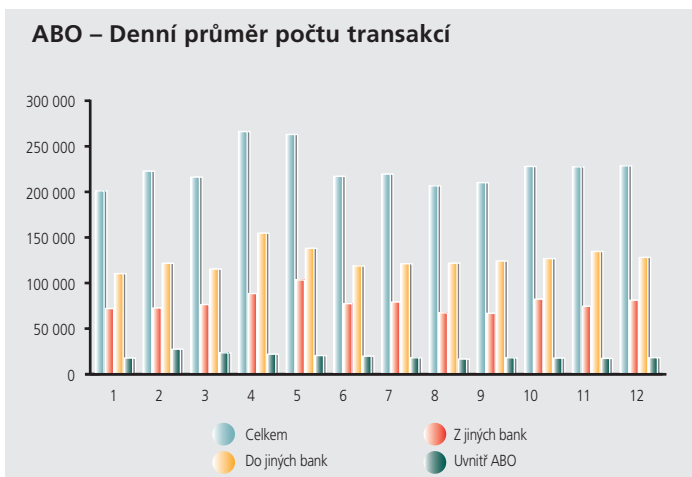
Do SKD se promítají úpravy plynoucí ze změn v právních a daňových oblastech; ČNB také sleduje vývoj v oblasti vypořádacích systémů v Evropské unii, zvláště pak napojení těchto systémů na jednotný platební systém TARGET2, navrhovaný jednotný vypořádací systém TARGET2-Securities a systém pro řízení kolaterálu CCBM2, které budou pro ČR aktuální při přípravě na přistoupení k euru.

K 31. 12. 2009 bylo v SKD evidováno 155 majetkových účtů patřících 109 klientům (majitelům cenných papírů). Se systémem pracuje 18 agentů a 5 custodiánů. Pojmem „agenti“ jsou označovány banky, které poskytují služby vypořádání obchodů s cennými papíry svým klientům – majitelům cenných papírů. Mají přímý interaktivní přístup k systému SKD. „Custodiáni“ spravují účty s cennými papíry, jejich vlastníky jsou jiné osoby než custodiáni, tj. zákazníci custodiánů.

Cenné papíry evidované v SKD jsou používány zejména jako zástava k vnitrodennímu úvěru, který ČNB poskytuje bankám pro potřeby účtování v systému CERTIS, pro potřeby repo operací ČNB a pro potřeby Ministerstva financí při denním řízení likvidity státní pokladny v průběhu roku.

ABO – systém účetnictví a platebního styku ČNB

V systému ABO bylo 31. 12. 2009 vedeno 42 065 živých účtů, z toho 10 003 vnitřních účtů, 4 111 účtů zaměstnanců a 27 951 právnických osob. Z účtů právnických osob spadá 24 251 účtů do skupiny účtů regulované státní pokladny. Majiteli ostatních účtů jsou především státní instituce, dále banky, zahraniční finanční instituce apod.

V roce 2009 pokračoval rozvoj systému ABO v rámci projektu ABO6, ve kterém byly především uvedeny do provozu nové funkce v aplikaci ABO-K Internetové bankovníctví. V roce 2009 byl též završen přesun klientů na využívání ABO-K, čímž došlo k dalšímu omezení písemných příkazů a ke zrušení starších způsobů elektronické komunikace klientů s ČNB (předávání příkazů elektronickou poštou a přes aplikaci Hromadné hladké platby).

Systém ABO zpracovává denně přibližně 200 000 účetních transakcí, převážně plateb, které jsou příjmy a výdaji státního rozpočtu. Meziroční nárůst plateb je minimální.

Legislativní oblast

Dne 1. listopadu 2009 nabyl účinnosti zákon 284/2009 Sb., o platebním styku, a současně zákon 285/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku. Zákon o platebním styku nahrazuje zákon 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku). Na přípravě zákona o platebním styku se ČNB aktivně podílela. Zákon implementuje do české legislativy evropské směrnice:

- 2007/64/ES, o platebních službách,
- 2000/46/ES, o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností,
- 1998/26/ES, o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry.

Zákon nově zavádí regulaci nebankovních poskytovatelů platebních služeb, tzv. platební instituce a poskytovatele platebních služeb malého rozsahu. Navazuje na současnou regulaci vydavatelů elektronických peněz a platebních systémů s neodvolatelností zúčtování a stanoví pravidla platebního styku; především nově upravuje a zpřesňuje povinnosti poskytovatelů platebních služeb vůči svým klientům.

V návaznosti na přijetí nového zákona o platebním styku byly vydány tyto vyhlášky:

- vyhláška 374/2009 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu,
- vyhláška 375/2009 Sb., o předkládání informací platebními institucemi, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a institucemi elektronických peněz České národní bance,
- vyhláška 376/2009 Sb., o směnárenské činnosti, která nahradila dosavadní vyhlášku k devizovému zákonu v návaznosti na novelu devizového zákona,
- vyhláška 32/2010 Sb., o platebních systémech s neodvolatelností zúčtování, která nahradila zákonem zrušenou vyhlášku 548/2002 Sb.

PŘÍPRAVA ČNB NA BUDOUCÍ ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICCE

Nepříznivý ekonomický vývoj a zhoršení stavu veřejných financí České republiky znemožňuje v současné době splnění ekonomických (tzv. maastrichtských) kritérií nezbytných pro vstup do eurozóny.

Česká republika se nicméně na přijetí společné měny v oblasti technické, legislativní a institucionální již několik let připravuje. Přípravné práce organizuje Národní koordinační skupina pro zavedení eura (NKS) v rámci šesti pracovních skupin. Česká národní banka je zastoupena ve vedení NKS, přímo odpovídá za činnost pracovní skupiny pro finanční sektor a spolupodílí se na řízení pracovní skupiny pro komunikaci. Zástupci ČNB se účastní činnosti všech dalších pracovních skupin (např. pracovní skupiny pro legislativu, informatiku a statistiku).

V České republice je vzhledem k absenci cílového termínu přijetí eura prozatím možné provádět činnosti pouze metodického charakteru. V roce 2009 bylo z pohledu ČNB významné zejména zpracování první verze komunikační strategie k zavedení eura a aktualizace metodiky přípravy finančního sektoru pro oblast konverze produktů kapitálového trhu, úrokových sazeb a zůstatků na účtech (podrobnější informace lze nalézt na webu ČNB v části „EU a mezinárodní vztahy/Euro“). Došlo rovněž k rozhodnutí o způsobu budoucí adaptace právního prostředí na zavedení eura. Vláda ČR v březnu 2009 schválila metodu tzv. postupné adaptace. K datu vstupu České republiky do eurozóny dojde ke změně pouze klíčových právních předpisů. Další právní normy budou přizpůsobovány postupně. Tento přístup je v souladu s názorem, který ČNB dlouhodobě preferovala.

Činnost NKS a její program na další období jednou ročně hodnotí Zpráva o plnění Národního plánu zavedení eura v České republice předkládaná vládě ČR. V roce 2010 se činnost NKS soustředí především na zpracování metodiky adaptace státní správy na zavedení eura, metodiku konverze informačních systémů a další pokračování prací souvisejících s přípravou komunikačních aktivit k euru.

OPERACE NA FINANČNÍM TRHU

ČNB realizuje měnovou politiku prostřednictvím systému nástrojů měnové politiky. Mezi hlavní používané nástroje patří zejména operace na finančním trhu, automatické facility a povinné minimální rezervy. Operace na finančním trhu hrají klíčovou roli při řízení hladiny krátkodobých úrokových sazeb na mezibankovním trhu. Bankovní rada ČNB rozhoduje o stanovení hodnoty tří úrokových sazeb: limitní dvoutýdenní repo sazby, diskontní a lombardní sazby. Hlavní měnověpolitickou úrokovou sazbou je limitní dvoutýdenní repo sazba. Změnou těchto úrokových sazeb nastává měnověpolitický impulz, který se prostřednictvím operací na finančním trhu přenáší do výše krátkodobých úrokových sazeb na mezibankovním trhu. Diskontní a lombardní sazba tvoří dolní a horní hranici pro pohyb krátkodobých sazeb peněžního trhu. Při úpravách repo sazby (nastavené uprostřed) dochází obvykle k symetrické úpravě diskontní a lombardní sazby.

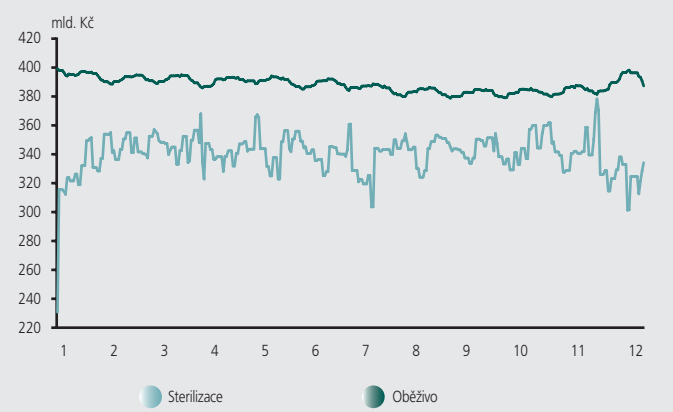
V průběhu roku 2009 došlo ke snížení repo sazby z 2,25 % na 1,00 %. Repo sazba byla snížena ve čtyřech krocích: s účinností od 6. února o 0,5 procentního bodu na 1,75 %, od 11. května o 0,25 procentního bodu na 1,50 %, od 7. srpna o 0,25 procentního bodu na 1,25 % a od 17. prosince o 0,25 procentního bodu na 1,00 %. Diskontní a lombardní sazby byly upravovány tak, aby rozpětí proti repo sazbě činilo vždy ± 1 procentní bod. Výjimkou z tohoto pravidla bylo prosincové snížení sazeb, kdy byla diskontní sazba ponechána beze změny na 0,25 % a její rozdíl proti repo sazbě se snížil na 0,75 procentního bodu. Důvodem této změny byla skutečnost, že diskontní sazba je v právním řádu často používána jako referenční sazba pro výpočet úroků.

Prostřednictvím operací na peněžním trhu ČNB ovlivňuje stav likvidity bankovního sektoru tak, aby odpovídal optimální výši pro plnění povinných minimálních rezerv (PMR). Tím je zabezpečována stabilita krátkodobých úrokových sazeb na žádoucí úrovni. Základním podkladem pro rozhodování o operacích centrální banky na peněžním trhu je denní analýza a predikce vývoje likvidity bankovního sektoru a vývoj situace na peněžním trhu.

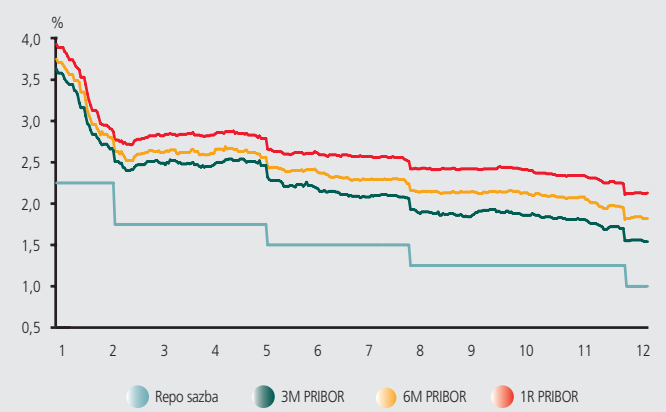
Hlavním nástrojem pro řízení krátkodobých úrokových sazeb byly v roce 2009 repo operace, vyhlášené pravidelně třikrát týdně se 14denní splatností. Vzhledem k dlouhodobému přebytku volné likvidity v bankovním systému byly tyto operace používány na stahování volných rezerv (na rozdíl od např. ECB, která chybějící likviditu dodává). Za staženou likviditu platí ČNB úrok maximálně ve výši limitní repo sazby. Objem volné likvidity stahované prostřednictvím měnových ope-

rací se v roce 2009 pohyboval v rozmezí 230 až 378 mld. Kč, při průměrné výši 348 mld. Kč. Proti průměru roku 2008 došlo k poklesu průměrné výše stahované likvidity o cca 28 mld. Kč. Uvedený vývoj byl zapříčiněn zejména růstem průměrného objemu oběživa proti předchozímu roku a pokračujícím odprodejem výnosů devizových rezerv.

Vývoj volné likvidity v roce 2009

Vývoj úrokových sazeb v roce 2009

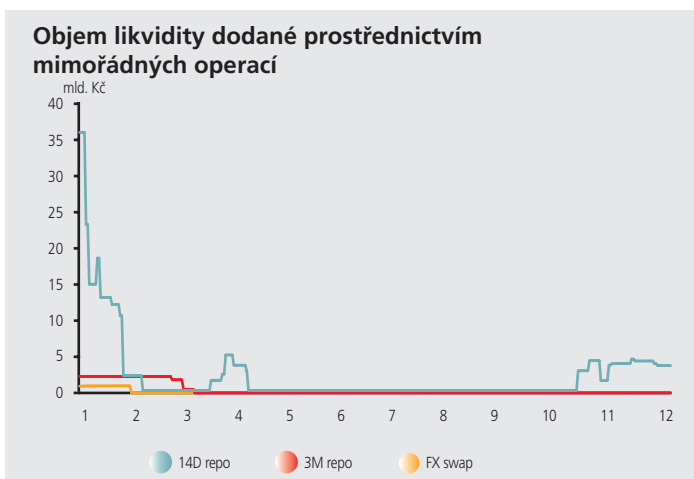

Dalšími měnověpolitickými nástroji ČNB jsou dvě „automatické“ facility – zápůjční a depozitní. V rámci zápůjční facility ČNB půjčuje bankám na jeden den (O/N) finanční prostředky oproti zajištění převodem cenných papírů. Tyto úvěry jsou úročeny lombardní sazbou. Lombardní sazba proto tvoří maximální hranici pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb. Jako zajištění úvěrů ČNB přijímá poukázky emitované ČNB, dluhopisy vydané a bezpodmínečně garantované Českou republikou a korunové cenné papíry emitované či bezpodmínečně garantované vládami EU a vybranými nadnárodními emitenty. Depozitní facility umožňuje bankám uložit si u ČNB prostředky na jeden den (O/N) za diskontní sazbu formou depozita. Diskontní sazba zde tvoří spodní hranici pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb. Minimální objem, při kterém jsou tyto operace prováděny, činí 10 mil. Kč. Pouze výjimečně jsou používány tzv. dolaďovací operace (individuální repo a reverzní repo za tržních podmínek). Také v roce 2009 ČNB vydávala vlastní poukázky, které používala jako zajištění pro operace na volném trhu. Vedle toho jsou používány bankami k zajištění úvěru, který mají možnost čerpat od ČNB v průběhu dne (vnitrodenní úvěr). Tyto úvěry jsou poskytovány s cílem zajistit plynulé fungování platebního styku v zúčtovacím centru ČNB. Za poskytnutí tohoto úvěru si ČNB úrok neúčtuje. V případě nesplacení vnitrodenního úvěru na konci dne dojde k automatické změně v zápůjční facility.

Mimořádné operace

Tyto operace nepatří do standardního instrumentaria a ČNB k nim přistoupila v průběhu října 2008 v důsledku propuknutí finanční krize. Mimořádné operace byly bankám k dispozici i v roce 2009 a jejich ukončení bylo prodlouženo až do konce roku 2010. Účelem těchto operací je zvýšení likvidity na sekundárním trhu státních dluhopisů a otevření dalších kanálů pro poskytnutí finančních prostředků bankám, které se mohou potýkat s omezeným přístupem k úvěrům na mezibankovním trhu. Jednalo se o reverzní repo operace a devizové swapy. V rámci reverzních repo operací ČNB dodávala bankám likviditu proti zástavě cenných papírů se splatností 14 dní, příp. 3 měsíce. Úroková sazba pro 14denní operace byla stanovena ve výši repo sazby ČNB zvýšené o 10 bodů a pro 3měsíční ve výši repo sazby ČNB zvýšené o 30 bodů. Devizové swapy na dodání korunové likvidity proti eurům byly bankám nabídnuty se splatností až do 3 měsíců. Z těchto operací byly nejvíce využívány 14denní dodávací repo operace, avšak při minimálním zájmu z hlediska počtu protistran, a tudíž obecně měly dodávací operace doplňkový charakter. Existence těchto opatření byla

přijata velmi kladně i těmi bankami, které uvedené facility nevyužívaly, neboť představovala kanál pro získání likvidity v případě potřeby.

Dále ČNB prováděla tzv. výměny kolaterálu. Jednalo se o operace, kdy byl bance dočasně vyměněn méně likvidní cenný papír za cenný papír likvidnější. Cílem těchto operací nebylo dodání dodatečné likvidity bankám, ale poskytnutí cenných papírů bankám pro operace na sekundárním trhu a pro účely čerpání vnitrodenního úvěru.

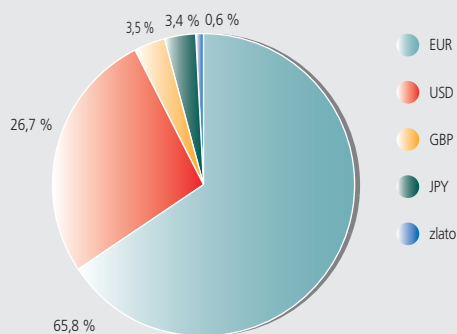
Správa devizových rezerv v roce 2009

Devizové rezervy představují zahraniční aktiva ČNB ve směnitelných měnách. Velikost devizových rezerv je pravidelně zveřejňována na webu ČNB v části „Finanční trhy“. Zhruba 95 % devizových rezerv tvoří aktivně spravované portfolio (převážně cenné papíry), zbytek devizových rezerv se skládá z pasivně držených aktiv – SDR (3 %), měnového zlata (0,6 %) a rezervní pozice u MMF (0,6 %). Na konci roku 2009 představoval podíl devizových rezerv na aktivech ČNB cca 96 % a výnos z nich byl nejvýznamnějším příjmem ČNB.

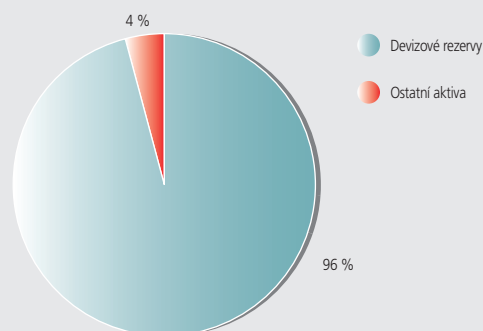
ČNB drží devizové rezervy pro podporu provádění vlastní nezávislé měnové a kurzové politiky a kromě toho i jako zdroj devizové likvidity pro klienty ČNB, kterým prodává devizové prostředky za koruny. Při správě devizových rezerv ČNB usiluje o dosažení maximálního a stabilního výnosu při dodržení stanovených omezení pro likviditu a limitů pro tržní a kreditní rizika. Aktivně spravované portfolio devizových rezerv lze v hrubém přiblížení rozčlenit na EUR portfolio a USD portfolio, které je částečně diverzifikováno do JPY a GBP prostřednictvím měnových forwardů. Výnos pozic v JPY a GBP tvoří součást výnosu USD portfolio. Z pohledu měnové kompozice bylo aktivně spravované portfolio devizových rezerv na konci roku 2009 alokováno následovně: 65,8 % EUR, 26,7 % USD, 3,5 % GBP, 3,4 % JPY a 0,6 % zlato. V porovnání s minulým rokem došlo k mírné změně, a to zejména kvůli postupné konverzi části dolarového portfolio do portfolio eurového.

Správci portfolií investují devizové rezervy do jednotlivých instrumentů v souladu se zásadami politiky ČNB při správě devizových rezerv a v závislosti na investičních příležitostech a konkrétní situaci na příslušných trzích. Největší část obou portfolií je investována do cenných papírů vydaných vládami zemí OECD, cenných papírů s vládní zárukou nebo vydaných povolenými agenturami a nadnárodními institucemi s dobou splatnosti delší než jeden rok. Zároveň jsou obě portfolia investována převážně do kreditních instrumentů s nejvyšším dostupným ratingem. Po minimalizaci kreditní expozice na banky v roce 2008 bylo v rámci řízení kreditního rizika omezeno

Měnová alokace k 31. 12. 2009

Podíl devizových rezerv na aktivech v bilanci ČNB

obchodování pouze na investice do vládních cenných papírů vybraných vlád a do vybraných cenných papírů garantovaných těmito vládami.

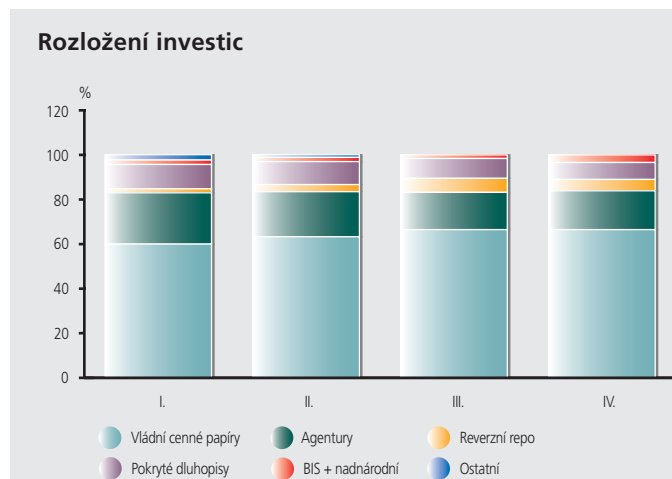
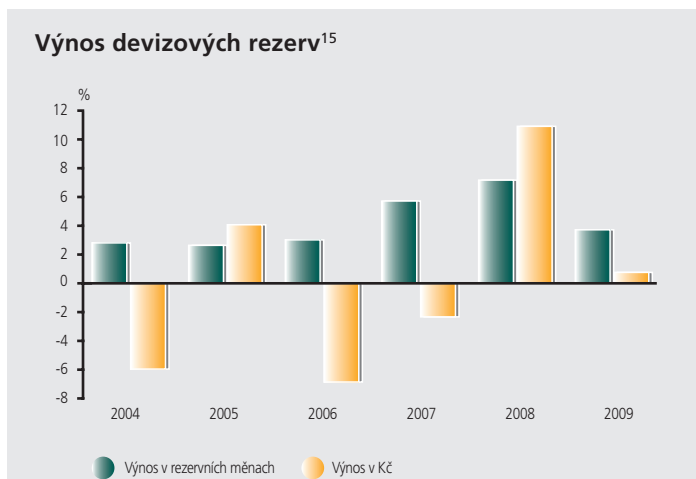
Na konci roku 2009 dosáhla tržní hodnota aktivně spravovaného portfolia devizových rezerv ČNB velikosti 730 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 24 mld. Kč. Devizové rezervy v korunovém vyjádření vzrostly v důsledku externích toků¹³ do devizových rezerv (+45 mld. Kč) a výnosu portfolií (+24 mld. Kč). Naopak ke snižování rezerv přispíval odprodej výnosů realizovaných v předchozím období do korun (-25 mld. Kč) a posílení koruny proti dolaru (-11 mld. Kč) a euru (-9 mld. Kč). Devizové intervence v roce 2009 prováděny nebyly. V eurovém vyjádření dosáhla tržní hodnota devizových rezerv velikosti 27,6 mld. EUR, což představuje meziroční nárůst o 1,4 mld. EUR, v dolarovém vyjádření došlo k nárůstu o 3,3 mld. USD na 39,7 mld. USD. Na změně velikosti tržní hodnoty devizových rezerv v tomto vyjádření se vedle výše zmíněných faktorů podílel i vývoj kurzu EUR/USD.

Pro obě zmíněná portfolia jsou také odděleně určovány parametry, které definují přijímané úrokové riziko. Při jejich stanovení se v roce 2009 i nadále vycházelo z požadavku, aby portfolia nezaznamenala ztrátu za investiční horizont, který je nastaven jako jednoletý pro EUR portfolio a tříletý pro USD portfolio. Modifikovaná durace¹⁴ EUR portfolia se v průběhu celého roku 2009 postupně snižovala z počáteční hodnoty 2,5 roku až na hodnotu jednoho roku, modifikovaná durace USD portfolia byla již v lednu roku 2009 cíleně zkrácena ze čtyř let na zhruba dva roky.

Výnos portfolií devizových rezerv je měřen jednak absolutně, jednak relativně vůči referenčním portfoliím (benchmarkům). Měření relativního výnosu vypovídá o tom, jak úspěšné byly strategie realizované správci portfolií vzhledem k referenčním portfoliím. V roce 2009 výnos EUR portfolia činil 4,42 % p.a., výnos USD portfolia 2,03 % p.a. Relativní výnos (tj. rozdíl mezi výnosem skutečného portfolia a výnosem referenčního portfolia) byl pro EUR portfolio 106,1 bp, resp. 211,2 bp v případě USD portfolia. Obě čísla relativních výnosů představují nejvyšší hodnoty za dobu existence ČNB. Hlavním zdrojem těchto nadvýnosů byly vysoké úrovně kreditních spreadů vládních cenných papírů na začátku roku způsobené krizí na finančních trzích a jejich

¹³ Externí toky pocházejí z nákupu/prodeje cizí měny klientům ČNB a klientských devizových depozit. Nejvýznamnějším příspěvkem byly devizové obchody s klienty ČNB, které úhrnem navýšily devizové rezervy o 1 020 mil. EUR. Devizové vklady klientů se za rok 2009 zvýšily o 738 mil. EUR.

¹⁴ Veličina, která vyjadřuje citlivost ceny úročeného instrumentu na změnu úrovně úrokových sazeb. Stejně velký pokles úrokových sazeb znamená větší nárůst ceny instrumentu s delší durací a naopak.

následné citelné zužování jako důsledek extrémní poptávky po těchto dluhopisech, do kterých jsou portfolia investována nadpoloviční většinou. Výnos zlatého portfolia v USD včetně kurzového výnosu dosáhl 28,17 %, výnos měřený v Kč činil 21,69 %.

Akciová portfolia jsou spravována externě společnostmi BlackRock a State Street. V roce 2009 byl proveden druhý krok investice do akciových indexů. Ke konci roku 2009 bylo v akciích alokováno 4,9 % z tržní hodnoty devizových rezerv. Podle plánu schváleného bankovní radou bude velikost akciové expozice rovnoměrně zvyšována s cílem dosažení 10% velikosti z devizových rezerv v roce 2011. Strategie postupného, nikoliv skokového navyšování akciové expozice se ukázala jako prozíravá a v porovnání s investicí v jednom kroku byla jednoznačně výhodnější. Výnos EUR portfolia s benchmarkem MSCI Euro činil 27,45 %, USD akciové portfolio s benchmarkem S&P 500 zaznamenalo výnos 26,20 %, GBP portfolio s benchmarkem FTSE 100 vyneslo 26,82 % a výnos JPY portfolia s benchmarkem Nikkei 225 byl 20,94 %. I v roce 2009 se potvrdilo, že akcie přispěly ke snížení celkového tržního rizika portfolií, tedy souhrnných rizikových parametrů pro pevně úročené instrumenty spolu s akciovou složkou, což potvrzuje správnost zvolené strategie. Záporná korelace s výnosem fixně úročených instrumentů a nastavené objemové zastoupení v devizových rezervách bylo základním východiskem pro zahrnutí investic do akciových indexů.

Celkový výnos devizových rezerv, měřený jako vážený průměr všech portfolií v odpovídající měně, byl 3,72 %, tedy o 3,45 procentního bodu méně než v roce 2008. Vážený průměrný výnos portfolií v Kč, tj. včetně kurzových výnosů a ztrát, byl 0,76 %, což je o 10,15 procentního bodu méně v porovnání s předcházejícím rokem.

V roce 2009 došlo ze strany Mezinárodního měnového fondu k navýšení alokace SDR v bilanci ČNB, které bylo provedeno ve dvou krocích; první krok dne 28. 8. 2009 zahrnoval navýšení o 607 mil. SDR (tzv. všeobecná alokace), v kroku druhém dne 9. 9. 2009 se jednalo o 173 mil. SDR (tzv. speciální alokace). Během roku 2009 nebyla provedena konverze plynoucí z designačního mechanismu a dopad na výsledky hospodaření s devizovými rezervami byl tedy nulový.

¹⁵ Výnosy měřené tržním přeceněním nemusí vždy souhlasit s výnosy účetními.

EKONOMICKÝ VÝZKUM

Ekonomický výzkum v ČNB vytváří znalostní a analytické zázemí pro tvorbu měnové politiky, dohled nad finančním sektorem a udržování finanční stability a přispívá k rozvoji lidského kapitálu centrální banky. Ekonomický výzkum je také nástrojem, který napomáhá budovat pozici ČNB v rámci ESCB a směrem k odborné domácí a zahraniční veřejnosti. Podrobné informace o výzkumných aktivitách lze najít na webu ČNB v části „Ekonomický výzkum“.

V roce 2009 bylo publikováno celkem patnáct mezinárodně recenzovaných článků v řadách CNB Working Paper Series a CNB Research and Policy Notes. Rovněž byla publikována dvě čísla přehledové publikace Economic Research Bulletin; první číslo bylo zaměřeno na vyhodnocení zkušeností s cílováním inflace v ČR za posledních 10 let a druhé na otázky finanční a globální stability. Řada výzkumných prací ČNB byla též publikována v prestižních mezinárodních a regionálních odborných ekonomických časopisech. Na výzkumných projektech participují ve spolupráci s ekonomy ČNB i experti zahraničních centrálních bank, mezinárodních organizací a významných univerzit. V roce 2009 získali ekonomové ČNB za své výzkumné práce cenu rakouské centrální banky Olga Radzyner Award, cenu Financial Risk Management Award, udělovanou francouzským institutem Centre des Professions Financières, a cenu České ekonometrické společnosti. Ekonomický výzkum ČNB byl hodnocen dle nejrozsáhlejší bibliografické databáze prací v oblasti ekonomického výzkumu RePEc mezi nejlepšími 10 % institucí zabývajících se ekonomickým výzkumem v Evropě. Relevance a kvalita výzkumných výstupů byla vyhodnocena v nově vydané přehledové zprávě *Ekonomický výzkum ČNB v roce 2009*.

Koordinátoři výzkumných projektů jsou zapojeni do měnověrozhodovacího procesu při tvorbě stanovisek k Situačním zprávám o ekonomickém vývoji, záznamů a protokolů z měnověpolitických jednání. Stanoviska zajišťují vnitřní zpětnou vazbu k běžné analytické činnosti a tím přispívají k lepšímu rozhodování. Náměty z měnověpolitických diskuzí jsou zohledňovány při stanovování prioritních témat výzkumu tak, aby výzkumné projekty ČNB byly zaměřeny na témata relevantní pro centrální banku. Výstupy výzkumných projektů jsou pravidelně využívány v každoroční Zprávě o finanční stabilitě a v Analýzách stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou.

ČNB již popáté pořádala odbornou konferenci Research Open Day 2009, která představuje výsledky ekonomického výzkumu ČNB širší odborné veřejnosti. Na této konferenci je pravidelně udělována cena ERD Award za nejlepší výzkumnou práci. Obdobně jako v předchozích letech ČNB pořádala ve spolupráci s Českou společností

ekonomickou a s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium (CERGE-EI) tři semináře významných světových ekonomů, na kterých vystoupili David De Jong (University of Pittsburgh), Lucrezia Reichlin (London Business School) a Charles Calomiris (Columbia University).

Ekonomové ČNB se aktivně účastní mezinárodního výzkumného programu Wage Dynamics Network (WDN), který se zabývá studiem dynamiky mezd a nákladů na práci a jejich implikacemi pro měnovou politiku v celé Evropě. Aktivity této pracovní skupiny jsou koordinovány Evropskou centrální bankou a účastní se jich ekonomové z národních centrálních bank, ECB i významní externí odborníci.

Poradním orgánem bankovní rady v oblasti výzkumu je Výbor pro ekonomický výzkum, mezi jehož členy jsou přední zahraniční odborníci. Hlavním posláním Výboru je vytvářet bankovní radě zázemí pro rozhodování o výzkumných projektech. V roce 2009 pracoval Výbor ve složení: Iain Begg (Evropský Institut při London School of Economics), Nicoletta Batini (Mezinárodní měnový fond), Andrew Blake (Bank of England), Martin Čihák (Mezinárodní měnový fond), Carsten Detken (Evropská centrální banka) a László Halpern (Maďarská akademie věd). Prezidentem Výboru je guvernér ČNB Zdeněk Tůma a předsedajícím je vrchní ředitel ČNB Robert Holman. Interními členy Výboru jsou ředitelka samostatného odboru ekonomického výzkumu, ředitel sekce měnové a statistiky, ředitel sekce dohledu nad finančním trhem, ředitel sekce regulace a analýz finančního trhu, ředitel sekce řízení rizik a podpory obchodů a čtyři koordinátoři výzkumných projektů.

FINANČNÍ STABILITA

Jedním z hlavních cílů České národní banky je podle zákona o České národní bance péče o finanční stabilitu. ČNB definuje finanční stabilitu jako situaci, kdy finanční systém plní své funkce bez závažných poruch a nežádoucích důsledků pro současný i budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň vykazuje vysokou míru odolnosti vůči šokům.

Analýza finanční stability se v některých aspektech výrazně odlišuje od jiných analytických činností v ČNB. Na rozdíl od analýz bankovního dohledu se týká nejen bankovních, ale i nebankovních finančních institucí (investiční společnosti a fondy, penzijní fondy, pojišťovny, subjekty působící na kapitálových trzích apod.). Předmětem zájmu není stabilita jednotlivých finančních institucí, nýbrž stabilita finančního sektoru jako celku. Hlavní rozdíl oproti makroekonomické analýze a prognóze ČNB spočívá v tom, že analýza finanční stability nemá za cíl modelovat nejpravděpodobnější vývoj ekonomiky. Namísto toho je předmětem zájmu testování dopadu málo pravděpodobných, přesto však možných nepříznivých scénářů, které by mohly ohrozit stabilitu celého finančního systému. Právě v oblasti zátěžového testování došlo v roce 2009 k výraznému pokroku, spočívajícímu jak ve zdokonalení analytického aparátu, tak v intenzivnější komunikaci výsledků zátěžových testů směrem k odborné i široké veřejnosti. Bylo rozhodnuto, že od února 2010 budou výsledky zátěžových testů bankovního sektoru zveřejňovány pravidelně formou tiskových zpráv. Zátěžové testy za celý finanční sektor jsou publikovány v každoroční zprávě o finanční stabilitě.

Zpráva o finanční stabilitě je nejdůležitějším komunikačním prvkem v oblasti finanční stability. Cílem této publikace, kterou ČNB vydává v roční periodicitě již od roku 2004, je zhodnotit vývoj v uplynulém roce a identifikovat případná rizika pro narušení stability českého finančního systému v nadcházejícím období. Zákonem povinností ČNB je předkládat tuto zprávu Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Nová Zpráva o finanční stabilitě 2009/2010 bude zveřejněna v červnu 2010. V elektronické podobě bude k dispozici v české i anglické verzi na webu ČNB v části „Finanční stabilita“.

Rok 2009 představoval pro finanční stabilitu zesílené tlaky vyplývající z globální finanční krize. V důsledku propadu zahraniční poptávky a celosvětového zpříšňování finančních podmínek začal hospodářský růst české ekonomiky již ve 2. polovině roku 2008 výrazně zpomalovat, nicméně český finanční systém stále patří v dosavadním průběhu krize mezi nejstabilnější v EU. Další prohlubování recese v Evropě a vysoká míra nejistoty jsou hlavní rizika identifikovaná v poslední Zprávě o finanční stabilitě.

Finanční stabilita nabývá postupně na významu také v rovině mezinárodní odborné spolupráce. Experti zabývající se analýzou finanční stability zastupují ČNB v oficiálních výborech a pracovních skupinách Evropského systému centrálních bank (Banking Supervision Committee, Working Group on Macro-Prudential Analysis, Working Group on Banking Developments). Pravidelná mezinárodní spolupráce byla rozvinuta i na regionální bázi, především v oblasti zátěžového testování. Experti ČNB se též účastní některých dalších mezinárodních projektů (např. projektů řešených v rámci Evropského systému centrálních bank) a zahraniční technické pomoci v oblasti finanční stability.

Ke komunikaci s odbornou veřejností slouží také publikace z oblasti výzkumu finanční stability. Výsledky lze nalézt ve výzkumných publikacích (podrobněji viz web ČNB a kapitola „Ekonomický výzkum“ této zprávy), v článcích a statích zveřejněných v odborných časopisech a v tématických článcích Zprávy o finanční stabilitě.

STATISTIKA

Statistika ČNB rozšířila tradiční informační zázemí v oblasti měnové politiky a finanční stability jak pro interní analýzy, tak pro odbornou veřejnost. Obsah a struktura sestavovaných statistik se dále přizpůsobila jednak evropským a mezinárodním standardům a jednak požadavkům domácích analytiků. Statistika sestavované ČNB jsou zcela srovnatelné s produkty ostatních členských zemí EU, i když většina evropských standardů je formálně závazná až v okamžiku přijetí jednotné měny. Harmonizované statistiky však mají svoji nespornou výhodu v mezinárodní srovnatelnosti. Zástupci statistických útvarů se podílejí na přípravě metodiky a struktury jednotlivých statistických produktů EU. Jejich zapojení je přitom značné, působí ve třech statistických výborech ESCB a Eurostatu, ve více než deseti trvalých pracovních skupinách a v roce 2009 se významněji zapojili i do činnosti pracovních týmů vytvořených k řešení speciálních úkolů, především při zavádění nových statistik.

Vedle metodické činnosti a vlastní kompilace jednotlivých statistik věnuje ČNB značnou pozornost optimalizaci rozsahu sběru podkladových dat od vykazujících subjektů a tím minimalizování jejich zátěže. Hlavní metodou v rámci ČNB je koordinace výkaznictví s dohledovými útvary, umožňující sbírat každý údaj jen jednou. Princip jednoho sběru dat je aplikován i při spolupráci s ČSÚ a sebrané informace si v souladu s platnou legislativou a podle vzájemné písemné dohody obě instituce pro statistické účely vyměňují. Rozsah takto sdílených údajů se v roce 2009 dále rozšířil. Zátěž vykazujících subjektů je také snižována použitím šetrných metod, které se orientují na sběr primárních údajů, bez vytváření agregací na úrovni respondentů.

Statistika měnových finančních institucí a fondů kolektivního investování začala počínaje rokem 2009 využívat nově zavedený výkaz, který sleduje držbu jednotlivých cenných papírů. Tato progresivní metoda sběru podkladových informací je považována za přesnější a vedla ke zkvalitnění těchto statistik. Do výkaznictví bank byly rovněž promítnuty nové požadavky vyplývající z příslušných nařízení ECB. Zástupci ČNB se aktivně zapojili do činnosti specializované pracovní skupiny, která má za úkol navrhnout možné sjednocování statistického a regulatorního výkaznictví pro banky. Uplatnili tak zkušenosti ze čtyřletého sjednoceného sběru bankovních dat v ČNB.

Výkazy o držbě jednotlivých cenných papírů začaly být využívány i pro sestavení platební bilance. Tyto údaje jsou propojovány s informacemi z centralizované databáze cenných papírů, kterou provozuje ECB. Kromě vyšší kvality vstupů pro sestavení platební bilance tak dochází i k minimalizaci nároků na respondenty. V oblasti harmonizace se standardy EU bylo zahájeno zasílání podrobnějších členění toků platební bilance do ECB a provedeno jejich sladění s informacemi dodávanými do Eurostatu.

Statistika finančních účtů jako relativně nová a komplexní statistika je stále ve stadiu rozvoje. V roce 2009 byly zrekonstruovány časové řady stavových dat na základě zapojení kvalitnějších datových zdrojů. Pokračovala spolupráce na sladění výstupů finančních účtů s národními účty, které sestavuje ČSÚ. Hlavními metodami bylo vzájemné sdílení stejných podkladových informací od respondentů a sladění metodik sestavování.

V souvislosti s globální finanční krizí potřebovala ČNB k vyhodnocení aktuálního vývoje informace v kratší než obvyklé periodicitě. Některé z nich byly využity pro regulatorní, jiné pro měnověanalytické účely. Zasílání vysokofrekvenčních dat bylo s bankami dohodnuto předem a tento kooperativní přístup byl výhodný pro obě strany. Statistické útvary ČNB se rovněž podílely na přípravě 2. konference „Statistics – investment in the future“, pořádané společně s ČSÚ a Vysokou školou ekonomickou v září 2009. Konference se zúčastnilo více než 100 statistiků a ekonomů z celého světa a zazněla na ní řada velmi kvalitních příspěvků. V březnu 2009 byl též zorganizován první statistický seminář v rámci zahraniční technické pomoci ČNB.

ČNB JAKO BANKA STÁTU

Česká národní banka na základě zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, vede účty a provádí platební styk a další bankovní služby pro stát a veřejný sektor. Klienty České národní banky jsou organizační složky státu, finanční a celní úřady, úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, příspěvkové organizace a podnikatelské subjekty, které jsou příjemci dotací ze státního rozpočtu, a některé státní fondy. ČNB rovněž vede účty napojené na rozpočet Evropských společenství. Ke konci uplynulého roku činil počet účtů vedených pro výše uvedené klienty 27 tisíc a proběhly na nich desítky tisíc transakcí. Za celý rok 2009 bylo například jen

v oblasti státní sociální podpory zaúčtováno 6,2 milionů transakcí či bylo provedeno 8,0 milionů plateb pojistného na nemocenské pojištění a politiku zaměstnanosti.

Podpora řízení likvidity státní pokladny

V souvislosti s projektem budování státní pokladny probíhá mezi ČNB a Ministerstvem financí ČR úzká spolupráce. Přibližně od roku 2000 ČNB v rámci tohoto projektu zajišťuje a postupně zdokonaluje celou řadu služeb. Zejména se jedná o platební styk a s tím související denní řízení likvidity. Správci jednotlivých kapitol státního rozpočtu mají k dispozici interaktivní internetovou aplikaci, která jim umožňuje aktivně spravovat rozpočtové limity u jednotlivých výdajových účtů státní pokladny, tj. limity nastavovat, kontrolovat jejich nastavení i výši čerpání.

V rámci podpory řízení likvidity státní pokladny zajišťuje Česká národní banka konsolidaci prostředků státu na tzv. souhrnném účtu státní pokladny¹⁶ s cílem maximalizovat jejich efektivní využití a minimalizovat tak náklady na dluhovou službu. Každodenní proces probíhá na základě intenzivní komunikace s příslušnými pracovníky Ministerstva financí v průběhu celého pracovního dne. Každý pracovní den ráno je společně sestaven odhad toků finančních prostředků ze, resp. do, státní pokladny. V zúčtovacím a platebním systému ČNB (ABO) jsou na počátku dne, a poté i několikrát v průběhu dne porovnávány běžné výdaje daného dne s jejich krytím na účtech státu. ČNB pro tuto činnost vytvořila a neustále zdokonaluje systém automatického předávání informací o stavu státní pokladny, kterým se informace dostávají několikrát za hodinu jak na příslušná pracoviště v ČNB, tak na Ministerstvo financí. Sledování aktuálních finančních toků pak umožňuje stanovit objemy a směry (investiční nebo zápůjční) denních operací na peněžním trhu ve prospěch státní pokladny. Jinými slovy to znamená, že přebytek zdrojů státní pokladny je investován na finančním trhu ve formě repo operací, popř. uložen ve formě depozit. V případě, že naopak dojde k přechodnému nedostatečnému krytí výdajů prostředky státní pokladny, jsou další prostředky získány prodejem pokladničních poukázek na finančním trhu.

Zůstatek na souhrnném účtu se v důsledku zlepšování řízení jeho likvidity i v loňském roce dále mírně snížil a průměrně se pohyboval okolo 7 mil. Kč při řádově miliardových objemech prostředků, které denně procházejí účty státního rozpočtu. Jinými slovy to znamená, že denní průměr nevyužitých prostředků státní pokladny byl vzhledem k objemu a četnosti obousměrných finančních toků velmi nízký.

Podpora financování státního dluhu

Česká národní banka spolupracuje s Ministerstvem financí i v rámci správy státního dluhu, kde vykonává funkci fiskálního agenta, tj. zabezpečuje především organizaci a provádění primárního prodeje státních dluhopisů krátkých i dlouhých splatností.

V roce 2009 uskutečnila ČNB pro Ministerstvo financí formou holandského aukčního prodeje 23 primárních aukcí státních pokladničních poukázek. Ministerstvo v nich vydalo poukázky v celkovém objemu 169,6 mld. Kč se splatnostmi 3M, 6M, 9M a 12M. V oblasti střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů provedla ČNB pro Ministerstvo financí 22 aukcí s celkovým prodaným objemem 203,3 mld. Kč dluhopisů, a to ve formě znovuotevření stávajících emisí i ve formě emisí nových (se splatnostmi 3, 10 a 15 let).

¹⁶ Souhrnný účet státní pokladny je definován zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, ve kterém jsou vymezeny účty podléhající konsolidaci. Mezi tyto účty patří především příjmové a výdajové účty státního rozpočtu, účty finančních úřadů, účty státních finančních aktiv, účty fondů organizačních složek státu, účet řízení likvidity státní pokladny a nově se připravuje zahrnutí účtů Národního fondu.

V souvislosti se státními dluhopisy vykonává ČNB také funkci administrátora emisí. To v praxi zahrnuje zejména provádění výplat kuponů držitelům státních dluhopisů (v loňském roce bylo vypláceno 14 emisí) a vyplacení jistin splatných emisí. V roce 2009 byly splaceny dvě emise v celkovém objemu 98 mld. Kč. Společně s dalšími aktivitami na sekundárním trhu tak nesplacený objem dlouhodobého dluhu ke konci roku 2009 ve srovnání s rokem 2008 vzrostl z 873,4 mld. Kč na 1 031,6 mld. Kč. V oblasti cizoměnových dluhopisů uskutečnila ČNB pro Ministerstvo financí aukci emise eurobondů s variabilním kuponem navázaným na 6M EURIBOR v objemu 262,5 mil. EUR.

EVROPSKÁ A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE, ZAHRANIČNÍ TECHNICKÁ POMOC

Evropská centrální banka, Evropský systém centrálních bank

ČNB je od 1. května 2004 členem Evropského systému centrálních bank (ESCB), který se skládá z Evropské centrální banky (ECB) a 27 národních centrálních bank zemí EU. Guvernér ČNB se pravidelně účastní jednání Generální rady ECB, která je vedle Rady guvernérů a Výkonné rady jedním ze tří rozhodovacích orgánů ECB. Generální rada zasedá čtyřikrát ročně, jsou v ní zastoupeni guvernéri všech národních centrálních bank zemí EU a ECB.

Jednáním Generální rady dominovala i v roce 2009 problematika makroekonomického, měnového a finančního vývoje ve světě a v EU v členění na země eurozóny a země mimo eurozónu. Všechny debaty se odvíjely ve světle celosvětové finanční a hospodářské krize. Na Generální radě rovněž probíhala diskuze k připravované změně evropského dohledového rámce, která předpokládá vznik nových celoevropských úřadů pro dohled nad finančním sektorem: ESRB – European Systemic Risk Board a ESFS – European System of Financial Supervisors. Diskutoval se také materiál shrnující legislativní proces pro přijetí právních aktů k ustavení a fungování ESRB a materiál týkající se podpory činnosti ESRB ze strany ECB a národních centrálních bank. Dále se na Generální radě projednávaly pravidelně zprávy o stavu veřejných financí, o zákazu měnového financování a o fungování ERM II, otázky připravované pro výroční zasedání MMF, zpráva o vývoji bankovního sektoru, problematika načasování ústupových (tzv. exit) strategií z podpůrných opatření přijatých v zemích nejhůře zasažených finanční krizí, problémy veřejných financí v jednotlivých zemích apod.

Zástupci ČNB se stejně jako v minulých letech podíleli i na práci 13 výborů ESCB a 38 pracovních a expertních skupin. Projednávány byly zejména otázky spojené s hospodářskou a finanční krizí, s novým uspořádáním regulace a dohledu nad finančním sektorem, informace o aktuálním stavu bankovních sektorů v různých zemích EU. V rámci písemných konzultací, resp. písemného připomínkového řízení (tzv. written procedures) bylo v roce 2009 v ČNB zpracováno více než 150 materiálů. V 25 případech uplatnila ČNB připomínky formou dopisu guvernéra adresovaného prezidentovi ECB. Písemné konzultace vyplývají z povinnosti členských zemí konzultovat s ECB návrhy právních předpisů, které spadají do její působnosti. Ta se týká ČNB stejně jako ostatních orgánů státní správy ČR. Současně představují možnost uplatňovat připomínky ke stanoviskům vydaným ECB k novým evropským i národním právním předpisům, které se dotýkají působnosti ESCB/ECB. Z české strany proběhly celkem tři konzultace. ČNB konzultovala některé změny zákona o bankách v souvislosti s krizí na finančních trzích a zákon o oběhu bankovek a mincí. Ministerstvo průmyslu a obchodu konzultovalo návrh zákona o spotřebitelském úvěru.

Vztahy ČNB k orgánům Rady EU

Významnou roli hraje i zastoupení ČNB v orgánech, které mají vazbu na Radu Evropské unie. Česká republika během I. pololetí roku 2009 Radě Evropské unie předsedala; ČNB se proto spolupodílela na přípravě a organizaci akcí v rámci českého

předsednictví – konference „Pět let poté“ (v Praze 2. března 2009) a zejména pak neformálního zasedání Rady ECOFIN, které proběhlo za účasti ministrů a guvernérů zemí EU v Praze ve dnech 3.–4. dubna 2009.

Guvernér ČNB se pravidelně účastní neformálních zasedání Rady ECOFIN, která se konají dvakrát ročně vždy v zemi, jež předsedá Radě EU. Kromě již zmíněného dubnového zasedání v Praze se druhé zasedání roku 2009 uskutečnilo v září ve švédském Göteborgu. Zástupce ČNB na pozici viceguvernéra se pravidelně účastní Hospodářského a finančního výboru (EFC), který plní poradní funkci vůči Radě EU. Jednání tohoto výboru se konají ve většině případů v Bruselu. ČNB se aktivně podílí i na práci podvýboru EFC pro otázky Mezinárodního měnového fondu (SCIMF).

Hlavními tématy jak Rady ECOFIN, tak i četných zasedání EFC v roce 2009 byla především aktuální hospodářská situace v souvislosti s krizí na finančních trzích, koordinace a sladění protikrizových opatření, zátěžové testy v sektorech bankovníctví či pojišťovnictví, problematika Paktu stability a růstu či otázky týkající se MMF. Žhavým tématem obou orgánů byly diskuze nad novou strukturou dohledového uspořádání v EU, kdy jak guvernér ČNB v rámci Rady ECOFIN, tak i viceguvernér ČNB v rámci EFC výrazně prosazovali pozici ČNB ke stěžejním principům navržených opatření.

V průběhu českého předsednictví se podařilo schválit revizi směrnice o institucích elektronických peněz v podobě, která významným způsobem snižuje regulatorní zátěž vydavatelů elektronických peněz. Iniciativa navrhuje vytvoření evropského rámce pro integraci regulace a dohledu nad finančním trhem na národní úrovni, prosazovaná v období českého předsednictví Českou národní bankou, byla zastíněna otevřením diskuze a projednáváním tzv. de Larosièrovy zprávy a následně vydáním sdělení Evropské komise k nové organizaci dohledu a předložením návrhů souvisejících legislativních aktů. V rámci daného tématu ČNB upozorňovala zejména na neslučitelnost přesunu kompetencí směrem k evropským orgánům se zachováním plné odpovědnosti, včetně fiskálních dopadů, na národní úrovni. Křehký kompromis k návrhu legislativních aktů byl dosažen na jednání Rady ECOFIN dne 2. prosince 2009, návrhy byly následně postoupeny k projednání Evropskému parlamentu.

Novou problematikou, kterou musela Česká republika na úrovni Rady EU a následně Evropské rady zajistit, bylo jednání skupiny zemí G20 (nově transformované na účast nejvyšších představitelů členských států). V první polovině roku 2009 ČR zastupovala ve skupině G20 coby předsednická země celou EU, což si vyžádalo vysoký stupeň koordinace se všemi evropskými státy. V rámci G20 se uskutečnila dvě jednání na nejvyšší úrovni – 2. dubna 2009 v Londýně a 24. a 25. září v Pittsburgu; experti ČNB se účastnili činnosti pracovních skupin k problematice MMF a finančních trhů. Skupina G20 v průběhu roku reagovala především na probíhající finanční a hospodářskou krizi, vyhlásila řadu společných iniciativ, mj. v oblasti finančního trhu, makroekonomických politik či reformy mezinárodních finančních institucí včetně MMF.

Výbor pro EU

Česká národní banka je v roli přidruženého člena zapojena do hlavního koordinačního orgánu pro vztahy České republiky k Evropské unii – Výboru pro EU (V-EU). Výbor se schází na dvou úrovních. V-EU na vládní úrovni, složený z nejvyšších státních představitelů (předseda vlády, ministři, guvernér ČNB a další), projednává především zásadní politické otázky související se členstvím ČR v EU. Jeho přípravným orgánem je V-EU na pracovní úrovni (náměstci ministrů), který kromě přípravy materiálů pro V-EU na vládní úrovni schvaluje rámcové pozice, instrukce a mandáty pro jednání představitelů ČR v Radě EU a jejích pracovních orgánech. Česká národní banka předkládá V-EU na pracovní úrovni dvakrát ročně svoji informaci o vzájemných vztazích s ESCB/ECB.

Fungování V-EU bylo v první polovině roku výrazně ovlivněno probíhajícím předsednictvím České republiky v Radě Evropské unie. Za tím účelem byly definovány některé

nové koordinační procedury a postupy. V-EU byla potvrzena hlavní koordinační role, a to na obou úrovních jeho jednání. Nově bylo zavedeno pravidelné každotýdenní jednání V-EU na vládní úrovni. Nad rámec jednání V-EU došlo k zavedení pravidelné videokonference mezi Úřadem vlády a Stálým zastoupením Brusel, kterého se mohli účastnit členové V-EU. Předmětem videokonference bylo shrnutí diskutovaných témat v uplynulém týdnu a výhled do týdne následujícího, včetně schválení programu Výboru stálých zástupců (Coreper). Mezi významné nové prvky patřilo sledování tzv. agend předsednictví, tj. souhrnu informací k danému tématu obsahujícímu jak shrnutí problematiky, tak cíl projednávání za českého předsednictví.

Mezinárodní měnový fond

Globální finanční krize vyvolala potřebu reformy mezinárodního měnového a finančního systému, kde si ústřední roli při prevenci a řešení krizí zachoval MMF. Na základě dohody G20 došlo ke zvýšení jeho disponibilních zdrojů z předkrizové úrovně 250 mld. USD na cca 770 mld. USD a byla zahájena reforma jeho úvěrových facilit. K posílení globální likvidity byla uskutečněna všeobecná a speciální alokace SDR, která navýšila množství alokovaných SDR na 317 mld. USD. K ochraně nízkopříjmových zemí Fond podpořil finanční plán k mobilizaci dodatečných zdrojů na subvencování koncesního financování. Předmětem zájmu byl i dohled nad členskými zeměmi, kde se posílí jeho multilaterální rozměr, zvýší provázanost s finančním sektorem a Fond vypracuje analýzu ústupové strategie (tzv. exit strategy) z opatření přijatých v souvislosti s finanční krizí. Významnou změnou je i ustavení globálního systému včasného varování ve spolupráci s Financial Stability Board.

Pro úspěšné plnění nových úkolů však bude třeba posílit legitimitu Fondu. To bude vyžadovat zásadní reformy i v oblasti governance, kde klíčovou složku představují kvóty. Protože většina rozvíjejících se (tzv. emerging) a rozvojových zemí nepovažuje reformu kvót z roku 2008 za dostatečnou, došlo ke shodě členských zemí urychlit 14. všeobecnou revizi kvót tak, aby byla ukončena do ledna 2011. Jejím cílem by mělo být výrazné navýšení hlasovací síly skupiny zmíněných zemí.

Výroční zasedání v Istanbulu v říjnu 2009 vytyčilo nejdůležitější oblasti, na které se v dalším období MMF zaměří. Mezi tyto oblasti patří revize mandátu, finanční role MMF a governance. ČR se na výše uvedených reformách aktivně podílela. V souvislosti s reformou kvót z dubna 2008 a s reformou investičního mandátu z května 2008, které vyžadují změnu Dohody o MMF, vláda ve svém usnesení č. 173 ze dne 9. února 2009 doporučila prezidentu republiky, aby změny Dohody po vyslovení souhlasu Parlamentu ČR ratifikoval.

V souladu s rozhodnutím Evropské rady za předsednictví ČR se členské státy EU rozhodly poskytnout Mezinárodnímu měnovému fondu půjčky v souhrnné výši 75 mld. EUR. Vláda ČR 20. dubna 2009 schválila, že Česká republika se na této iniciativě bude podílet příspěvkem ve výši 1,03 mld. EUR. Dne 27. července 2009 vláda schválila přistoupení k všeobecné alokaci zvláštních práv čerpání, kde jsme následně obdrželi 780 mil. SDR¹⁷.

V loňském roce ČNB také aktivně komunikovala s MMF a pozitivním výsledkem této komunikace bylo, že region střední a východní Evropy přestal být vnímán jako homogenní celek, ale jako skupina zemí s odlišným ekonomickým vývojem.

Banka pro mezinárodní platby v Basileji

Delegace zástupců ČNB vedená guvernérem se zúčastnila výročního zasedání a valné hromady akcionářů Banky pro mezinárodní platby (BIS) konané v červnu 2009. Valná

¹⁷ V r. 2009 jsme obdrželi 173 mil. SDR v souvislosti s jednorázovou alokací z roku 1997 a 607 mil. SDR v rámci všeobecné alokace SDR z roku 2009.

hromada rozhodla o vyplacení dividendy za finanční rok 2008/2009 ve výši 265 SDR na akcii. ČNB tak z titulu držby 5 705 akcií obdržela 1 511 825 SDR. Guvernér ČNB se kromě toho účastnil pravidelných setkání guvernérů členských zemí BIS, pořádaných každé dva měsíce. Uvedená setkání v roce 2009 tématicky zaměřená zejména na návrhy na řešení otázek regulace reagující na nové výzvy vyvolané globální finanční krizí. ČNB se na úrovni viceguvernéra účastnila podzimního jednání nově vytvořené Basilejské konzultační skupiny (Basel Consultative Group – BCG), která je součástí Basilejského výboru pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision).

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

Podstatná část jednání výborů a dalších pracovních orgánů OECD se v roce 2009 soustředila na analýzu dopadů ekonomické a finanční krize na světovou ekonomiku. ČNB se do těchto prací zapojila, a to zejména formou účasti na jednáních Výboru OECD pro ekonomickou politiku a Výboru pro finanční trhy. Vedle toho pokračovalo zpracovávání pravidelných publikací OECD, které jsou široce uznávány pro svou vysokou kvalitu a hloubku provedených analýz. ČNB se významným způsobem podílela především na přípravě a projednání ekonomického přehledu OECD o České republice. Ekonomický přehled byl projednán v OECD v lednu 2010 za účasti člena bankovní rady. Výkon ČNB v oblasti makroekonomické politiky a dohledu nad finančním trhem v období krize je v rámci zprávy hodnocen pozitivně.

Zástupci ČNB dále reprezentovali banku na různých mezinárodních fórech pořádaných OECD, účastnili se odborných seminářů, např. v oblasti finančního vzdělávání, ekonomického výzkumu apod.

Evropská banka pro obnovu a rozvoj

Vztahy ČR s EBRD se odvíjejí především po linii Ministerstva financí; guvernérem ČR je v této mezinárodní finanční instituci ministr financí a guvernér ČNB působí v pozici jeho alternáta.

Guvernér ČNB se účastnil výročního zasedání EBRD v Londýně v květnu 2009, kde přednesl projev vedoucího delegace ČR. Během zasedání se uskutečnila řada konferencí a diskuzních panelů za účasti nejvyšších představitelů bankovních a finančních kruhů. Guvernér ČNB svou aktivní účastí a prezentacemi na těchto fórech přispěl k vysvětlení makroekonomické situace a politiky ČR a tím ke zlepšení reonomé a hodnocení ČR. Rovněž osvětlil důvody relativně vysoké rezistence finančního sektoru ČR na probíhající globální finanční krizi. V rámci přípravy každoroční publikace Transition Report ČNB poskytla EBRD aktualizované údaje týkající se bankovního sektoru ČR.

Zahraniční technická pomoc

Díky zkušenostem z procesu ekonomické transformace a začleňování do evropských a mezinárodních struktur je ČNB již řadu let vyhledávaným poskytovatelem technické pomoci. Zájem centrálních bank v transformujících se ekonomikách s perspektivou členství v EU a v zemích bývalého Sovětského svazu a Balkánu o akce ČNB uskutečňované v rámci programu technické pomoci je velký. Na druhé straně zpětná vazba od účastníků seminářů a konzultací organizovaných v Praze i v cílových zemích je přínosná i pro experty České národní banky.

V roce 2009 se v rámci poskytované ZTP uskutečnilo celkem 31 akcí. Proběhlo 8 seminářů, kterých se zúčastnilo 133 osob z 28 centrálních bank. Poměrně velký zájem byl také o konzultace v ČNB, kterých se uskutečnilo 13 pro 44 účastníků z centrálních bank Albánie, Arménie, Moldavska, Srbska a Vietnamu. Zaměstnanci ČNB poskytovali expertní pomoc též ve formě konzultací v bance příjemce a lek-

torských vystoupení na akcích organizovaných v rámci ZTP zahraničními partnery. Kromě toho se již tradičně podíleli i na misích Mezinárodního měnového fondu do třetích zemí.

V roce 2009 se ČNB v rámci ESCB zapojila s dalšími centrálními bankami EU do společných projektů financovaných z prostředků EU. Jednalo se o projekt pro centrální banku Egypta v oblasti bankovního dohledu a pro Národní banku Srbska v oblasti přípravy na budoucí členství v ESCB. Společně s Deutsche Bundesbank se ČNB podílela na realizaci projektu twinning-light organizovaného Evropskou komisí pro centrální banku Bosny a Hercegoviny v oblasti řízení lidských zdrojů.

TECHNOLOGIE A BEZPEČNOST

Výpočetní a komunikační systémy

V oblasti informačních systémů a informačních technologií (IS/IT) Česká národní banka pokračovala v naplňování koncepčních záměrů nastartovaných v předcházejících letech. Nadále se dařilo zajišťovat v minulosti nastoupený trend snižování investičních a provozních výdajů při celkovém rozšiřování a zvyšování technologické úrovně IS/IT a stále narůstajícímu počtu zajišťovaných služeb.

V průběhu uplynulého roku bylo v České národní bance realizováno 23 projektů. Klíčové projekty se zabývaly podporou činností zejména v oblasti měnové a statistiky, dohledu nad finančním trhem, emise a řízení peněžního oběhu, platebního styku a zúčtování bank, interního účetnictví a hospodaření České národní banky. Zbývající projekty řešily obnovu systémového prostředí s akcentem na růst výpočetního výkonu a jeho dostupnosti v rámci plánování kontinuity provozu a v neposlední řadě také zvyšující se nároky na bezpečnost IS/IT. Úsilí sekce informatiky bylo dále zaměřeno na zlepšení oblasti elektronického oběhu dokumentů ve vnějším i vnitřním styku. V uplynulém roce došlo k zásadnímu zlomu ve využití nástrojů „business intelligence“, sloužících k vytváření výstupů dat a informací využitelných pro různé úrovně řízení. Neméně důležitým prvkem, který se prosazuje v IS/IT, jsou virtualizační technologie. Každá obnova technologie je zároveň primárně zaměřena na snížení provozních výdajů. Jako příklad může sloužit náhrada diskového subsystému, která zajistila (při poklesu provozních výdajů) dostatečnou kapacitu pro provoz a rozvoj stávajících IS. V oblasti bezpečnosti byl dokončen jednotný systém pro řízení elektronických identit uživatelů a jejich přístupu k IS a zavedena technologie pro bezpečný přístup ke klasifikovaným dokumentům.

V oblasti systému řízení IS/IT byly zjednodušeny interní předpisy, což umožní efektivnější plánování a řízení projektů v České národní bance. Nově byly zavedeny komoditní projekty systémového prostředí (např. pro pořízení serverů, klientských stanic apod.), jejichž cílem je zajistit snadnější kontrolu souladu postupů České národní banky se zákonem o veřejných zakázkách.

ČNB v systému krizového řízení

Podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, je ČNB orgánem krizového řízení. Toto postavení bance svěřuje nejen definované pravomoci, ale především ji zavazuje k odpovědnosti za svěřenou oblast působnosti. ČNB svoji připravenost na řešení krizových situací manifestuje základním dokumentem krizového řízení, a to Krizovým plánem ČNB.

V rámci testování prováděcí dokumentace Krizového plánu ČNB byla průběžně prověřována aktuálnost operačních plánů organizačních útvarů ČNB. Vybrané útvary testovaly praktické zajištění výkonu základních funkcí ČNB z prostor záložního pracoviště ČNB. Úspěšně proběhla také součinnostní cvičení ČNB s Hasičským záchranným sborem ČR, jejichž hlavním cílem bylo procvičit spolupráci určených zaměstnanců ČNB se zasahující jednotkou požární ochrany při řešení mimořádných událostí v objektech ČNB (pobočky Plzeň a Brno). Všechny tyto akce přispěly ke zvýšení povědomí zaměstnanců ČNB o způsobu řešení mimořádných událostí v ČNB a umožnily praktický nácvik evakuace z objektu, čímž byla zároveň splněna zákonná povinnost realizovat cvičné požární poplachy v objektech ČNB. Členové Hasičského záchranného sboru ČR se lépe seznámili se specifiky objektů ČNB a jejich bezprostředního okolí, což by mělo v případě skutečné události požární zásah zrychlit a zefektivnit.

V minulém roce se ČNB zaměřila také na aktualizaci plánů krizové připravenosti ostatních subjektů kritické infrastruktury finančního trhu (KIFT). KIFT byla vytvořena na základě rozhodnutí Bezpečnostní rady státu a Výboru pro civilní nouzové plánování. Základním úkolem ČNB a dalších vybraných bank, které jsou subjekty KIFT, je zajistit poskytování bankovních služeb, zejména peněžního oběhu a platebního styku, pro fyzické a právnické osoby při mimořádné situaci, tj. zajistit dostupnost bankovních služeb prostřednictvím vlastních poboček a útvarů ústředí. Subjekty KIFT se tak podílejí na zabezpečování funkčnosti hospodářské a finanční soustavy státu a na zajištění zdrojů pro řešení mimořádných a krizových situací a pro zabezpečení základních materiálních potřeb obyvatelstva a státu v době krizového stavu.

ČNB A VEŘEJNOST

EXTERNÍ KOMUNIKACE

Cílem komunikačních aktivit je udržovat a prosazovat doma i v zahraničí dobrou pověst ČNB jako důvěryhodné, otevřené a všeobecně respektované instituce. Dlouhodobě se daří udržovat dobré vztahy s laickou i odbornou veřejností, reprezentovanou zejména odbornými novináři a analytiky finančních trhů. Pozornost se soustředila i na zprostředkování informací o mnohdy velmi odborných tématech formou, která je srozumitelná pro širokou veřejnost.

V měnověpolitické komunikaci ČNB v loňském roce následovala celosvětový standard a stanovila pevný čas pro zveřejňování rozhodnutí bankovní rady o úrokových sazbách. Měnové rozhodnutí je od začátku roku 2010 standardně zveřejňováno ve 13.00 hod. v den jednání bankovní rady. Tisková konference guvernéra ČNB, který přijaté měnové rozhodnutí vysvětlí, pravidelně začíná ve 14.30 hod. Pevně stanovený čas poskytuje veřejnosti a zejména účastníkům trhu a médiím určitou kotvu, která odstranila časovou nejistotu a případné spekulace spojené s časem ohlášení rozhodnutí bankovní rady o nastavení základních úrokových sazeb.

Celosvětová finanční a ekonomická krize zvýšila nároky na komunikaci hlavních tvůrců makroekonomických politik a orgánů dohledu a regulace finančních trhů a tlak na promptní reakce ve vztahu k tiskovým agenturám i dalším elektronickým a tiskovým médiím. ČNB opakovaně poukazovala na faktické nepřesnosti či zavádějící interpretace zahraničních médií a úspěšně ovlivňovala změnu ve vnímání regionu střední a východní Evropy. Toto komunikační úsilí směřovalo k odbourání stereotypního náhledu na region jako homogenní celek a poukázalo na mnohdy i značné rozdíly v ekonomické kondici a situaci finančních sektorů mezi jeho jednotlivými zeměmi.

Finanční krize se promítala i do témat spojených s regulací a dohledem nad finančním trhem. ČNB aktivně zasahovala do veřejné diskuze k evropským návrhům na vytvoření nových celoevropských dohledových a regulačních orgánů. Především u odborné veřejnosti a médií měla velký ohlas komunikace spojená s publikováním Zprávy o finanční stabilitě 2008/2009 v polovině června 2009. Bedlivě sledovány byly výsledky zátěžových testů bankovního sektoru, které jsou důležitou součástí Zprávy o finanční stabilitě.

ČNB také urychlila přechod od komunikace prostřednictvím „tradičních“ tiskových a analogových médií k tzv. novým, digitálním médiím. Rozhodla o zastavení tisku svých čtyř pravidelných publikací (Výroční zpráva, Zprávy o inflaci, Zpráva o finanční stabilitě a Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem) v reprezentativní podobě,

a stala se tak první centrální bankou v EU, která své reprezentativní publikace vydává primárně v elektronické podobě a k jejich distribuci využívá online kanály.

Nejen novináři ocenili obohacení webového kalendáře o pravidelnou aktualizaci veřejných vystoupení členů bankovní rady ČNB. Na konci roku 2009 také úspěšně proběhl test používání videa na webu ČNB. Videozáznamy z tiskové konference po měnových zasedáních bankovní rady, která se konají osmkrát do roka, nyní doplňují již tradičně zveřejňovaný audiozáznam, využívaný zejména analytiky a novináři, kteří se tiskové konference nemohli zúčastnit.

Statistiky návštěvnosti webu ČNB, které v průměru denně vykazují 685 tisíc stažených stránek a 15 tisíc návštěv, dokumentují rostoucí význam tohoto online nástroje pro komunikaci centrální banky. Jeho doplňkem se po vzoru norské a americké centrální banky stalo otevření profilu ČNB na mikrobloginovací sociální síti Twitter, která umožňuje alternativní cestou oslovit zahraniční pozorovatele ČNB.

Centrální banka se ve své komunikaci nadále věnovala i tématům z peněžní oblasti, např. emisi nových bankovek nominálních hodnot 500 Kč a 5 000 Kč nebo emisi nových pamětních mincí, o které začal být vzhledem k ekonomické nejistotě v čase krize větší zájem.

Rok 2009 byl také ve znamení příprav na Den otevřených dveří v ČNB. Tato pro širokou veřejnost mimořádná akce se uskuteční poprvé po čtyřech letech v sobotu 12. června 2010. Návštěvníci budou mít vzácnou příležitost přímo diskutovat se členy bankovní rady ČNB a prohlédnout si jinak nepřístupné prostory ČNB.

Vyřizování písemných, elektronických a telefonických dotazů či podnětů je považováno za službu veřejnosti a důraz se klade jak na rychlost vyřízení, tak na kvalitu a obsahovou správnost předávané informace. Veřejnost má možnost ČNB přímo oslovit prostřednictvím zelené linky na tel.: 800 160 170 nebo e-mailové adresy info@cnb.cz. Počet vyřízených písemných podání se snížil v roce 2009 na 404 (2008: 543), naopak počet vyřízených e-mailových podání se zvýšil na 3 303 (2008: 2 591) a počet zodpovězených dotazů přes zelenou linku stoupl na 3 222 (2008: 3 101).

EXPOZICE

Expozici ČNB navštívilo v roce 2009 celkem 14 678 návštěvníků. Od zahájení jejího provozu až do konce uvedeného kalendářního roku to bylo celkem více jak 121 tisíc návštěvníků. Nejvyšší návštěvnost je každoročně během školního roku; v období letních prázdnin je většinou závislá na zájmových skupinách, turistech, rodinách a jednotlivcích.

Návštěva expozice se zejména na školách s ekonomickým zaměřením stala součástí výuky a v rámci nového předmětu „Finanční gramotnost“ postupně proniká do osnov všech škol. V loňském roce již navštívily expozici první školy právě na základě doporučení uvedeného v učebnici „Finanční gramotnost“. Objednávky prohlídek proto budou s největší pravděpodobností narůstat; v současné době jsou termíny rezervovány už na rok a půl dopředu.

Expozice nebyla využívána jen pro vlastní prohlídku stálé výstavy „Lidé a peníze“, ale i jako místo konání společenských akcí, přijímání oficiálních návštěv či tiskových konferencí (emise nových bankovek 500 Kč a 5 000 Kč). Zajímavým místem se stala také pro media. Natáčely se zde např. části televizních pořadů „Víkend“, „Retro“, „Češi v krizi“, „Paláce 1. republiky“ apod.

V části expozice věnované současnosti se připravuje aktualizace vitrín; poslední proběhla v roce 2004. Samozřejmostí je průběžné doplňování exponátů o nově emitované pamětní stříbrné a zlaté mince a bankovky. V polovině roku 2009 byla vyměněna zastaralá a poruchová promítací technika v kinosále. Velmi oblíbeným ukončením každé prohlídky se stala „zlatá vitrína“, kde si návštěvníci mohou potěškat skutečnou zlatou cihlu. Další informace lze nalézt na webu ČNB v části „Expozice ČNB“.

ODBORNÁ KNIHOVNA

Posláním odborné knihovny ČNB je především poskytování informací zaměstnancům banky i odborné veřejnosti. Jedná se o výpůjční, poradenské, referenční, bibliograficko-informační a rešeršní služby (vyhledávání informací ze všech dostupných informačních zdrojů). Vysoce specializovaný fond a řada přístupů do elektronických zdrojů umožňují uživatelům získat informace především z oblasti bankovníctví a ekonomie obecně, práva, výpočetní techniky a okrajově i z některých dalších oborů.

Knihovna ve svých fondech uchovává a zpřístupňuje více než 57 000 svazků publikací a 800 titulů periodik. V roce 2009 činil roční přírůstek 2 055 knih, 1 688 skript, výzkumných a výročních zpráv, cca 7 500 kusů periodik a ostatních publikací (materiály bank, brožury atd.). Množství tištěných publikací centrálních bank i významných mezinárodních institucí se každoročně snižuje a tyto dokumenty jsou dostupné pouze v elektronické podobě. Ve sledovaném období zajišťovala knihovna i nadále přístup do sítě internet a vybraných bibliografických, plnotextových a číselných databází. V knihovně je zaregistrováno 7 034 aktivních uživatelů, kteří si vypůjčili celkem 41 186 publikací. Knihovna je otevřena v rozsahu 38 hodin týdně, od pondělí do čtvrtka od 9 do 17 hodin, v pátek od 9 do 15 hodin.

V souladu s koncepčními záměry dalšího rozvoje knihovny proběhla v květnu anketa týkající se rozšíření služeb. Z výsledků ankety, která byla prezentována ve dvou variantách (pro interní a externí uživatele), vyplynulo, že uživatelé jsou spokojeni s rozsahem a kvalitou poskytovaných služeb; v roce 2010 se hlavní pozornost soustředí na zajištění aplikace umožňující jednotné vyhledávání ve více databázích současně. V roce 2009 byl zahájen dlouhodobý proces digitalizace historického fondu knih, prvních 50 titulů je zpřístupněno v lokální síti knihovny. Na základě četných uživatelských požadavků byla vytvořena elektronická podoba Věstníků SBČS a ČNB za roky 1990–2000, které jsou společně s metadaty uveřejněny na internetových stránkách ČNB. Ve sledovaném období pokračovaly práce na katalogizaci unikátních fondů (nejrůznější historické publikace tuzemských i zahraničních bank a ekonomické materiály) a jejich zpřístupnění v elektronickém katalogu knihovny.

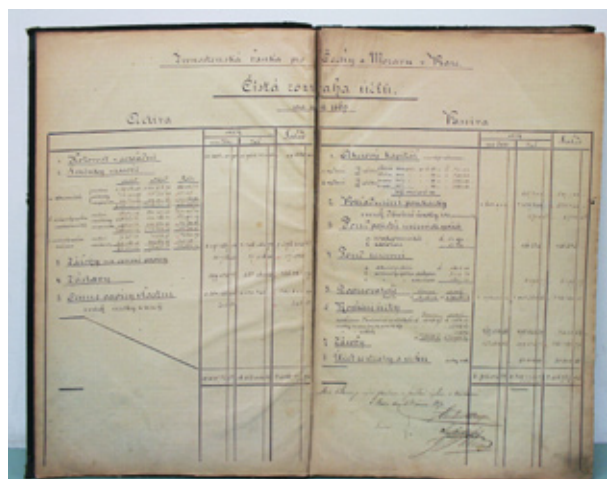
Veškeré informace lze získat osobní návštěvou knihovny, prostřednictvím webu ČNB v části „Knihovna ČNB“ nebo přímo v on-line katalogu <http://sd.ruk.cuni.cz/tinweb/cnbanka/k6> a prostřednictvím elektronické pošty na adrese lib@cnb.cz.

ARCHIV ČNB

Archiv České národní banky náleží mezi veřejné specializované archivy podle zákona č. 499/2004 Sb. Jeho hlavním posláním je péče o archiválie, jejichž původcem je Česká národní banka a její právní předchůdci. Tyto dokumenty, které jsou součástí Národního archivního dědictví, jsou odborně zpracovávány archiváři ČNB tak, aby mohly být zpřístupněny co nejširší veřejnosti. Archiv také dlouhodobě usiluje v rámci rozvíjení tzv. finanční gramotnosti o rozšíření povědomí o kontinuitě a diskontinuitě dějin českého finančního trhu. Výrazem této snahy je i reprezentativní publikace ČNB „Centrální bankovníctví v Českých zemích“.

V Archivu ČNB se ke konci roku 2009 nalézalo 57 archivních fondů, které obsahují archiválie z let 1819 až 1998. Pro jejich studium mohou badatelé využívat jednak archivní pomůcky v knižní podobě a jednak elektronické vyhledávací pomůcky v rámci aplikace VadeMeCum. Tato aplikace umožňuje v současné době vyhledávat ve 178 574 záznamech (dalších 55 538 představují záznamy o osobních spisech bývalých zaměstnanců právních předchůdců ČNB).

V průběhu roku 2009 navštívilo badatelnu Archivu ČNB 39 badatelů, kteří zde strávili 149 badatelských dní. Dlouhodobě nejstudovanějšími tématy jsou obecné otázky československé měnové politiky a tisku bankovek v období let 1918 až 1950. Mezi další patří osudy významných osobností československého bankovníctví a otázky obecného hospodářského vývoje Českých zemí a vývoje regionálního peněžního

trhu. Významnou součástí badatelské agendy je i rozsáhlá konzultační činnost, která je poskytována všem studujícím. Badatelna je otevřena po předchozí konzultaci celoročně.

Významnou agendu archivu představují rešerše. Nejčastějším tématem v roce 2009 byl vývoj historických směnných kurzů československé měny a historie českého a středoevropského bankovníctví. Důležitou součástí agendy jsou i tzv. reklamace, které se věnují majetkoprávním otázkám.

Archiv ČNB rovněž nabízí odborné exkurze, a to především studentům vysokých škol. V průběhu roku 2009 se pro zájemce z České republiky i z ciziny uskutečnily celkem čtyři. Některé dokumenty Archivu ČNB byly také zpřístupněny nejširší veřejnosti v rámci výstavy „Republika“ pořádané Národním muzeem v letech 2008–2009.

Archiv ČNB je členem asociace European Association for Banking and Financial History (EABH), kde je od roku 2009 zastoupen i ve statutárních orgánech (Academic Advisory Council). V rámci asociace se podílí i na činnosti jejího odborného výboru Corporate Culture Memory Task Force, který usiluje o ochranu archivního dědictví institucí evropského finančního trhu.

Zájemcům o studium v Archivu ČNB nebo zájemcům o historicko-ekonomické informace slouží k základní orientaci web ČNB, část „Archiv ČNB“, a e-mailová adresa archiv@cnb.cz.

KONGRESOVÉ CENTRUM

Kongresové centrum České národní banky je místem, kde se setkává nejvyšší vedení ČNB s představiteli centrálních bank jiných států, poslanci a senátory Parlamentu ČR, představiteli finančních trhů, zaměstnaneckých a odborových svazů, finančními analytiky a novináři. Odborné útvary zde pořádají konference, přednášky, prezentace i pravidelné čtvrtletní zkoušky pojišťovacích zprostředkovatelů a tiskové konference. Mezi nejvýznamnější akce prvního pololetí minulého roku patřil bezesporu pracovní oběd, který uspořádal guvernér České národní banky jako součást neformálního zasedání ECOFIN v rámci českého předsednictví EU. Kongresové centrum bylo také hostitelem pracovních jednání výboru a pracovních skupin Evropské centrální banky či Evropského systému centrálních bank. Ve druhém pololetí zde byla ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou uspořádána mimo jiné mezinárodní konference s názvem „20 let bankovních a finančních reforem v ČR“ a dále pak ve spolupráci s Columbia University mezinárodní seminář „Introducing counter-cyclicality into prudential regulation; its role in Basel II“.

Prostory kongresového centra však nejsou využívány pouze Českou národní bankou, ale jsou pronajímány i odborné veřejnosti, např. státním institucím, vysokým školám ekonomického zaměření, Liberálnímu institutu, České bankovní asociaci, obecně prospěšným společnostem jako např. Junior Achievement či akciovým společnostem, které ve velkém či malém sále organizují domácí i mezinárodní odborné konference a semináře, vzdělávací akce na posílení finanční gramotnosti obyvatelstva, prezentace a společenská setkání. V prvním pololetí se zde např. uskutečnila již tradiční akce Forecasting Dinner, pořádaná Czech CFA Society, a Evropské bankovní a finanční fórum. Začátkem 2. pololetí zde Český statistický úřad ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou a Českou národní bankou uspořádal mezinárodní konferenci „Statistika – investice do budoucnosti II“.

Hosté sem však nepřicházejí pouze na konference a semináře, ale i pro krásné kulturní zážitky. V roce 2009 se ve velkém sále kongresového centra uskutečnilo 13 koncertů vážné hudby, například koncert „Jan Palach in memoriam“, zahajovací koncert 50. ročníku Mezinárodního festivalu Frederyka Chopina, koncert České komorní filharmonie či koncerty v rámci Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. V letních měsících se uskutečnil i charitativní koncert Pavla Šporcla na pomoc postiženým letními povodněmi a jeden z koncertů letního festivalu „Dvořákova Praha“. Hudební rok byl uzavřen koncertem „Young Czech Talents“, na kterém se představili nadějní mladí interpreti se skladbami starých mistrů.

Tradicí se již stalo pořádání výstav fotografií ve foyeru kongresového centra. Zaměstnanci ČNB i hosté měli možnost se seznámit jak s tvorbou významných českých fotografů, tak i začínajících fotografů – studentů. Výstava „Zlatý fond – výběr pátý“ z fotografií zapůjčených Národním muzeem fotografie o.p.s. v Jindřichově Hradci se věnovala dokumentu v české fotografii. Další výstavou pod názvem „Digestiv“ byl výběr z ročníkových prací studentů Ateliéru reklamní fotografie Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Poslední výstavou, která volně navazovala na výstavu první, byly fotografie mladé české cestovatelky a fotografky „Světovzor – cestovní dokument Simony Boarové“.

Další informace lze dohledat na webu ČNB v části „O ČNB/Sídlo ústředí ČNB/Kongresové centrum ČNB“.

ČNB A JEJÍ LIDÉ

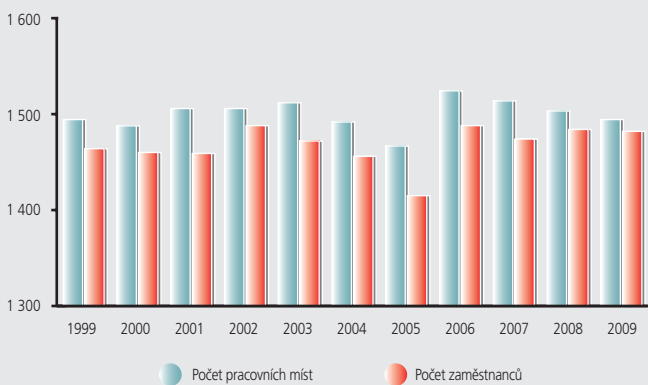
V období překonávání následků světové ekonomické krize je lidský kapitál, který představují zaměstnanci České národní banky, spolehlivou základnou, jež jí umožňuje úspěšně plnit její cíle a úkoly. ČNB po celou dobu své existence věnuje mimořádnou pozornost zkvalitňování a rozvoji lidských zdrojů. Usiluje především o trvalý růst úrovně řídicí práce svých vedoucích zaměstnanců a velkou péčí a přiměřené prostředky věnuje neustálému profesionálnímu rozvoji všech zaměstnanců ČNB.

Počet pracovních míst a zaměstnanců

K 31. 12. 2009 pracovalo v ČNB 1 482 zaměstnanců, tedy o 2 méně než na konci roku 2008. V roce 2009 do ČNB nastoupilo 88 nových zaměstnanců. Pracovní poměr ukončilo 90 zaměstnanců, z nich 23 odešlo do starobního důchodu a 11 ukončilo pracovní poměr v důsledku organizačních změn. Celková míra fluktuace zaměstnanců, zahrnující také zaměstnance, jejichž místa byla zrušena na základě organizačních změn, činila 6,1 %. Průměrná délka hlavního pracovního poměru v ČNB k 31. 12. 2009 trvala 12,9 let (2008: 12,5 let).

Přestože během uplynulé dekády ČNB významně rozšířila oblast svých aktivit, zachování počtu systemizovaných pracovních míst dokládá vysokou efektivnost práce s lidskými zdroji. Počet systemizovaných pracovních míst se meziročně snížil o 9 na úroveň roku 1999.

Počet systemizovaných pracovních míst a skutečný počet zaměstnanců

Nábor a výběr zaměstnanců

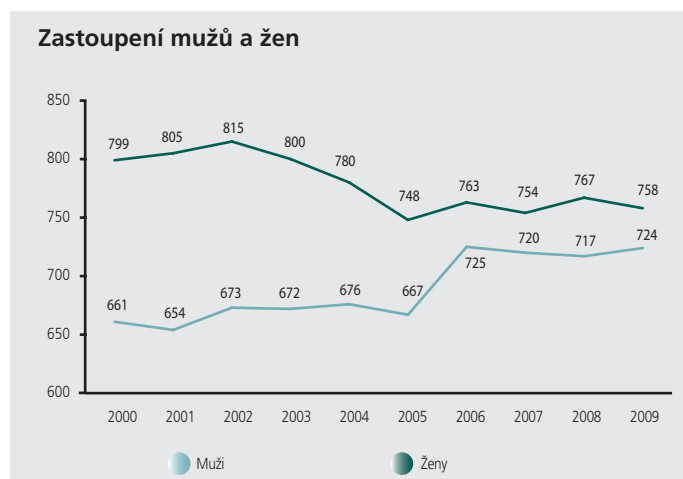
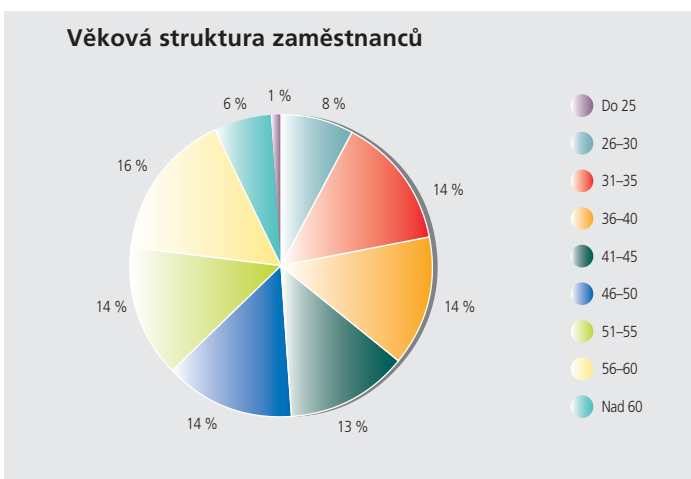
Pro kvalitní plnění úkolů ČNB i v budoucnosti je zcela zásadní, aby ČNB vyhledávala a přijímala do pracovního poměru vysoce kvalitní zaměstnance, kteří budou zodpovědně plnit úkoly ve svém oboru a budou mimořádně motivováni k podávání špičkových pracovních výkonů. Na základě výsledku vnějších výběrových řízení, do kterých se přihlásilo 880 uchazečů, bylo obsazeno 13 nejvýznamnějších pracovních pozic. Volná pracovní místa jsou inzerována interně na intranetu ČNB, externě na webu ČNB, na internetových portálech zaměřených na oblast trhu práce a v denním tisku. Nové zaměstnance ČNB také získává přímým oslovením vybraných studentů závěrečných ročníků vysokých škol. Pro výběr co nejkvalitnějších uchazečů a efektivní využití finančních prostředků ČNB také vede databázi uchazečů o zaměstnání, kteří jsou v případě uvolnění pracovního místa osloveni a, pokud mají zájem, vyzváni k účasti na výběrovém řízení.

Složení zaměstnanců z hlediska vzdělání, věku a zastoupení žen a mužů

ČNB je zaměstnavatelem rovných příležitostí, čemuž odpovídá i struktura jejich zaměstnanců. Povaha cílů a úkolů ČNB odráží zastoupení zaměstnanců v jednotlivých vzdělanostních kategoriích: podíl vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců činil 49 %, podíl zaměstnanců s vyšším odborným vzděláním nebo se středoškolským vzděláním ukončeným maturitou (včetně učebních poměrů s maturitou) 39 % a podíl zaměstnanců s učebním poměrem bez maturity nebo se základním vzděláním 12 %.

Změny ve věkové struktuře ČNB byly oproti roku 2008 minimální. Jednotlivé věkové kategorie jsou zastoupeny rovnoměrně, což zajišťuje optimální skladbu pracovních týmů a bance tak nehrozí rizika vyplývající z generační obměny zaměstnanců. K 31. 12. 2009 dosahoval průměrný věk zaměstnanců ČNB 44,8 roku (2008: 44,5 roku).

Rovněž zastoupení mužů a žen je vyrovnané. Poměr počtu mužů k počtu žen činil v závěru roku 2009 přibližně 49:51.

Motivační systém

Mzdový systém a dvoufázový systém hodnocení zaměstnanců navázaný na odměny za výsledky práce jsou základními pilíři ovlivňování výkonnosti zaměstnanců. Další nedílnou součástí systému motivace je pravidelné poskytování zpětné vazby vedoucími zaměstnanci v rámci pracovních týmů. Vedoucí zaměstnanci, jakožto správci mzdových prostředků svého útvaru, jsou v rámci nastaveného systému motivováni k průběžnému vyhodnocování vytiženosti, skladbě a počtu členů týmu.

Náklady na zaměstnance dosáhly v roce 2009 objemu 1 214 mil. Kč a oproti předchozímu roku vzrostly o 4,8 %. Na mzdových prostředcích bylo vyplaceno 871 mil. Kč, tj. o 5,9 % více než v roce 2008. Průměrná měsíční mzda dosáhla výše 48 766 Kč. Meziroční nárůst průměrné mzdy činil 5,0 %. Odvody zákonného pojistného dosáhly částky 285 mil. Kč. Ostatní sociální náklady činily 25 mil. Kč. Největší část z nich (19 mil. Kč) představovaly příspěvky poskytnuté zaměstnancům na jejich životní a penzijní připojištění.

Členům bankovní rady byly vyplaceny mzdy v tomto objemu:

	Hrubá mzda v Kč ¹⁾	Čistá mzda v Kč ²⁾
Zdeněk Tůma	4 585 269	3 761 646
Mojmír Hampl	3 779 185	3 076 474
Miroslav Singer	3 802 881	3 089 496
Robert Holman	3 171 992	2 553 240
Pavel Řežábek	3 207 796	2 569 434
Vladimír Tomšík	3 183 472	2 523 918
Eva Zamrazilová	3 195 476	2 591 002

¹⁾ Hrubá mzda zahrnuje základní mzdu, náhrady mzdy, odměny za výsledky práce a mzdové zvýhodnění za práci ve dnech pracovního klidu.

²⁾ Čistá mzda je hrubá mzda po odečtení „stropovaného“ pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a daně z příjmu a připočtení slevy na dani na poplatníka a na vyživované dítě.

Profesionální rozvoj zaměstnanců

Profesionální rozvoj zaměstnanců je nedílnou součástí efektivního řízení lidských zdrojů a zahrnuje vzdělávání odborné, manažerské a jazykové. Jedná se o vzdělávání organizované v ČNB, zajišťované tuzemskými externími organizacemi (včetně studia na vysokých školách) a vzdělávání v zahraničí. Celkově bylo v roce 2009 na profesionální rozvoj zaměstnanců ČNB vynaloženo 34 mil. Kč.

V oblasti zahraničního vzdělávání představovala významný podíl spolupráce ČNB s partnerskými centrálními bankami, Mezinárodním měnovým fondem, Joint Vienna Institute a Financial Stability Institute. K nejvyužívanějším vzdělávacím akcím patřily semináře a workshopy zaměřené na oblast finanční stability, ekonomického modelování a vývoje finančních trhů. ČNB se aktivně podílela na realizaci vzdělávacího programu v rámci Evropského systému centrálních bank. V oblasti regulace a dohledu nad finančním trhem se dále zvyšoval počet zaměstnanců, kteří se zúčastnili seminářů organizovaných CEBS, CESR a CEIOPS. Významnou součástí odborného vzdělávání zaměstnanců bylo rozšiřování znalostí a zkušeností formou konzultací a krátkodobých studijních pobytů mezi zaměstnanci centrálních bank a institucí regulace a dohledu nad finančním trhem v rámci EU.

Ve struktuře interních vzdělávacích akcí tvořily podstatnou část odborné kurzy zaměřené na prohloubení znalostí v jednotlivých oblastech činnosti ČNB. Zároveň byl zahájen rozsáhlý vzdělávací projekt „Rozvoj firemní kultury a měkkých dovedností zaměstnanců ČNB“, který je financován z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Praha – Adaptabilita.

Krátkodobé externí vzdělávací akce pořádané formou seminářů a workshopů byly zaměstnanci ČNB požadovány k získání informací týkajících se zejména nových právních předpisů. Formou externího vzdělávání bylo řešeno i školení specialistů v oblasti IT.

Jazyková výuka v ČNB probíhala formou dlouhodobé jazykové výuky nebo intenzivní jazykové výuky, zaměřené zejména na prohloubení znalostí odborné terminologie a komunikačních schopností. Pokračovala i pravidelná doplňková výuka prostřednictvím e-learningu. Vybrané semináře byly v rámci „Open training activities ESCB“ nabídnuty zaměstnancům ostatních centrálních bank.

Jazykové kvalifikační požadavky pro výkon manažerských funkcí a specializovaných profesí splňují všichni zaměstnanci, pro které jsou předepsány, a to v řadě případů i na vyšší než požadované úrovni. Celkem prokázalo jazykovou kvalifikaci úspěšným absolvováním některé ze standardizovaných jazykových zkoušek 51 % zaměstnanců.

HOSPODAŘENÍ ČNB

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

Bankovní radě České národní banky:

- I. Ověřili jsme účetní závěrku České národní banky k 31. prosinci 2009 uvedenou na přiloženém CD-ROM, ke které jsme 23. února 2010 vydali výrok následujícího znění:

„Ověřili jsme přiloženou účetní závěrku České národní banky sestavenou k 31. prosinci 2009 za období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2009, tj. rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu, včetně popisu používaných významných účetních metod. Údaje o České národní bance jsou uvedeny v bodě 1 přílohy této účetní závěrky.

Odповідnost statutárního orgánu účetní jednotky za účetní závěrku

Za sestavení účetní závěrky v souladu s účetními předpisy platnými v České republice a za věrné zobrazení skutečností v ní odpovídá vedení České národní banky. Jeho odpovědností je navrhnout, zavést a zajistit vnitřní kontroly nad sestavováním účetní závěrky a věrným zobrazením skutečností v ní tak, aby neobsahovala významné nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou, zvolit a uplatňovat vhodné účetní metody a provádět účetní odhady, které jsou s ohledem na danou situaci přiměřené.

Odповідnost auditora

Naším úkolem je vydat na základě provedeného auditu výrok k této účetní závěrce. Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech, Mezinárodními auditorskými standardy a souvisejícími aplikačními doložkami Komory auditorů České republiky. V souladu s těmito předpisy jsme povinni dodržovat etické normy a naplánovat a provést audit tak, abychom získali přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti.

Audit zahrnuje provedení auditorských postupů, jejichž cílem je získat důkazní informace o částkách a skutečnostech uvedených v účetní závěrce. Výběr auditorských postupů závisí na úsudku auditora, včetně toho, jak auditor posoudí rizika, že účetní závěrka obsahuje významné nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou. Při posuzování těchto rizik auditor přihlídně k vnitřním kontrolám, které jsou relevantní pro sestavení účetní závěrky a věrné zobrazení skutečností v ní. Cílem posouzení vnitřních kontrol je navrhnout vhodné auditorské postupy, nikoli vyjádřit se k účinnosti vnitřních kontrol. Audit zahrnuje též posouzení vhodnosti použitých účetních metod, přiměřenosti účetních odhadů provedených vedením společnosti i posouzení celkové prezentace účetní závěrky.

Domníváme se, že získané důkazní informace jsou dostatečné a vhodné a jsou přiměřeným základem pro vyjádření výroku auditora.

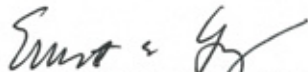
Výrok auditora

Podle našeho názoru účetní závěrka ve všech významných souvislostech věrně a poctivě zobrazuje aktiva, pasiva a finanční situaci České národní banky k 31. prosinci 2009 a výsledky jejího hospodaření za období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2009 v souladu s účetními předpisy platnými v České republice."

- II. Ověřili jsme též soulad výroční zprávy s výše uvedenou účetní závěrkou. Za správnost výroční zprávy je zodpovědné vedení České národní banky. Naším úkolem je vydat na základě provedeného ověření stanovisko o souladu výroční zprávy s účetní závěrkou.

Ověření jsme provedli v souladu s Mezinárodními auditorskými standardy a souvisejícími aplikačními doložkami Komory auditorů České republiky. Tyto standardy vyžadují, aby auditor naplánoval a provedl ověření tak, aby získal přiměřenou jistotu, že informace obsažené ve výroční zprávě, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných souvislostech v souladu s příslušnou účetní závěrkou. Účetní informace obsažené ve výroční zprávě v kapitole 5 „Hospodaření ČNB“ jsme sesouhlasili s informacemi uvedenými v účetní závěrce k 31. prosinci 2009. Jsme přesvědčeni, že provedené ověření poskytuje přiměřený podklad pro vyjádření výroku auditora.

Podle našeho názoru jsou účetní informace uvedené ve výroční zprávě ve všech významných souvislostech v souladu s výše uvedenou účetní závěrkou.

Ernst & Young Audit, s.r.o.
osvědčení č. 401
zastoupený partnerem

Magdalena Soucek
auditor, osvědčení č. 1291

23. února 2010
Praha, Česká republika

ÚČETNÍ VÝKAZY

ROZVAHA			
v mil. Kč		31.12.2009	31.12.2008
1.	Zlato	782	796
2.	Pohledávky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu	47 665	24 707
3.	Pohledávky vůči zahraničí včetně cenných papírů	733 233	707 739
3.1.	Vklady v zahraničních peněžních ústavech a institucích	15 784	2 478
3.2.	Poskytnuté úvěry zahraničním peněžním ústavům	39 306	9 973
3.3.	Cenné papíry	678 035	695 132
3.4.	Ostatní pohledávky vůči zahraničí	108	156
4.	Pohledávky vůči tuzemským bankám	0	38 039
5.	Hmotný a nehmotný majetek	4 933	5 251
5.1.	Hmotný majetek	4 892	5 223
5.2.	Nehmotný majetek	41	28
6.	Ostatní aktiva	7 336	7 863
6.1.	Ostatní finanční aktiva	3 043	3 006
6.2.	Pohledávky za bývalými bankami	0	0
6.3.	Ostatní	4 293	4 857
AKTIVA CELKEM		793 949	784 395
1.	Peníze v oběhu	387 276	399 248
2.	Závazky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu	42 658	21 008
3.	Závazky vůči zahraničí	2 413	2 838
3.1.	Přijaté úvěry ze zahraničí	0	1 582
3.2.	Ostatní závazky vůči zahraničí	2 413	1 256
4.	Závazky vůči tuzemským bankám	380 964	307 883
4.1.	Peněžní rezervy bank	37 367	31 741
4.2.	Přijaté úvěry	331 810	193 567
4.3.	Ostatní závazky vůči bankám	11 787	82 575
5.	Závazky vůči klientům	107 836	178 592
5.1.	Závazky vůči státu	103 595	175 423
5.2.	Ostatní závazky vůči klientům	4 241	3 169
6.	Rezervy	211	222
7.	Základní kapitál	1 400	1 400
8.	Fondy	8 050	8 046
9.	Oceňovací rozdíly	6 633	26 925
10.	Neuhrazená ztráta z předchozích období	-170 555	-199 640
11.	Zisk nebo ztráta za účetní období	18 454	29 128
12.	Ostatní pasiva	8 609	8 745
PASIVA CELKEM		793 949	784 395

PODROZVAHA			
v mil. Kč		31.12.2009	31.12.2008
1.	Vydané záruky	161 359	161 432
2.	Pohledávky ze spotových, termínových a opčních operací	150 594	91 187
3.	Závazky ze spotových, termínových a opčních operací	151 028	91 166
4.	Přijaté záruky	156 952	156 954
5.	Přijaté kolaterály	82 697	62 238
6.	Hodnoty převzaté do úschovy a hodnoty ve vlastní úschově	684	925

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY			
v mil. Kč		31.12.2009	31.12.2008
1.	Výnosy z úroků a podobné výnosy	18 303	26 109
1.1.	Úroky z cenných papírů s pevnými výnosy	18 057	24 891
1.2.	Ostatní	246	1 218
2.	Náklady na úroky a podobné náklady	-6 630	-16 836
3.	Výnosy z akcií a podílů	601	139
4.	Výnosy z poplatků a provizí	320	465
5.	Náklady na placené poplatky a provize	-73	-48
6.	Zisk nebo ztráta z finančních operací	8 037	21 445
6.1.	Kurzové rozdíly a rozpětí	-17 001	20 602
6.2.	Ostatní	25 038	843
7.	Ostatní provozní výnosy	694	299
7.1.	Výnosy z emise bankovek a mincí	256	86
7.2.	Ostatní	438	213
8.	Ostatní provozní náklady	-893	-432
8.1.	Náklady na tisk bankovek a ražbu mincí	-538	-342
8.2.	Ostatní	-355	-90
9.	Správní náklady	-1 628	-1 582
9.1.	Náklady na zaměstnance	-1 215	-1 159
9.1.1.	Mzdy a platy	-871	-822
9.1.2.	Sociální a zdravotní pojištění	-285	-276
9.1.3.	Vzdělávání a jiné	-59	-61
9.2.	Ostatní správní náklady	-413	-423
10.	Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku	-405	-433
11.	Rozpuštění opravných položek a rezerv k pohledávkám a zárukám, výnosy z dříve odepsaných pohledávek	153	1 110
12.	Odpisy, tvorba a použití opravných položek a rezerv k pohledávkám a zárukám	-25	-1 108
13.	Zisk nebo ztráta za účetní období	18 454	29 128

Úplná verze účetní závěrky České národní banky k 31. 12. 2009 včetně přílohy je k dispozici na webu ČNB v části „O ČNB/Hospodaření ČNB/Roční účetní závěrka“ a na přiloženém CD-ROM.

Struktura nákladů a výnosů používaná v dalším textu může být v porovnání se strukturou standardních účetních výkazů v některých případech odlišná, přičemž celková suma nákladů a výnosů ČNB je pochopitelně shodná. Důvodem odlišné struktury je skutečnost, že z hlediska hospodaření ČNB jsou jednotlivé položky nákladů a výnosů sledovány a hodnoceny podle účelu vynakládaných prostředků, což umožňuje snadnější orientaci z hlediska řízení hlavních oblastí činnosti vyplývajících ze zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance (výkaz zisku a ztráty poskytuje přehled o dosažených nákladech a výnosech především z pohledu druhového). V následujícím přehledu nákladů a výnosů jsou uvedeny jednotlivé oblasti hospodaření centrální banky za rok 2009 v členění podle účelu vynakládaných prostředků, včetně meziroční změny salda nákladů a výnosů jednotlivých položek.

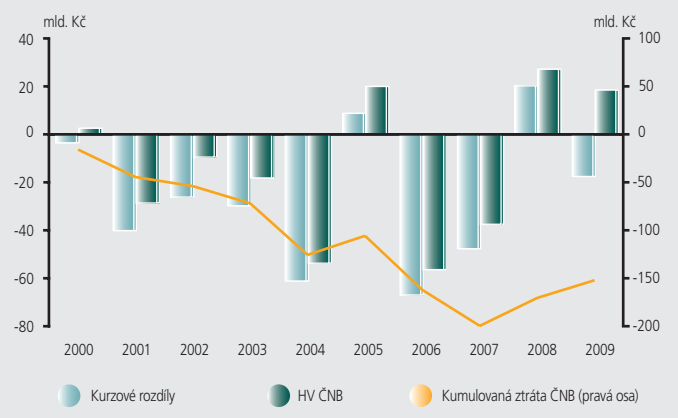
údaje uvedeny v mil. Kč

	náklady	výnosy	saldo	meziroční změna
oblast měnová	40 103	60 781	20 678	- 10 633
• provádění měnové politiky	6 146	59	- 6 087	8 724
• správa devizových rezerv	11 485	55 286	43 801	18 249
• kurzové rozdíly	21 662	4 106	- 17 556	- 37 770
• klientské operace	483	865	382	86
• ostatní operace	327	465	138	78
oblast emise a správy peněz	538	272	- 266	- 28
oblast provozní	2 072	114	- 1 958	- 13
Celkem	42 713	61 167	18 454	- 10 674

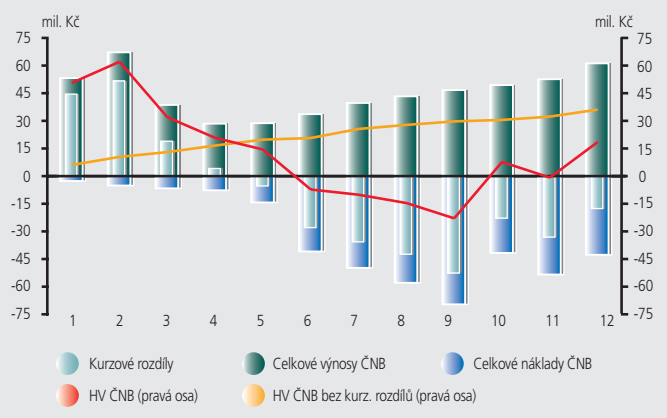
V roce 2009 hospodařila ČNB se ziskem ve výši 18 454 mil. Kč, a to navzdory kurzovým ztrátám generovaným v důsledku meziročního posílení kurzu domácí měny. Dopad kurzových rozdílů do hospodaření banky byl plně eliminován výnosy ze správy devizových rezerv. Hospodářský výsledek pozitivně ovlivnilo také částečné snížení

průměrného ročního objemu sterilizace nadbytečné likvidity ve spojení s poklesem repo sazby během roku 2009. V souladu se zásadami finančního hospodaření byl celý vytvořený zisk použit na úhradu neuhrazené ztráty z předchozích období, kterou nyní ČNB eviduje ve výši 152 mld. Kč.

Hospodářský výsledek ČNB v letech 2000–2009

Hospodářský výsledek ČNB v roce 2009

Hlavním úkolem ČNB je zajišťování cenové stability. Této prioritě je plně podřízeno provádění měnové politiky, a to bez ohledu na výši dosažených nákladů a výnosů. Operace na volném trhu, realizované formou repo operací, a úročení povinných minimálních rezerv zatížily hospodaření banky celkovými náklady ve výši 6 087 mil. Kč. V meziročním srovnání došlo k jejich 59% poklesu, který vyplýval ze snížení úrokových sazeb během roku 2009 a ze snížení průměrného ročního objemu volné likvidity, kterou bylo nutno sterilizovat. V roce 2009 ČNB v průměru sterilizovala 348 mld. Kč, což představovalo 5% meziroční pokles. U svého hlavního měnového nástroje, který má podobu repo operací prováděných formou tendrů, využívala ČNB základní limitní úrokovou sazbu. K úpravě její výše přistoupila ČNB v roce 2009 celkem čtyřikrát. Z počáteční hodnoty 2,25 % p.a. poklesla dvoutýdenní repo sazba až na historicky nejnižší výši 1 % p.a. Úrokové náklady na klientské operace činily 543 mil. Kč.

Do měnověpolitických nástrojů se řadí i automatické facility, prostřednictvím kterých si mohly obchodní banky likviditu do druhého dne uložit nebo čerpat. Oba nástroje však byly využívány omezeně. Od konce roku 2008 a po celý rok 2009 ČNB umožňovala obchodním bankám využívat nový typ mimořádných reverzních repo operací, jejichž cílem byla podpora likvidity bankovního sektoru a hladké fungování trhu se státními dluhopisy. Z důvodu nezájmu tuzemských bank byla četnost využívání tohoto nástroje minimální a na konci roku 2009 evidovala ČNB z tohoto titulu ve své bilanci pohledávku pouze za jedním subjektem.

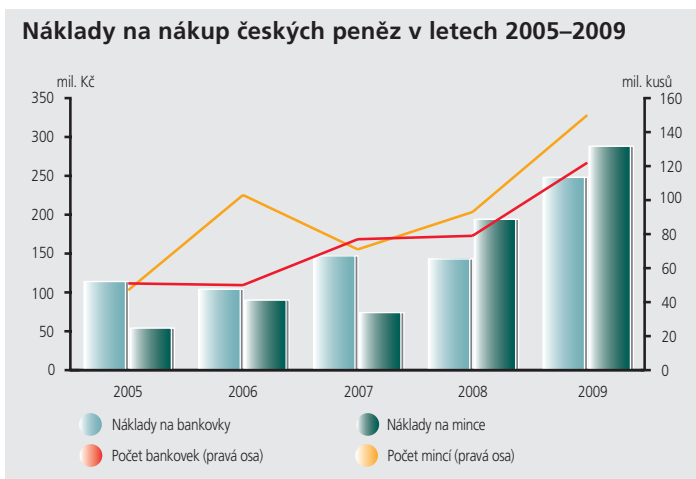
Devizové rezervy představují nejvýznamnější část aktiv ČNB. Ke konci roku 2009 činil jejich objem v přepočtu 27 577 mil. EUR. K navyšování eurové velikosti devizových rezerv přispívaly externí toky do portfolií, které plynuly především z devizových obchodů s klienty ČNB. Významným faktorem bylo i navýšení devizového vkladu Národního fondu a vlastní výnos portfolií. Naopak ke snížení přispěla změna kurzu EUR/USD a odprodeje části výnosů dosažených v jednotlivých portfoliích. Velikost devizových rezerv je již několik let nad úrovní plynoucí z potřeb měnové politiky. ČNB proto jejich výši koriguje průběžnými odprodeji a tím omezuje riziko spojené s otevřenou devizovou pozicí. Odprodej výnosů je prováděn postupně a v malých objemech z důvodu omezení dopadu na kurz domácí měny.

V souvislosti s finanční a ekonomickou krizí provedla ČNB v průběhu roku 2009 řadu opatření s cílem snížit finanční rizika spojená se správou devizových rezerv.

Bylo nutné řešit nejenom rizika týkající se jednotlivých bank. S rostoucím zadlužováním veřejných rozpočtů a zvyšováním záruk finančním systémům daných zemí se zhoršovala i finanční situace samotných států. Tomuto vývoji odpovídala i opatření přijatá ČNB a formulování nové kreditní politiky ČNB.

Výnos devizových rezerv, měřený jako vážený průměr výnosů dosažených v lokálních měnách, činil za rok 2009 celkem 3,72 % p.a., což je hodnota zhruba odpovídající dlouhodobému průměru. V absolutním vyjádření ovlivnila správa devizových rezerv hospodaření banky kladným saldem nákladů a výnosů ve výši 43 801 mil. Kč. V důsledku vývoje cen na zahraničních trzích vzrostla ke konci roku 2008 tržní hodnota realizovatelných dluhopisů obsažených v portfoliu banky. Při jejich následném prodeji v roce 2009 proto ČNB zaúčtovala do výnosů ve srovnání s předchozím obdobím vyšší kapitálové zisky. Nezanedbatelný výnos vyplynul rovněž z externě spravovaného akciového portfolia ČNB, neboť od března 2009 vzrostly ceny jednotlivých titulů obsažených v akciových indexech, do nichž banka investovala.

Vzhledem k vysokému podílu devizových aktiv má na hospodářský výsledek banky významný vliv vývoj nominálního kurzu koruny. Rok 2009 byl z tohoto pohledu charakterizován vysokou volatilitou kurzu koruny vůči hlavním rezervním měnám (EUR a USD), zapříčiněnou pohybem kapitálu (mnohdy krátkodobého) v době hospodářské krize. Domácí měna meziročně posílila vůči oběma hlavním rezervním měnám. Vzhledem k euru posílila z hodnoty 26,930 Kč na 26,465 Kč, vůči dolaru pak z 19,346 Kč na 18,368 Kč. Z hlediska dopadu do hospodaření banky tak byly zaúčtovány kurzové ztráty v souhrnné výši 17 556 mil. Kč.

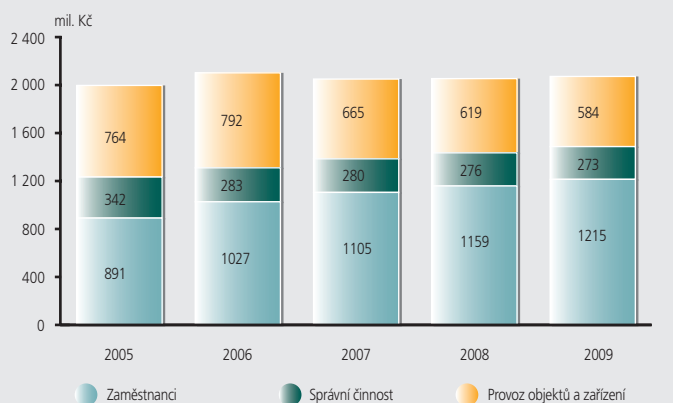

Množství nakupovaných bankovek a mincí vychází z plánu výroby na příslušné období. Na jeho základě objednává ČNB u svých dodavatelů výrobu požadovaného množství českých peněz. Důvodem meziročního navýšení nákladů v oblasti emise a správy peněz byl nárůst počtu nakoupených bankovek a mincí vyvolaný potřebou doplnění nízkých zásob peněz a dále obměna bankovek za bankovky s novými ochrannými prvky. V roce 2009 odebrala ČNB od svých dodavatelů 122 mil. kusů bankovek různých nominálních hodnot, za což zaplatila 248 mil. Kč, a 150 mil. kusů mincí z obecného kovu a stříbrných a zlatých pamětních mincí v celkové hodnotě 288 mil. Kč. Finanční prostředky vynaložené na přípravu platidel činily 2 mil. Kč. Na ochranu platidel nebyly vzhledem k dokončení projektu inovace českých bankovek čerpány žádné finanční prostředky.

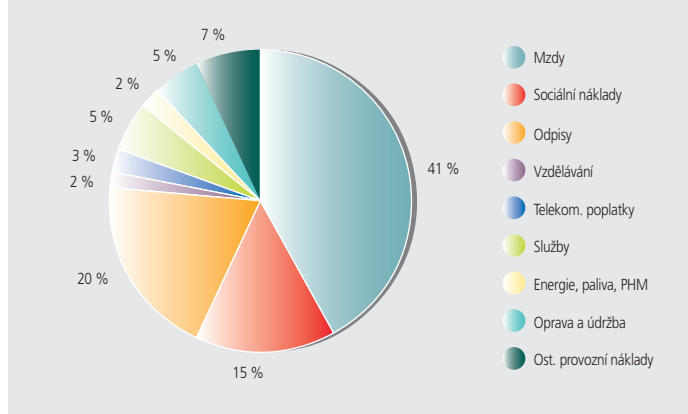
Výnosy v oblasti emise a správy peněz činily 272 mil. Kč (z toho za hotovostní operace a zpracování bankovek přijala ČNB od bank poplatky ve výši 16 mil. Kč). V souvislosti s ukončením výměny neplatných mincí nominální hodnoty 10 a 20 haléřů

k 31. říjnu 2009 zaúčtovala ČNB z důvodu nevrácení části těchto drobných mincí z oběhu jednorázový výnos ve výši 157 mil. Kč. Tržby z prodeje numizmatického materiálu meziročně mírně vzrostly na 96 mil. Kč (prodej pamětních stříbrných a zlatých mincí).

Provozní náklady v letech 2005–2009

Struktura provozních nákladů v roce 2009

Banka usiluje o hospodárné vynakládání finančních prostředků ve všech vnitřních procesech. ČNB se dlouhodobě daří udržovat stabilní úroveň svých provozních nákladů, a to při zajišťování většího rozsahu činností vyplývajících z integrace dohledu nad finančními trhy, včetně agendy ochrany spotřebitele. Nárůst mzdových nákladů se doposud dařilo kompenzovat efektivnějším hospodařením v jiných oblastech provozní činnosti banky. Celkově za rok 2009 vykázala ČNB záporné saldo nákladů a výnosů v oblasti provozní ve výši 1 958 mil. Kč, což ve srovnání s rokem 2008 představuje nárůst pouze o 0,7 %.

V absolutním vyjádření vynaložila ČNB na mzdové náklady a odvody zákonného pojistného 1 156 mil. Kč. Nárůst mzdových nákladů ovlivnilo zejména vyšší naplnění neobsazených pracovních pozic v průběhu roku a vyplácení náhrad při dočasné pracovní neschopnosti, které byly nově od 1. ledna 2009 vypláceny organizací. Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plný pracovní úvazek činil 1 471 a meziročně vzrostl o 0,8 %. Ostatní sociální náklady a vzdělávání zaměstnanců představovaly objem 59 mil. Kč.

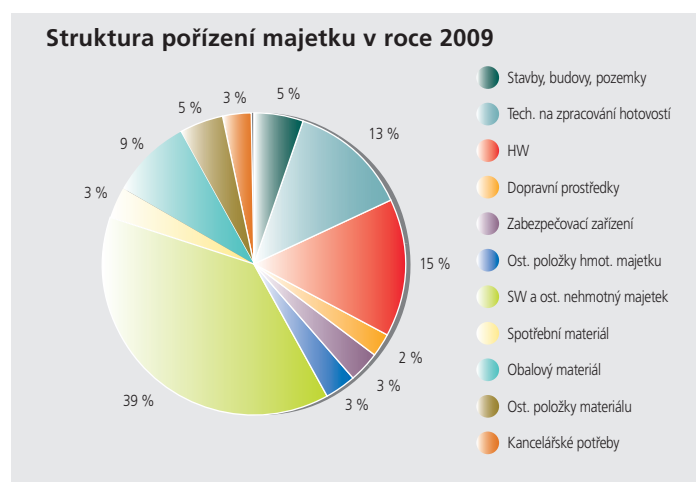
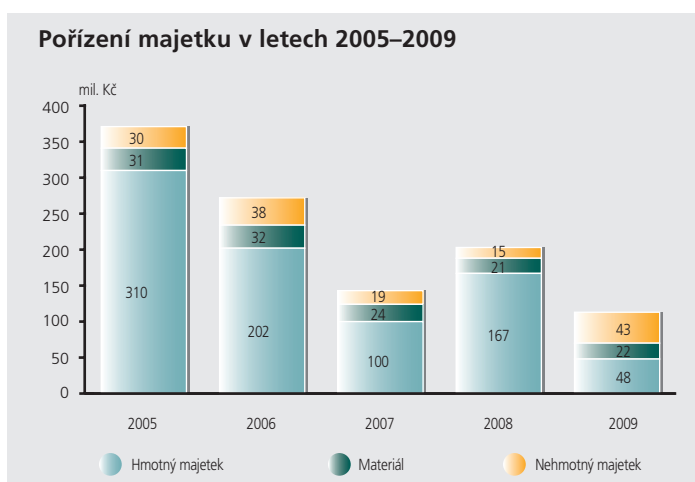
Náklady vynaložené na zabezpečení správní činnosti dosáhly 273 mil. Kč. V porovnání s rokem 2008 byl vykázán pokles těchto nákladů o 1 066 mil. Kč, avšak po očištění o vliv odpisu provozních pohledávek činil celkový pokles 3 mil. Kč¹⁸.

Náklady na provoz objektů a zařízení dosáhly 584 mil. Kč, což byl meziroční pokles o 35 mil. Kč. Důvodem snížení byly jednak nižší odpisy, které vyplynuly z vyššího stupně odepsanosti hmotného i nehmotného majetku banky (zejména výpočetní techniky včetně software), a dále pak nižší náklady vynaložené na opravu a údržbu realizovanou zejména v oblasti zabezpečovacích zařízení a informačních technologií. K úspoře nákladů došlo v návaznosti na výběr nového obchodního partnera a uzavření výhodnějších podmínek pro poskytování servisních služeb. Náklady v dalších

¹⁸ V roce 2008 ČNB po skončení konkursního řízení úpadce Pozemní stavby Zlín-Group, a. s., odepsala do nákladů zbývající část neuhrazených pohledávek, vzniklých zejména z titulu uplatnění smluvních pokut, v úhrnné výši 1 057 mil. Kč. Současně byla do výnosů rozpuštěna opravná položka plně pokrývající objem odepsaných pohledávek, takže dopad do hospodaření banky byl celkově neutrální.

oblastech potřebných k zajištění provozu objektů a zařízení nevykazovaly oproti předchozímu roku výraznější odchylky.

Provozní výnosy byly zaúčtovány v objemu 114 mil. Kč. Největší podíl tvořily poplatky vyměřené v rámci vykonávání dohledu nad finančními trhy (zejména se jednalo o správní poplatky za registraci zprostředkovatelů pojišťovacích služeb). Dále se do výnosů promítly zejména tržby za pronájem nebytových prostor a za služby gastrokomplexu.

Výdaje na pořízení majetku představovaly v roce 2009 částku 113 mil. Kč a byly na nejnižší úrovni od vzniku ČNB v roce 1993. Na hmotný majetek bylo vydáno 48 mil. Kč, na nehmotný majetek 43 mil. Kč a na materiál 22 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2008 byl zaznamenán pokles výdajů na pořízení majetku o 90 mil. Kč, tj. o 44 %.

Na rozdíl od předchozích let, kdy probíhala a byla dokončena periodická obnova strojů na počítání a zpracování bankovek a dále se provedly nákladnější úpravy a rozšíření systémů domovních technologií v objektu ústředí, nebyly v roce 2009 realizovány žádné investiční akce tohoto rozsahu. Tím došlo k výraznému meziročnímu poklesu objemu prostředků na zajištění hmotného majetku (o 119 mil. Kč). Výdaje v roce 2009 směřovaly pak zejména na pořízení HW pro projekty plánu rozvoje informačních systémů a na nezbytnou obnovu stávajících zařízení HW a dále na nutnou úpravu strojů na počítání a zpracování bankovek umožňující zpracovávání bankovek vzoru 2009.

Výdaje na pořízení nehmotného majetku byly ve srovnání s rokem 2008 naopak vyšší (o 28 mil. Kč). Především byla pořízena SW licence pro oblast controllingu a nákladového účetnictví a provedena úprava SW pro sběr a zpracování statistických dat a informací. Dále byly nakoupeny SW služby pro zvýšení zabezpečení přístupu k informačním technologiím ČNB a licence programů pro potřeby nových nebo obnovovaných diskových polí a serverů. Mimo to byly provedeny též úpravy a změny provozovaných informačních systémů (např. pro personální práci, pro registraci pojišťovacích zprostředkovatelů, pro správu dokumentů a spisovou službu).

Objem prostředků na pořízení provozního a spotřebního materiálu v roce 2009 zůstal přibližně na úrovni předchozích dvou let, přičemž výdaje byly určeny především na nákup obalového materiálu na bankovky a mince (téměř polovina objemu) a dále na pořízení kancelářských potřeb, náhradních dílů a spotřebního materiálu pro výpočetní techniku, materiálu na údržbu a ostatního provozního materiálu.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE
ZÁKONA Č.106/1999 SB.

Česká národní banka poskytuje informace podle zákona písemně žadateli na základě žádosti nebo elektronickým zveřejněním, zejména na www.cnb.cz či na mediálních serverech.

Postup České národní banky při plnění úkolů vyplývajících ze zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), zejména postup při přijímání a vyřizování žádostí o poskytování informací podle zákona, je upraven Pokyny České národní banky č. 55 ze dne 13. prosince 2002 o komunikaci České národní banky, ve znění změny č. 5 ze dne 1. ledna 2009.

A) Informace poskytnuté v roce 2009 na základě žádosti:

1. Počet podaných žádostí o informace podle zákona:
Osm.
2. Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti:
Tři.
3. Počet podaných odvolání proti rozhodnutí:
Žádné.
4. Opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které povinný subjekt vynaložil v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení:
Žádné.
5. Výčet poskytnutých výhradních licencí, včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence:
Žádné.
6. Počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení:
Žádné.
7. Další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona:
Většina písemných, e-mailových nebo telefonických žádostí o informace v roce 2009 se týkala informací, jejichž poskytnutí bylo nad rámec stávající právní úpravy zákona. V roce 2009 zodpověděla Česká národní banka celkem 404 písemných a 3 303 e-mailových dotazů veřejnosti.

V roce 2009 Česká národní banka přijala a prošetřila jednu stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace.

B) Informace poskytované zveřejněním:

Česká národní banka zveřejňuje a průběžně aktualizuje informace způsobem umožňujícím dálkový přístup a poskytuje informace ve smyslu § 5 odst. 1 a 2 zákona, které jsou umístěny na informačních tabulích v sídle ústředí a poboček ČNB na místech přístupných veřejnosti a jsou dostupné též na webu ČNB <http://www.cnb.cz>. Řada dalších informací vztahujících se k činnosti a působnosti ČNB je též zveřejněna na portálu státní správy.

vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

kontakt:
SAMOSTATNÝ ODBOR KOMUNIKACE
Tel.: 22441 3494
Fax: 22441 2179

<http://www.cnb.cz>

Foto guvernéra:
Nguyen Phuong Thao, deník MF DNES

sazba, tisk:
JEROME s. r. o.

